Leto LXIX Štev. 2a V Ljubljani, v petek, 3. januarja 1941 Poštnina plačana v gotovini Cena 2 din

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.
Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Ček. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in štev. 10.349 za inserate.
Uprava: Kopitarjeva ulica 6
Tel. 40-01 do 40-05
Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Drugi beg Kerenskega

V strašnih julijskih dneh se je pariškega prebivalstva polastil silen preplah. Vse ceste Francije so bile zatrpane. Beg stotisočev v teh dneh spominja na opise bežečih množic v davnih časih. V tem brumečem človeškem toku, ki se je valil iz francoske prestolnice peš, z vozovi, avtomobili in na kolesih, si je mukoma utiral pot tudi stari Citroen, v katerem sta sedela dva moža in ena žena. Mali avto je vzel smer proti obali. Eden od mož je bil Kerensky, nekoč poglavar demokratične Rusije.

V svojem času je bil Pariz varen pristan za begunce iz vseh dežel. Gostoljubnost in strpnost tretje republike je vsakega izobčenca sprejela z odprtimi rokami. V mestu so živeli grof Caroliy, grof Storza, španski kralj Alfonz XIII., Passionaria, Negrin in še nešteto drugih. Tu in tam se je dogodilo, da je h kakemu stanovalcu majhne podstrešne sobe na boulevardu Montparnasse prišlo nekega dne številno odposlanstvo s svečanimi obrazi in ga povedlo nazaj v domovino, kjer so mu pripravili veličasten sprejem in mu izročili oblast.

Zlom caristične Rusije je mlademu odvetniku in parlamentarcu Kerenskemu, ki je bil tedaj komaj 30 let star, naklonil priljubljenost pri ljudstvu, kakršna je v zgodovini Rusije zelo redka. Upanje ogromnega carstva je bilo nanj osredotočeno. Bil je mlad, ognjevit govornik, demokrat, ves prežet z idejami, ki jih je Evropa gojila okrog leta 1848. Znal je množico in vojake navdušiti in jih opogumiti za novo borbo proti sovražnikom, kajti tudi nova Rusija je spočetka bila še zvesta zapadnima demokracijama. Seveda je tista pomlad, v kateri se je odločala usoda ogromnega slovanskega naroda, bila zelo kratka, ker je že boljševizem iztegal svoje krvave roke po svoji žrtvi.

V oktobru 1917 so Nemci v plombiranem vagonu prepeljali Lenina v Rusijo. Zdi se, da se je šele Stalin v imenu boljševiške Rusije primerno zahvalil Nemcem za to izredno darilo. Kerensky je seveda moral bežati. Bežala je prav za prav vsa vlada. Toda ubežal je samo mladi Kerensky, ki je bil tedaj ministrski predsednik, vse druge ministre petrograjske vlade pa so boljševiki polovili, nakar jih je dal Lenin po znanem komunističnem receptu postreliti. Kerensky pa je imel srečo in se je rešil v Gatkino, majhno cesarsko pristavo izven Petrograda. Tu so ga ujeli kozaki in so z njim napravili kupčijo, Za dovoljenje, da se smejo vrniti neovirano v svojo domovino ob Donu, so bili pripravljeni izročiti Leninovim morilcem Kerenskega. Toda mož je imel tudi sredi izdajalske druhali skritega prijatelja. Bil je to njegov stari služabnik, ki je sledil svojemu nesrečnemu gospodu, mu preskrbel obleko in mu preoblečenemu pomagal zbežati iz palače. Po mnogih stiskah je Kerensky končno dospel na poljsko mejo in se tako rešil svojih preganjalcev.

Od takrat je preteklo 24 let. Zanimivo je, da se je boljševiška roka stezala za Kerenskym tudi v Pariz, kjer je Kerensky zadnja desetletja živel. V zadnjih dneh, preden so Nemci zasedli Pariz, so se v njegovi bližini pričeli pojavljati neki sumljivi tipi. Morda so si zaželeli visoke nagrade, ki je bila razpisana na njegovo glavo. Njegova žena, ki je iz Nove Zelandije, in neki Francoz, ki mu je ostal zvest, sta ga spremljala v njegovo novo pregnanstvo. Mali Citroen se je pomikal proti španski meji, ker si je Kerensky pravočasno preskrbel dovoljenje za potovanje v Ameriko in tudi prehodno dovoljenje za pot čez Španijo in Portugalsko.

V Hendaye je sicer španski obmejni uradnik priznal veljavnost vizuma, ni pa beguncu dovolil prestopiti meje z izgovorom, da nima nobenih navodil. »Pridite morda spet zvečer,« mu je predlagal. Toda niti zvečer in niti ne naslednji dan in tudi ne naslednje štiri dni, ki jih je poln strahu Kerensky preživel v Hendaye in čakal dovoljenja za prestop meje, niso prišla nobena navodila. Kerensky je kar naprej telefoniral v Madrid, da bi mu dovolili prehod, toda brez uspeha. Končno mu je neki španski častnik svetoval, naj zapusti Hendaye in naj poizkusi skriti se nekje v francoski provinci.

Tedaj se je raznesla vest, da leži v pristanišču Bayonne ladja, ki se pripravlja za odhod. Vse je pohitelo v malo pristaniško mesto, kjer je vladala strašna zmešnjava. Bila je to angleška ladja, ki je sprejemala na krov samo angleške državljane. Angleški kapitan se je branil, da bi vzel Kerenskega na ladjo. »Vaše ime in vaš nekoanji položaj zame ničesar ne pomenjata. Vaša žena je angleška državljanka in se lahko pelje z menoj, toda za vas, gospod, ni mesta!«

V bližini angleške ladje je bila majhna jahta, ki jo je najela neka skupina francoskih bankirjev. Pravili so, da je na tej majhni ladjici bilo biserov in zlata za več kot 150 milijonov dolarjev (nad 8 milijard dinarjev). Kapitan je bil spočetka pripravljen vzeti Kerenskega in njegovo ženo na krov. Toda potniki niso hoteli na to pristati. »Ako se zve, da je Kerensky na krovu,« tako so pravili, »potem bo jahta gotovo torpedirana.«

Okrog jahte so se na pomolu nabirali potniki. Eden izmed bankirjev, ki je imel manj strahu, kakor drugi, se je usmilil preganjanega moža in mu sklenil pomagati. Ko je naslednjega dne kapitan šel v mesto, sta Kerensky in njegova žena šla na ladjico. Žena je ostala na krovu, njen mož pa se je skril med zaboje in kovčege v medkrovju v upanju, da bo mogel odpotovati kot slepi potnik. Toda usoda mu ni bila naklonjena. Zasačili so ga in ga med vpitjem, zmerjanjem in preklinjevanjem z ženo vred pognali z ladje.

Ves obupan je odšel Kerensky na angleški konzulat. Konzul mu je prijazno povedal, da trenutno nima časa, da bi se z njim razgovarjal, toda pride naj drugi dan ob istem času. Ko je drugi dan spet prišel na konzulat, je našel na vratih napisano s kredo »Zaprto, ker je osebje odpotovalo v Anglijo!«

Končno se je Kerenskega usmilil neki dobrodušni kapitan v St. Jean de Lux. Ta kapitan je izvažal Angleže, pa tudi druge, ki so dobro plačali. Tudi Kerenskega ni zavrnil zaradi edine njegove napake, da je bil nekoč poglavar neke evropske demokracije. Tako je Kerensky srečno prišel v London, odtod pa v Ameriko, ki je nova obljubljena dežela današnjih preganjancev.

Nemško letalstvo v Italiji

Italijansko službeno poročilo o prihodu več skupin nemškega letalstva v Italijo

Italijansko letalstvo na Rokavu poklicano domov

Rim, 2. januarja. t. Associated Press. Iz vojaških krogov objavljajo uradno, da se nemške letalske skupine že nahajajo v Italiji. Samo o številu letal in letalcev ni nobenih podatkov. V vsakem oziru pa gre za več sto bombnih in več sto lovskih letal, ki se bodo udeležila bojev proti Grčiji in Angliji. Šef generalnega štaba italijanske oborožene sile je objavil dnevno povelje, na podlagi katerega nemške letalske skupine ne bodo samostojno nastopale, marveč bodo vključene v italijansko letalstvo in bodo pod vrhovnim poveljstvom italijanskega letalstva.

London, 2. januarja. t. Associated Press: Sporočilo, da je več oddelkov nemškega letalstva prišlo v Italijo, razlagajo v londonskih letalskih krogih tako, da je Italija zaprosila Nemčijo za pomoč in ker ni verjetno, da se bi nemško letalstvo podrejalo komur koli, pa čeprav bi bil prijatelj, bodo nemški letalski oddelki uživali samostojnost, odnosno bo nemško letalsko vodstvo dobilo splošen vpliv na celokupno letalsko vojskovanje na bojiščih, kjer se bori italijanska zaveznica. V londonskih letalskih krogih so to že dalje časa pričakovali. V Londonu se sprašujejo, kako daleč bo segel vpliv nemškega letalstva pri vodstvu skupnih vojnih operacij in kako bo italijanski narod sprejel novico, da je nemško orožje prišlo na pomoč italijanskemu orožju v boju proti Grčiji na albanskih tleh in proti Angliji na tleh italijanske Libije.

Nekje v Italiji, 2. januarja. — Stefani: — Ob prihodu nekaterih oddelkov nemškega vojnega letalstva v Italijo je načelnik štaba italijanskega vojnega letalstva general Pricolo izdal povelje, v katerem stoji, da bo ta nemški letalski oddelek sodeloval v pomorskih in letalskih bojih na Sredozemskem morju, kjer sovražnik zbira svoje sile. Ta oddelek je treba smatrati kot del velike italijanske vojne enote. Končno pravi omenjeno povelje, da bo skupni boj izpričal bratstvo italijansko-nemškega orožja.

Rim, 2. januarja. b. Poveljnik italijanskega zrakoplovstva general Braticcolo je izdal dnevno povelje italijanskim letalcem in podrejenim poveljništvom na vsem sredozemskem področju, kjer zapoveduje, da italijanski letalci prijateljsko in kot tovariši sodelujejo z nemškimi letalci, ki prihajajo v Italijo in ki se bodo skupno z italijanskimi letalci borili proti skupnemu sovražniku na vseh bojiščih Sredozemskega morja.

Italijanski letalci poklicani nazaj iz Nemčije

Rim, 2. januarja. Stefani: Ob vrntivi italijanskega letalskega zbora v domovino, zbora, ki je z nekega letališča ob obali Rokavskega preliva sodeloval pri letalskih napadih na Anglijo, je maršal Kesselring poslal poveljniku tega italijanskega letalskega zbora pismo, v katerem se mu zahvaljuje za sodelovanje in skupen boj, in v katerem potrjuje, da bo skupina italijanskih lovskih letal, ki bo še dalje ostala ob Rokavskem prelivu, člen v verigi, ki dokazuje vztrajno solidarnost med italijanskim in nemškim letalstvom. Nemški maršal v svojem pismu omenja uspešno sodelovanje italijanskega letalskega zbora, ki je doprinesel nebroj dokazov o svojem bojevitem duhu kljub slabim vremenskim razmeram in tehničnim težavam. Dalje pravi maršal, da so italijanski letalci dokazali, da se ne boje boja z angleškimi Spitfireji in da so zadeli številne važne cilje v Angliji.

Rim, 2. januarja. t. Associated Press: Italijanski letalski oddelek, ki je pred nekaj tedni odletel na nemško bojišče, da se udeležuje bojev proti Angliji, bo sedaj odpoklican. Letalski oddelek je trpel hude izgube tako pri letalih kakor pri moštvu. Italijanska vlada se je odločila, da ga pokliče domov. Pri nemški armadi ostane samo »simbolično zastopstvo« italijanskega letalstva, ki naj spričuje tesno sodelovanje med obema zaveznikoma. Nemški letalski maršal Kesselring je ustanovil posebno odlikovanje »orlovski ščit«, s katerim je odlikoval odhajajoče italijanske letalce, ki se jim je obenem zahvalil za njihovo uspešno sodelovanje.

Angleški motorizirani oddelki pred Tobrukom - 100 km za Bardio

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 2. jan. AA. Stefani: 209, uradno poročilo glavnega stana italijanske vojske se glasi:

Na obmejnem področju Cirenaike se nadaljuje artilerijsko udejstvovanje in delovanje patrol na bojišču pri Bardiji. Pri Giarbubu, na ozemlju, kjer se je razvila bitka, o kateri govori včerajšnje poročilo, smo zbrali vojni material, municijo in tovorne avtomobile, ki jih je zapustil tam sovražnik. Sovražni letalski napadi na naša letališča v Cirenaiki so povzročil manjšo škodo. Človeških žrtev ni bilo. Nastop lovskih letal in odpor protiletalske artilerije sta bila učinkovita — sestreljeno je bilo eno sovražnikovo letalo. Naši bojni oddelki in skupine lovskih letal so bombardirale ter obsule s strojniškim ognjem številne mehanizirane oddelke ter sovražnika odbile. Vsa naša letala so se vrnila domov.

V Vzhodni Afriki se razvijajo krajevni patrolni in artilerijski boji. Sovražna letala so bombardirala naša mesta v Abesiniji. Škode ni bilo.

Angleška poročila

Kairo, 2. januarja. t. (Reuter. Vrhovno poveljstvo angleških sil v Egiptu poroča:

V okolici Bardije je naše topništvo živahno nadlegovalo sovražnika. Na sudanski in kenijski meji delujejo naše patrole s sodelovanjem topništva.

V torek so naša letala silno bombardirala sovražne poskuse, da bi pripeljal okrepitve moštva in vojnega materiala v oblegano Bardijo. Vse bombe so zadele zaželene cilje. Pri Glamuri je bilo sestreljeno sovražno letalo.

V Vzhodni Afriki so naša letala bombardirala sovražno letališče v Gubu, letališče v Dangili in pristaniške naprave v Asabu.

Kairo, 2. januarja. t. (Reuter.) Popoldansko uradno sporočilo angleške vzhodne armade pravi:

Italijanska posadka v Bardiji še vedno ne dela nikakšnih ovir angleškim pripravam v zunanjem utrjenem pasu. Sploh ne kaže nobene delavnosti. Na ostalih frontah ni nobenih sprememb.

V bitki pri Sidi Baraniju smo zajeli 329 topov, med katerimi jih je 48 lahkih in 20 težkih protiletalskih topov. Drugi zaplenjeni vojni material še ni preštet.

Pred Tobrukom

Kairo, 2. januarja. t. (Ass. Press.) Dopisniki ameriških poročevalskih agencij in Reuterjevega urada, ki se nahajajo pri angleški armadi v italijanski Libiji, poročajo z dovoljenjem vojaških oblasti, da so močne angleške motorizirane in oklopne edinice napravile prodor skozi puščavsko ozemlje mimo oblegane Bardije ter so prikazale nekaj kilometrov pred pomorsko trdnjavo Tobruk, ki leži kakšnih 110 km daleč od Bardije na libijski obali. Angleške motorizirane edinice so očistile vse puščavsko ozemlje. Na splošno nikjer niso zadele na kakšen posebni odpor sovražnika. Pred Tobruk so prišle nepričakovano in je njihova pojava vzbudila nemajhno začudenje pri sovražniku, ki kar ni mogel priti k sebi. Ko so opravile svoje izvidniško delo, so se umaknile. Toda vojaška oblast ne pove, kako daleč. Trdnjava Bardija leži sedaj dobrih 100 km daleč za temi motoriziranimi edinicami, ki pometajo puščavo. Angleško težko topništvo še vedno prihaja pred trdnjavo, v katero ne more od zunaj nobena živa miš. Prav tako je nemogoč vsak izhod iz nje, kajti obalna cesta od Bardije proti Tobruku je kakih 50 km zahodno od Bardije že pod oblastjo angleških motoriziranih oddelkov. Angleške vojaške oblasti ne povedo, kdaj mislijo izvesti napad na Bardijo, ali če hočejo čakati, da jim odrezana trdnjava sama kot zrelo jabolko pade v naročje.

Angleški bombni napad na južnoitalijanska mesta

Kairo, 2. januarja. t. (Reuter.) Letalsko poveljstvo angleške vzhodne armade poroča:

Naša letala so v noči med 30. in 31. decembrom bombardirala Napoli in Taranto, nadalje pristaniške naprave v Palermu ter tovarno za kemijske proizvode v Cremoni. V Tarantu je ena bomba padla v sredo tam zasidrane manjše vojne edinice.

Kairo, 2. januarja. t. (Reuter.) Angleško letalsko poveljstvo poroča:

Skupine angleških bombnikov so bombardirale Bardio, Derno ter letališči v Tmini in Gazali. Vse bombe, ki so bile vržene na Bardio, so eksplodirale na zaželenih mestih. V Vzhodni Afriki so južnoafriška letala uničila sovražno vojaško taborišče v Sabderatu, medtem ko so drugi bombniki v strmoglavem padcu napadli in uničili sovražno postojanko v Keruju, 100 km severovzhodno od Kassale na tleh Eritreje. Vsa letala so se vrnila.

V treh tednih angleške ofenzive je bilo sestreljenih že 200 italijanskih letal. Niso všteta letala, ki so bila uničena na tleh pri angleških napadih na letališča.

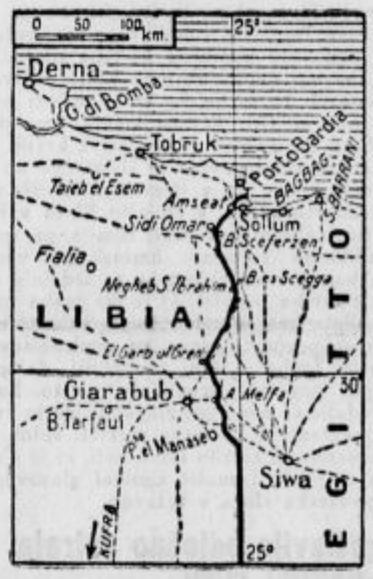

Italijanski zemljevid k bojem v Libiji.

Angleži oblegajo Bardio, ki je zelo utrjena obmejna postojanka (16 km do egiptovske meje). Bardio brani pas dobro zgrajenih utrdb in okrog 20.000 mož posadke. Angleži dovažajo težko topništvo in bombardirajo utrdbe. Istočasno pa so napravili sunek po puščavi proti 100 kilometrov oddaljenemu Tobruku, kjer Italijani pripravljajo nove trdnjave. Ako se Bardia poda, bo uspeh Angležev velik. Ako pa vztraja in Graziani preide v ofenzivo iz Tobruka, bo pa angleška armada med dvema ognjema in lahko pride v neprijeten položaj.

Napadi in protinapadi v Albaniji

Grške čete se le z bajonetnimi napadi pomikajo naprej

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 2. januarja. t. Stefani. Poročilo štev. 209 glavnega stana italijanske oborožene sile o operacijah na grškem bojišču se glasi:

Grško bojišče: Boji imajo samo krajevni obseg. Kljub neugodnim vremenskim prilikam so oddelki naših letal z uspehom metali bombe manjšega kalibra na razne sovražnikove naprave.

Grška poročila

Atene, 2. jan. t. Atenska agencija: Poročilo štev. 67 grškega generalnega štaba se glasi:

Grške čete so izvedle nekaj uspešnih napadov, ki pa so bili po obsegu manjši. Ujetih je bilo večje število sovražnikov in bogat vojni material.

Na konferenci tiska je vladni tolmač dejal, da se Italijani na vseh odsekih albanske fronte hudo upirajo. V ponedeljek so izvedli več protinapadov pri Himari, kjer so uporabljali celo tanke. Toda Grki so napade vse odbili in so Grki zajeli ujetnike, zaplenili več tankov in topov. Grki so napredovali za nekaj postojank proti severu. V srednjem odseku pri Klisuri so prav tako hudi boji. Grki so z bajonetnim napadom zavzeli močno utrjene sovražne postojanke v gorovju severovzhodno od Klisure. Pri tej priložnosti so poleg običajnih ujetnikov zaplenili še 12 topov, več strojnic in havbic ter brzostrelnih pušk. Na severnem odseku se je zahodno od Lina na Ohridskem jezeru razvila huda bitka, kjer so podlegli Italijani.

Angleški bombniki so spet bombardirali Valono in so v pristanišču napravili veliko škodo. Pristanišče v Draču je zaradi bombnih napadov postalo nerabno in se Italijani sedaj poslužujejo pristanišča v San Giovanni di Medua.

Z naše meje

Belgrad, 2. jan. m. Z albanske meje poročajo, da že dva dni trajajo srditi boji pri Klisuri in Tepeleniju, posebno v gorovju severno od Klisure. Grške čete, ki so pri Tepeleniju napravile polkrog okrog Tepelenija, hočejo mesto za vsako ceno popolnoma obkoliti. Severno od Himare so krvavi boji. Italijanske čete so se umaknile na višje položaje, s katerih obsipavajo grške enote s šrapneli. Grške čete so razporejene po dolini reke Sušice. Včeraj je na tem bojišču prišlo ponovno do bojev na nož.

Civilne žrtve letalskih napadov

Atene, 2. januarja. Reuter: Ministrstvo za javno varnost sporoča, da je v času od 29. novembra do 28. decembra leta 1940 bilo zaradi italijanskih letalskih napadov mrtvih 286 grških prebivalcev, ranjenih pa 296.

Nuncij Ettore Felice pri papežu

Rim, 2. januarja. DNB: Sv. oče Pij XII. je sprejel danes v zasebno avdienco apostolskega nuncija v Jugoslaviji msgr. Ettoreja Feliceja.

Sovjetske akademije, ki so se izkazale za nič

Moskva, 2. jan. b. V sovjetski »Zakonodajni gazeti« je objavljena vladna odredba, v kateri se naznanja ukinjenje industrijskih akademij, v katerih so se učili najbolj nadarjeni državljani sovjetske zveze v strokovnih predmetih. Te akademije so bile podrejene posameznim ljudskim komisarjem. Med njimi se je nahajala tudi pansovjetska Stalinova industrijska akademija, katera bo sedaj tudi zaprta. To pa zaradi tega, ker starejše ustanove niso izvršile svoje naloge in niso dale sovjetski zvezi onega strokovnega osebja, ki ji je bilo potrebno.

Zagrebška vremenska napoved: Pooblačilo se bo.

Zemunska vremenska napoved: Slabši mraz se bo razširil od severa proti jugu. Oblačno z dežjem na južni, dež in sneg pa na severni polovici države.

Politični zapiski

Politika HSS bo postala odločnejša

Glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« je objavilo na novega letan članek, ki je v več ozirih vzbudil pozornost. V članku je rečeno, da je bil režim HSS v novo ustanovljeni banovini Hrvatski plemenit in mil. Celo tako širokogruden je, da ga mnogi dolžijo slabosti. V novem letu pa bo izginilo vse, kar se je smatralo po pravici za slabost in pokazala se bo odločnost, ki je v sedanjih resnih časih nujno potrebna. To ne pomeni, da prihaja čas preganjanja. Hrvatska seljačka stranka kot zastopnica hrvatskega naroda se nikoli ni lotila in se tudi vbodoče ne bo lotila takih sredstev. Toda ona ima brezdvomno pravico, da dela za uresničenje svojega programa v skladu s svojimi načeli. Zato bo v letu 1941 storila vse, kar je potrebno, da se bo v čim večji meri čutilo, da živimo pod režimom HSS in njenih političnih, gospodarskih in kulturnih načel. Vsi tisti, ki so po svojem položaju poklicani, da v tem pravcu delajo, bodo morali to tudi v resnici delati. Sabotaža se ne bo več trpela. Kdor ne želi sodelovati, ga nihče ne more k temu prisiliti, toda narodna vlada ne more in ne sme gledati, da bi kdo s pomočjo svojega položaja delal težave in oteževal izvedbo njenih namer in nalog. Kar se tiče uspehov delovanja HSS, pravi »Hrvatski dnevnik«, da niso bili šumni, da ni bilo mogoče razširiti ozemlja banovine Hrvatske niti sklicati sabora. Uspehi torej niso bleščeči, kakor bi nekateri radi, toda bili so, in vsak ve, da se danes Hrvatska vlada bistveno drugače, nego se je prej. Nato prehaja »Hrvatski dnevnik« na nasprotnike režima HSS, ki stranko in njenega voditelja grdo psujejo in klevečejo. Toda ti modrijani naj govore, kar hočejo, močna in plemenita oseba dr. Vladka Mačka bo še dolgo gospodovala nad hrvatskim političnim življenjem in ostal bo kmečki temelj hrvatske politike.

Radikalen gospodarski program

Predsednik Gospodarske sloge prof. Tomašič je v daljši novoletni izjavi obrazložil gospodarski program te največje hrvatske zadružne organizacije in postavil zelo radikalne zahteve. Reforma kmetskega gospodarstva mora biti korenita tem bolj, ker je baš sedanji čas, v katerem nevtralne države trpijo prav tako, kakor one, ki so v vojni, pokazal, kako trhlo je današnje gospodarstvo na svetu sploh. Prišli smo do tega, da bo treba uvesti karte za vse življenjske potrebščine in da bo morala vlada opraviti veliko delo, da se bo racionalizacija hrane vršila v redu in pravično bodisi pri nakupu, bodisi pri razdelitve. Naglašal je tudi, da mora vlada in posamezne banovine zaposliti kolikor mogoče ljudi pri delih, ki naj neproduktivne kraje pretvorijo v produktivne. V to svrho bo treba najeti notranje posojilo. Kar se tiče našega kmeta, ima premalo zemlje. Tako na primer v nekaterih krajih Hrvatskega Zagorja, Hercegovine in Dalmacije na 100 ha živi 300 duš, dočim jih v Romuniji živi 97, v Italiji 90, na Madžarskem 72, v Nemčiji 52 in v Franciji 42. Zato bo treba meliorizirati zemljo, pa sploh izvesti radikalno reformo kmetskega vprašanja. Hrvatska banovinska oblast je že izdelala uredbo o zaščiti kmetske posesti, ki jo bo treba nekoliko dopolniti. Potrebna je tudi reforma zakona o dedovanju, da se prepreči prevelika razdrobitev kmetske posesti. Treba je tudi preprečiti, da sme oče razprodajati posestvo brez ozira na to, kaj bo z otroki. Nadalje se mora onemogočiti, da bi kupovali zemljo špekulanti in se mora sprejeti sploh načelo, da sme posedovati zemljo samo tisti, ki jo obdeluje. Naposled je prof. Tomašič zanikal glasove, da bi bila Gospodarska sloga v težavah.

Jugoslavija odločno vztraja na politiki miru

Direktor belgrajskega »Vremena« dr. Danilo Gregorič je objavil uvodnik, v katerem pravi, da bo Jugoslavija neomajno vztrajala na svoji dosedanji politiki popolne nevtralnosti v sedanji vojski. Le če se zgodi, kar pa se zdi skoraj nemogoče, da bi kdo ogražal naše koristi, se bomo znali braniti tako, kakor smo se znali vedno. Mi si ne moremo dovoliti luksuza, da bi se navduševali bodisi za eno, bodisi za drugo vojskujočo se stranko, zato Jugoslavija trdno upa, da bo mogla uživati mir tudi nadalje. To je sad dalekovidne in dobro premišljene trezne politike, ki se briga samo za naše lastne koristi in ji ni mar, zakaj se prepirajo med seboj in se vojskujejo drugi.

Nekaj o »novem redu«

»Varaždinske novosti« prinašajo zanimiv in zabaven, čeprav na žalostnih dejstvih sloneč članek, v katerem razmišljajo o tem, kako pri nas vsi ljudje govorijo o potrebi novega reda. Vsi pri tem seveda mislijo na visoko politiko in na gospodarstvo, nič pa ne pomislijo, da je najprej treba reda tudi v stvareh vsakdanjega življenja. Na primer na kolodvoru pred blagajnami. Kdo se tam briga za kakšen red? Vsak se hoče le preriniti preko drugega. Predpis je, da se vozi desno, najmanj 30% pa vozi kakor za nalašč levo. Vozila in kolesa morajo biti ponoči razsvetljena, pa se tega ne drži niti polovico okrajev po državi. Red predpostavlja točnost. Kdo se pri nas točno javi na urad, kadar je poklican? Red zahteva, da dobiš toliko blaga, kolikor si ga nabavil. Ali se pri nas držijo tega? Red zahteva, da bližnjemu pomagaš v stiski, to se pravi, da ne sme biti dovoljeno, da bližnjega ogoljufaš in oguliš do kože. Gozdovi so last občestva v tem smislu, da se ne bi smelo to naše največje narodno gospodarstvo brez ozira na občni blagor uničevati. In vendar se danes gozdovi po vsej državi neusmiljeno sekajo, dočim druge države skrbno varujejo svoje gozdove. Cene nekaterih najvažnejših izdelkov za prehrano so maksimirane. Kakor hitro se je to zgodilo, pa ti produkti kar izginejo s tržišča. Prikažejo se pa šele takrat, kakor hitro se dovoli povišanje. Ali je to red? In še druge nešteteo stvari bi mogli navajati. Preden bomo torej izdelali in proglasili »nov red«, se bomo morali sami navaditi na to, da v redu izpolnjujemo svoje dolžnosti do skupnosti.

Pravilnik o nagradah za odvetniške posle

Belgrad, 2 jan. Na podlagi točke 2, čl. 28 pravilnika o višini nagrad za advokatske posle, pravilnika od 6. febr. 1936, je pravosodni minister predpisal pravilnik, po katerem prenehajo veljati določbe točke 1. čl. 28 pravilnika o višini nagrad za advokatske posle od 6. febr. 1936. Ta sprememba se glasi:

Čl. 1. S 1. januarjem 1941 preneha veljati določba točke 1, čl. 28 pravilnika o višini nagrad za advokatske posle od 6. febr. 1936.

Čl. 2. Pravilnik stopi v veljavo z dnem objave v Službenih novinah.

Knez-namestnik Pavle o potrebi močnega letalstva

Izjava v »Letopisu jugoslovanskega letalstva« na čelu cele vrste izjav naših vojskovodij

Belgrad, 2. januarja. m. Izšel je »Letopis jugoslovanskega letalstva za leto 1941«, v katerem so objavljene te-le besede Nj. Vis. kneza namestnika Pavla:

»Za okrepitev sodobnega močnega letalstva, ki bi bilo vedno sposobno za boj, je pogoj domača industrija, ki je edini sigurni izvir za preskrbovanje letalstva. Zato se lotimo z vsemi sredstvi dela za dvig lastne letalske industrije na višino, ki bo odgovarjala našim potrebam.«

Vojni minister, armadni general Peter Pešič je napisal to-le:

»Moderna vojna v polni svetlobi prikazuje ogromni pomen letalstva kot vojaškega sredstva tako glede njegove silnosti in udarne moči kakor tudi glede brzine njegovega nastopa. Združeno duh in gmota ne prihajata nikjer tako do izraza kakor v akciji letalske moči. Zavarovati letalstvo, eno kakor drugo, mora biti naša naloga.«

Armadni general-vojaški izvidnik Dušan Simonič, poveljnik letalstva, pravi:

»Pripravljajmo in krepimo krila našega mladega letalstva, zaščitnika našega azurnega neba in glavnega stebra svobode našega naroda!«

Njegov pomočnik, letalski brigadni general, pilot Borivoj Mirkovič:

»Država, ki ni racionalno, premišljeno in načrtno ustvarjala temeljev letalski vojni industriji, ne bo imela vpliva na redne potrebe kulturnega in civiliziranega človeka. Sedanji čas ne postavlja več vprašanja varnosti in prvenstvenega pomena letalstva kot borbenega sredstva za vodstvo vojne, temveč vprašanje izključno vojnega in borbenega sredstva, kateremu bodo vse druge vrste vojaške službe kot pomožno sredstvo. Ta primer je že nastopil.«

Kontre-admiral Julijan Luteroti, poveljnik mornarice in pomorskega letalstva, je napisal:

»Sodobne mornarice si ni mogoče misliti brez ustrezajočega letalstva. Samo mornarica, ki ima v svojem sestavu letalstvo: izvidniško, bombniško in lovsko, lahko v celoti začne izvrševati svojo nalogo. Letalstvo mornarico ščiti, prav tako ščitti obalo in nebo nad njo.«

Letalski brigadni general Djordje Jovanovič, drugi pomočnik poveljnika letalstva, pravi:

»Odločilne vloge letalstva v sodobnih vojnah danes nihče več ne zanika. Obžalovati moramo, da se je sedanja vojna izprevrgla v boj proti prebivalstvu in se v največji meri poslužuje tega modernega orožja. Uspešne propagande za ustvaritev močnega nacionalnega letalstva ni več niti potreba. Zaskrbljene žene, otroci in nekdaj skeptični in trdoglavi starčki vam danes postavijo le eno vprašanje: če je dovolj močno naše letalstvo, da bi obvarovalo naše nebo. Izkoristimo sedanje psihološko stanje v svetu za ustvaritev letalskega sklada, ki bo v rokah poštenih ljudi prvi in najvažnejši činitelj za razvoj in zgraditev našega nacionalnega letalstva.«

Generalštabni polkovnik-pilot Branko Naumović, zastopnik načelnika generalnega štaba vojnega letalstva, je napisal:

»Letalstvo lahko izvojuje odločitev v svetovni vojni. To resnico je človeštvo razumelo po strahotnih akcijah, ki jih je izvedlo to strašno orožje v nacionalnem in moralnem pogledu. Državniki in vojaki, ki bi ne razumeli odličnega pomena letalstva, delajo vede ali nevede zločin nasproti lastnemu narodu.«

„Razgovor z + dr. Korošcem pred 10 leti"

Spomini madžarskega lista »Pester Lloyda«

V božični številki madžarskega »Pester Lloyda« je Anton König, znani odlični madžarski publicist in javni delavec, opisal vsebino svojega razgovora, ki ga je imel leta 1930. s pokojnim dr. Korošcem ob Pališkem jezeru pri Subotici.

Predsednika dr. Korošca je čisto slučajno srečal v družbi dveh duhovnikov pod neko ogromno brezo ob Pališkem jezeru. Na dr. Koroščevo povabilo je tudi on sam prisedel in se je razvil daljši pogovor zanimive politične vsebine.

Pokojni dr. Korošec je razlagal, zakaj je bil že pred zadnjo svetovno vojno pristaš avstrijskega prestolonaslednika nadvojvode Ferdinanda. Dejal je, da je bil tega moža zaradi tega vesel, ker je priznal, da je treba v monarhiji napraviti red, in ker je imel tudi radikalen načrt, pa poguma dosti, da ga tudi izvede.

Na pripombo sogovornika, da je pokojni dr. dr. Korošec potem to svojo prvotno črto zapustil, je pokojni državnik odgovoril, da drugače ni mogel storiti, ker je vso svojo politiko vezal na dobrobit slovenskega naroda. To črto je zapustil, ko je spregledal znake razpadanja monarhije. To je bilo takoj v začetku svetovne vojne. L. 1917. pa je moralo biti vsakomur jasno, da je bila monarhija v smrtni agoniji. Slovenski narod je bilo treba rešiti iz katastrofalnega zloma starega sveta in kot realen politik sem — z očmi obrnjenimi na blagor svojega naroda — šel po novi izbrani poti. Novo jugoslovansko državo sem sprejel v vsem polnem obsegu, ker mi tega ni narekovala samo moja moralna, marveč tudi moja nacionalna dolžnost, ki me je vezala na moj narod, ki je v novi državi dobil pogoje za svoj obstoj. Nisem domišljav, toda brez nadaljnjega si upam trditi, da sem svojemu narodu v nacionalni državi priboril položaj, na katerega smo lahko ponosni.

Madžarski publicist se je nato zanimal za dr. Korošcève poglede o podonavskih vprašanjih. Na vprašanje, če verjame v stalnost takratnega političnega reda v Podonavju, je pokojni dr. Korošec med drugim odgovoril: »Nekatere tvorbe mirovnih pogodb se bodo obdržale, druge pa se bodo zrušile. Tako na primer Mala zveza, ki ji vsaka realna in narodnostna podlaga manjka. Strah in sovraštvo nista tisto lepilo, s katerim se dajo delati meddržavne zveze. Na trajnost Male zveze torej nikakor ni mogoče verjeti.«

In kakšna bo po vašem mnenju bodočnost, je vprašal madžarski publicist. Na to je pokojni dr. Korošec odgovoril: »Glede tega imam svoje lastno mnenje, ki se razlikuje od dnevnega mnenja drugih politikov. Jaz zase ne morem verjeti v nadaljnji obstoj Male zveze. Prišle bodo močne preizkušnje, ko se bo vse to podrlo, podrle tudi države, ki nimajo tistih odlik, ki so za življenje vsake države neobhodno potrebne. To ne velja ne za Madžarsko in ne za Jugoslavijo. Obe državi imata svojo dolgo zgodovino in se lahko ponašata z velikimi vojaškimi dejanji v svoji zgodovini. Samo takšni narodi, ki zgodovinsko mislijo in imajo poleg tega še vojaške sposobnosti, lahko postanejo zbirališča, okrog katerih se morejo zbrati mali narodi. V tem prostoru, kamor smo bili od božje previdnosti postavljeni, da živimo, bosta madžarski in srbski narod vedno imela svoje veliko poslanstvo in svoj poklic. Meni kot politiku je padlo v oči, da sta si madžarski in srbski narod zelo blizu. Ne vem, če je temu vzrok zemljepisna lega ali pokrajinska oblika. To ne igra vloge. Zame kot politika je dosti, da vidim, da ta podobnost obstaja in da je treba z njo računati.«

Razgovor se je končal s prošnjo, naj madžarski publicist te misli smatra kot strogo zaupne in naj pozdravi prelata Ernszta, s katerim da se je nedavno srečal in do katerega goji čustva odkritosrčnega spoštovanja.

Madžarski publicist je pokojnega dr. Korošca srečal še enkrat, l. 1936. Takrat mu je dejal: »Vi ste še mladi in boste še doživeli, ko bo pravilnost mojih političnih pogledov, ki sem jih obrazložil na Pališkem jezeru, po dogodkih samih dokazana.«

Svoj članek končuje Anton König z besedami: Božja Previdnost je tako odločila, da je tudi še dr. Korošec sam doživel zgodovinske dokaze za pravilnost svojega naziranja.

Amerika bo Angliji do konca vojne posodila vse potrebno orožje

Danes začenja ameriški kongres to vprašanje obravnavati

Washington, 2. januarja. (Reuter.) Opazovalci v Washingtonu menijo, da bo kongres, ki bo začel zasedati jutri, odobril Roosevellov načrt o posojanju vojnega materiala Angliji. Možno je, da bo kongres izdelal nekatere podrobne spremembe. Vsako drugo neposredno pomoč Angliji, kakor n. pr. dajanje drugih zastarelih rušilcev na razpolago, odlagajo na pozneje, ko bo Rooseveltov načrt odobren. Tedaj se bodo mogli rušilci izročiti Angliji na podlagi tega načrta. Predsednik Roosevelt bo stavil konkretne predloge za izvedbo tega načrta jutri, ko bo naslovil proglas na člane obeh zbornic.

Pričakujejo, da bo Rooseveltov predlog zbudil živahno razpravo. Oni, ki so proti sodelovnju Amerike z Anglijo, kakor senatorja Willer in Tidings, bodo skupno s svojimi pristaši Rooseveltov načrt kritizirali. V zvezi s tem pripominjajo, da se je splošno naziranje v Washingtonu v zadnjem času znatno spremenilo. Prej se je vedno zastavljalo vprašanje, ali bodo ti ukrepi potegnili Združene ameriške države v vojno. Danes se podvzemajo ukrepi, o katerih smatrajo, da jih zahteva splošni položaj, v upanju, da ti ukrepi ne bodo potegnili države v vojno, toda pripominjajo, da danes obstoji razpoloženje za takšno tveganje bolj kot prej. Do te spremembe v naziranju in do spremembe v razpoloženju je prišlo zaradi mnogih činiteljev mednarodne politike. Lahko se reče, da je pristop Japonske k trojni zvezi pospešil ta postopek.

Ameriški kongres se bo na svojem zasedanju, ki se začne jutri, bavil ne samo z rekordnim proračunom, ki mu bo te dni predložen, pač pa tudi z ukrepi domačega značaja. Vsa ta vprašanja pa bodo spadala v drugo vrsto. Kar se tiče sestave kongresa, sta si manjšina in večina v glavnem v istem razmerju kot v prejšnjem kongresu. Izolacionistični elementi so številčno ostali pri starem, mednarodni dogodki pa so jim v neki meri zmanjšali vpliv.

New York, 2. januarja. DNB: United Press poroča iz Londona, da ameriška in angleška vlada pravkar proučujeta načrt, po katerem naj bi se v bodoče pomorski promet nekako med obema državama razdelil. Tako naj bi na angleških linijah v Tihem morju vzdrževale promet ameriške ladje, da bodo angleške ladje proste za promet po Atlantiku in Sredozemskem morju. Zastopnik ameriških zveznih oblasti, ki je dodeljen ameriškemu poslaništvu v Londonu, je pretekli teden zapustil angleško prestolnico in se odpeljal v USA, da predloži ta načrt.

Singapur postane skupno angleško-ameriško oporišče

Manilla, 2. januarja, b. Tukajšnji časopisi razpravljajo na podlagi informacij »Newyork Timesa« o skupnem načrtu Anglije in Združenih držav, kako bi se utrdil Singapur v primeru vojne. Čeprav do sedaj še niso pomnožene enote angleške vojne mornarice v tej zoni, vendar je bila že novembra okrepljena angleška posadka v Singapurju. Prišli so številni transporti čet, v glavnem iz Indije in Avstralije. V Singapurju so mnenja, da sta Anglija in Amerika že sestavili sporazum o skupnem izkoriščavanju mornarskih oporišč v Singapurju. Če do končnega sporazuma še ni prišlo, se mora to pripisati edino nenadni smrti angleškega veleposlanika v Washingtonu lorda Lothiana. Uradni krogi v Singapurju mislijo, da bo bodoči sporazum obsegal tudi dovoljenje za angleško vojno mornarico, da lahko uporablja vse naprave in ameriška mornariška oporišča na Filipinih.

Japonski tisk že ostro piše proti Ameriki

Tokio, 2. januarja. b. Današnje japonsko časopisje enoglasno priobčuje, da so se poslabšali japonsko-ameriški odnošaji in odkrito govori o vse težjem mednarodnem položaju. Časopisje kritizira Rooseveltove izjave in pravi, da je vojna z Ameriko neizogibna, če v poslednjem trenutku Amerika ne spremeni svoje zunanje politike. Rooseveltova izjava in njegov zadnji govor dokazuje, da so USA pripravljene, da stopijo v vojno.

Odnošaji med Francijo in Nemčijo v luči nemške službene razlage

Berlin, 2. januarja. DNB: Na vprašanje časnikarjev glede razlag, ki jih je razširil tuji tisk in po katerih naj bi bili prekinjeni diplomatski odnošaji med Nemčijo in Francijo, so jim v zunanjem ministrstvu odgovorili, da so govorice popolnoma brez smisla.

Vtis novoletne izjave dr. Kulovca v Belgradu

Belgrad, 2. jan. m. Vse tukajšnje časopisje objavlja na vidnem mestu novoletno izjavo g. predsednika dr. Kulovca. Izjavo so simpatično sprejeli vsi tukajšnji politični krogi, ker vidijo v njej jasno označeno politično smer, po kateri bo vodil novi predsednik svoje delovanje v korist Slovencev in skupni državi. — Predsednik g. dr. Kulovec je danes dopotoval v Belgrad ter je imel važen politični sestanek najprej s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovičem, na katerem sta razpravljala o tekočih političnih in gospodarskih vprašanjih. Nato pa je dr. Kulovec dalj časa konferiral z ministrom za gozdove in rudnike in s prometnim ministrom, zvečer pa se je sestal z ministrom za pošto in telegraf.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 2. jan. Jutrišnji »Hrvatski dnevnik« prinaša v celoti brez komentarja dr. Kulovčevo izjavo iz novoletnega »Slovenca«.

Zagreb, 2. jan. b. Danes se je nadaljeval proces proti Beloševiču, ki je obtožen uboja profesorja Šuflaja. Na današnji razpravi ga je hudo obremenjevala priča Maslov.

Zagreb, 2. jan. b. Generalni konzul republike Bolivije v Splitu poroča, da sta ukinjena generalni konzulat v Belgradu in konzulat v Zagrebu in da je samo generalni konzulat v Splitu pooblaščen, da opravlja vse konzularne posle.

Zagreb, 2. jan b. Nocoj je umrl v Zagrebu Celso conte Cavaglieri, ki je bil eden od ustanoviteljev upravnega sodišča v Zagrebu.

Osijek, 2. jan. b. V teku včerajšnjega dne je policija izdala naredbo o razpustu organizacije URS-a, socialistične strokovne organizacije.

Dubrovnik, 2 jan. b. Danes je odpotoval v Južno Ameriko jugoslovanski parnik »Topič«, naložen z gradbenim materialom.

Split, 2. jan. b. Snoči je parnik Jadranske plovidbe »Kvarner« na svoji vožnji v Trogir udaril v trogirski most in ga zrušil. Ladja se je ustavila, da na ta način prepreči, da most ne bi padel v morje.

Belgrajske novice

Belgrad, 2. januarja, m. S kr. ukazom je napredoval v generalni direkciji državnih železnic za svetnika 4/I. g. inž. Ignacij Vidic.

Belgrad, 2. januarja, m. V Belgrad je dopotovala članica dunajske državne opere in kraljevske opere v Budimpešti ga. Marija Nemet, ki bo pela na simfoničnem koncertu orkestra Radio Belgrad na Kolarčevi ljudski univerzi v korist zimske pomoči.

Belgrad, 2. januarja, m. Tukajšnjo državno bolnišnico je na novega leta dan obiskala ga. Mara Cvetković, gospa predsednika vlade Dragiše Cvetkoviča; vsem bolnikom je voščila srečno novo leto in jih bogato obdarovala.

Belgrad, 2. jan. Grška poštna uprava je sporočila po mednarodnem poštnem uradu v Bernu, da zaradi vojnih razmer ne prevzema nobene odgovornosti za zasebne pisemske pošiljke, niti ne za zakasnitev, niti ne za vse drugo, kar bi se utegnilo pripetiti.

Londonsko pristanišče, največje pristanišče na svetu, ki ga Nemci stalno napadajo.

Na novega leta dan
hudi letalski boji med Anglijo in Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 2. januarja. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Nemška vojna ladja, ki nastopa v Tihem oceanu, poroča kot delni uspeh potopitev 10 sovražnih trgovskih ladij, ki so v službi sovražnika. Te ladje so imele skupno tonažo 64.155 ton. Posadke potopljenih ladij so nemške vojne ladje prepeljale na neki otok v Južnem morju. O priliki ogledniškega nastopa so včeraj v bližini Albe Bourga naši streljali na britanski ogledniški čoln, na katerem je izbruhnil požar, kakor tudi na neki drugi ogledniški čoln vzhodno od Ramsgatea. Oba čolna sta zelo težko poškodovana.

V noči od 1. na 2. januar so nemška bojna letala uspešno bombardirala važne vojaške cilje v srednji in jugovzhodni Angliji. Angleška letala so metala preteklo noč bombe v severozahodni Nemčiji na treh krajih na tovarniške naprave. Prizadejana je bila gotova škoda. Pet oseb je izgubilo življenje, več pa jih je bilo ranjenih. Pri spopadu v zraku je bilo sestreljeno eno letalo tipa Vickers Wellington.

Nemški pregled o pomorskih uspehih v drugi polovici 1940

Berlin, 2. januarja. t. Stefani. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja službeno poročilo o uspehih nemškega orožja v drugi polovici leta 1940. Poročilo začenja z opisom položaja, ki je nastal z zlomom Francije, ko je Nemčija dobila pod svoje nadzorstvo vso evropsko zahodno obalo in je Italija prevzela nase breme, da drži v šahu angleško moč v Sredozemlju.

V drugi polovici 1940 so nemške oborožene sile potopile: 12 angleških rušilcev, 8 podmornic, 9 pomožnih križark, 3 topovske čolne, in 63 manjših vojnih enot. Nemško letalstvo pa je na svojo pest potopilo poleg tega še 32 angleških vojnih enot. Tako je Anglija v drugi polovici leta 1940 izgubila za 190.000 ton vojnih ladij. Borba proti angleški trgovinski mornarici pa je bila še bolj uspešna, saj so nemške pomorske sile v drugi polovici 1940 potopile sovražniku za 3 milijone 200.000 ton trgovskih ladij, medtem ko so nemška letala sama uničila za 700.000 ton sovražnega ladjevja. K temu je treba prišteti še škodo, ki jo je utrpelo 264 sovražnih trgovskih ladij od min in bombnih poškodb, kar znaša 200.000 ton.

Nemška vojna mornarica je imela sorazmerno malenkostne izgube. Od dne 25. junija dalje je nemška vojna mornarica izgubila 3 rušilce, 5 iskalcev min, 8 podmornic in 12 drugih manjših vojnih enot.

Poročilo navaja nadalje vse podrobnosti o letalskih napadih na Anglijo. London je bil napaden vsega skupaj 450 krat. 8 velikih skupinskih napadov je bilo izvedenih na razna angleška orožna skladišča, 300 napadov pa na važne vojaške cilje kot letališča, vojaška taborišča, vojašnice, tovarne za preskrbo orožja, skladišča za petrolej in podobno. Nemški lovci so vedno spremljali bombnike in so sestrelili trikrat več sovražnih letal, kot pa znašajo lastne izgube. Od 8. avgusta dalje je nemško letalstvo vrglo na razne cilje v Angliji nad 43 milijonov kilogramov rušilnih bomb in tudi 1,600.000 kg zažigalnih bomb. Bombe, ki jih je metal sovražnik na Nemčijo, ne dosegajo niti ene četrtine števila, ki so jih nemška letala zmetala nad Anglijo.

Angleška poročila

London, 2. jan. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Sovražno letalstvo je bilo v pretekli noči zelo živahno na velikem prostoru. Bombe so padle na področje Londona, na severna mesta kakor tudi na nekatera mesta v zahodni Angliji. Bombe so porušile nekaj hiš. Manjše število ljudi je bilo ubitih in ranjenih.

Reuterjev dopisnik pristavlja, da je bil ponoči v Londonu trikrat letalski alarm. Med napadenimi mesti je bil spet Liverpool in razne tovarne na reki Marsey, ter nekatera mesta v južnem Walesu (najbrž Cardiff in Bristol), kjer je bilo zadetih tudi nekaj kmetskih hiš.

V novoletni noči so letala počivala

Berlin, 1. januarja. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Na Silvestrovo nemško letalstvo ni delovalo. Tudi sovražnik ni napadal.

London, 1. januarja Reuter: Letalsko ministrstvo in ministrstvo za notranjo varnost sporočata: V noči od torka na sredo (Silvestrova noč) nad Anglijo ni bilo nobene sovražne letalske delavnosti. Tudi angleško letalstvo ni delovalo.

Pregled enega leta letalskih bojev po angleških navedbah

Letalsko ministrstvo je objavilo obširen pregled letalskih bojev med Anglijo in Nemčijo v preteklem letu. Iz njega posnemamo:

Nemških letal je bilo skupno nad Anglijo uničenih 3.535, od katerih so jih angleški lovci sestrelili 3.090, protiletalsko topništvo pa 445. Na vsake 4 sestreljene lovce je prišlo 5 bombnih letal.

Angleške izgube znašajo 1.050 letal, toda 400 pilotov se je rešilo. Angleška sestreljena letala pripadajo skoraj izključno lovski vrsti.

Najhujše letalske borbe so se razvile pri angleškem umikanju iz Dunkerqua, kjer so dne 17. majnika na primer Angleži sestrelili 70 sovražnih letal, dne 1. junija pa 84 letal. Hujše bitke so se začele v avgustu, ko so Nemci pričeli z rednim napadanjem angleških mest. V avgustu je bilo sestreljenih 957 letal. Največji napad v zgodovini letalskih bitk je bil dne 15. avgusta, ko je napadlo London nad 1000 letal. Nemci so takrat izgubili 184 letal. Med 8. in 16. septembrom so bili spet srditi napadi. Samo dne 16. septembra so Angleži sestrelili 196 letal. V oktobru je višina izgub nekoliko padla zaradi tega, ker so Nemci preložili svoje napade na noč. Dne 3. novembra so se pojavila prvič tudi italijanska letala nad Anglijo. Takoj pri prvem napadu je italijanska skupina izgubila 13 letal, ostala pa so bila poškodovana. V decembru so izgube zelo nizke, ker so bili vsi nemški napadi ponoči in angleška protiobramba še ni mogla iznajti sredstev, da bi nočne napade preprečila.

Bombe na Irsko

Dublin, 2. januarja. t. Irska poročevalna agencija poroča, da so neznana letala na več krajih Irske metala bombe. Tako je v bližino mesta Drohgede padlo 8 bomb, pet jih je padlo na Duleek, 3 na Julianstown. Nobena teh bomb ni povzročila kakšne škode. Dve bombi sta padli na mesto Rathown pri Dublinu in sta porušili dve hiši, več hiš pa poškodovali. Smrtnih žrtev ni bilo, pač pa je več ljudi ranjenih. Dve bombi sta padli na Leverne Grove, kjer človeških žrtev ni in so poškodovane samo hiše. Šest bomb je bilo vrženih na Knockros v grofiji Carlow in sta bili dve osebi ranjeni. Štiri bombe so padle na Enniskerry, kjer je več ljudi ubitih. Oblasti so nekaj bomb, ki niso eksplodirale, pobrale in sedaj preiskujejo njihovo poreklo, da bodo mogli ugotoviti, čigavo je bilo letalo, ki je kršilo nevtralnost irskega ozemlja.

20.000 zažigalnih bomb na Bremen

Angleška poročila

London, 2. jan. t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

V pretekli noči je več skupin angleških bombnikov napadlo različne cilje v Nemčiji, kakor v zasedenih delih zahodne Evrope. Napadi večjega obsega so bili izvedeni na pristanišče, ladjedelnice in ladjevje v Bremenu, kakor tudi na nizozemske, belgijske in francoske luke ob Rokavu, v katerih Nemčija pripravlja vdor v Anglijo (invazijske luke). Podrobnosti bodo še objavljene.

London, 2. januarja. Reuter: Letalsko ministrstvo je izdalo danes popoldne naslednje poročilo:

V noči od srede na četrtek je bil Bremen glavni cilj napadalnih operacij britanskega letalstva. Napad je bil srdit in je trajal približno tri ure in pol. Ladjedelnice, pomorske naprave in železniška postaja so bili izpostavljeni koncentričnemu napadu, ki je bil izveden z močnimi rušilnimi in zažigalnimi bombami. Opaziti je bilo, da so izbruhnili veliki požari in nastale eksplozije. Izvedeni so bili napadi prav tako tudi na pristanišča na področju, ki ga je sovražnik zasedel, in sicer na Vliessingen, Ostende in Brest. Nobeno naše letalo ni bilo sestreljeno.

London, 2. januarja. AA. Reuter: Uradno poročajo, da so bili nastopi angleškega letalstva v noči od srede na četrtek kljub neugodnim vremenskim razmeram zelo obsežni. Nekaj napadov je bilo izvedenih na pristanišča, podmorniška oporišča in druge cilje na zasedenem ozemlju. Glavni vojaški dogodek v tej noči je bil osredotočen napad na Bremen. Po prvih poročilih je bil ta napad izveden z velikim uspehom, izbruhnili so zelo veliki požari.

London, 2. januarja. t. (Reuter.) Letalsko ministrstvo poroča:

V prvih urah po polnoči dne 1. januarja je angleško bombno letalstvo vrglo na Bremen 20 tisoč zažigalnih bomb, nato pa velike množine eksplozivnih bomb. Drugo za Hamburgom največje nemško pristanišče je bilo spremenjeno v eno samo žareče gorišče. Ko so za prvimi letalskimi vali prihajali drugi nad nizozemsko ozemlje, so že v razdalji 150 km od Bremena videli ogromno svetlobo, ki je razsvetljevala nočno nebo. Ko so piloti z razstrelilnimi bombami prileteli nad Bremen, so ugotovili, da so najvažnejši cilji, ki so jih imeli nalog bombardirati, že vsi v ognju. Bomb zaradi tega niso metali, marveč so si poiskali druge cilje med številnejšimi tovarnami bremenske okolice, ki so jih z uspehom bombardirali. Med cilji, ki jih je zajelo morje plamenov, so velike ladjedelnice, kjer so gradili razne vrste vojnih ladij in podmornic, nadalje velike čistilne tovarne za petrolej (last nemške Vacuum Oil), velika skladišča živeža in drugega blaga v pristanišču, ter številne velikanske mline, ki so vsi zgoreli. Protiletalsko topništvo je srdito delovalo, ki pa delovanja pilotov ni moglo ovirati.

Nemška poročila

Berlin, 2. januarja. DNB: Angleška letala so preteklo noč letela nad severozahodno Nemčijo in na nekaj krajih metala eksplozivne in zažigalne bombe. Prizadejana ni bila nobena vojaška škoda. Poškodovane so bile tri tovarniške naprave in več trgovskih hiš. Nemška lovska letala so sestrelila en sovražnikov aparat.

Dajte mi 15 centimetrov pečenice!

Kdo bi tako kupoval, namesto da bi vprašal po kakovosti!
Pri nakupu žarnic zahtevajte izrecno le kvalitetno **TUNGSRAM-KRYPTON** žarnico:
Ista da več sončnim žarkom podobne svetlobe in porabi pri tem mnogo manj toka!

BOLJŠA LUČ, MANJŠI STROŠKI!

TUNGSRAM Krypton

Filov nenadno na Dunaj
Razna ugibanja o ozadjih potovanja predsednika bolg. vlade v Nemčijo

Sofija, 2. jan. Bolgarska telegrafska agencija: **Včeraj ob 14.05 je odpotoval na Dunaj predsednik bolgarske vlade Filov v spremstvu svoje žene. Predsednik vlade, ki je zbolel, bo izkoristil božične praznike ter obiskal nekatere specialiste na Dunaju. Z istim vlakom je odpotoval v Nemčijo tudi nemški poslanik Kienthofen.**

Sofija, 2. jan Associated Press: V bolgarskih političnih krogih, kakor tudi med zastopniki tujih držav v Sofiji je nepričakovano potovanje ministrskega predsednika dr. Filova na Dunaj, kjer naj bi obiskal nekaj zdravnikov-specialistov, vzbudilo največjo pozornost. Tembolj, ker je to potovanje prišlo po nedavni krizi, ki je nastopila v zvezi z namero bolgarske vlade, da pristopi k trojnemu paktu. Iz različnih razlogov, med katerimi je bilo tudi zadržanje Turčije in Sovjetske Rusije, je Bolgarija ostala povsem nevtralna in je bilo odpovedano tudi potovanje ministrskega predsednika dr. Filova in zunanjega ministra Popova v Nemčijo, kjer sta nameravala podpisati pristop k trojni zvezi.

Politični krogi v Sofiji menijo, da bolgarski vladi takrat ni bilo všeč, da se je morala umakniti in opustiti vsako glasno zahtevo po uresničenju svojih teženj na Egejskem morju. Sedanje zdravstveno potovanje predsednika vlade Filova spravljajo zaradi tega v zvezo z nedavnimi načrti. Kajti gotovo je, da se bo Filov na Dunaju sestal tudi z vodilnimi nemškimi državniki, kot na primer z zunanjim ministrom v. Ribbentropom. Morda bo celo odšel v Berchtesgaden, kjer se bo te dni mudil vodja Nemčije Hitler. Pri tej priložnosti bodo ponovno prerešetane možnosti bolgarskega sodelovanja z Nemčijo in Italijo.

Ugibanja v Sofiji o ozadjih Filovega obiska v Nemčiji
Prehod nemških čet čez Bolgarijo

Potovanje bolgarskega predsednika vlade na Dunaj je tudi zelo značilno v času, ko se po Sofiji zelo širijo poročila o prihajanju močnih nemških čet v Romunijo (v novoletni številki smo objavili poročilo ameriške poročevalne agencije iz Sofije, da pride v Romunijo do 400.000 vojakov, opomba ured.). **Zazdaj nikdo ne ve, kakšnim namenom bi tako ogromne množice nemškega vojaštva v Romuniji mogle služiti. V tej zvezi pa je le treba zapisati tudi novico, ki je po Sofiji vzbudila precejšnje zanimanje na Silvestrov dan, ker je bilo v njej rečeno, da bodo nemške čete morda že okrog 10. januarja začele čez bolgarsko ozemlje korakati proti Solunu, da pridejo na pomoč Italiji in končajo grško vojno. Sicer na tej novici, vsaj v kolikor se tiče datuma samega, ni nič resnice; toda ko je bilo objavljeno poročilo o potovanju ministrskega predsednika Filova na Dunaj, se je spet pojavila v sveži obliki, češ da je šel Filov v Nemčijo samo zaradi tega, da se tamkaj v miru porazgovori o vseh vprašanjih, ki se tičejo prehoda nemških čet skozi Romunijo v Bolgarijo, kakor tudi o vseh vprašanjih, ki bi jih takšna možnost rodila na primer v pogledu Turčije ali Sovjetske Rusije. Na merodajnih mestih k tej govorici niso hoteli zavzeti nobenega stališča, marveč samo ponavljajo, da Filov ni šel na Dunaj delat politike, marveč k zdravnikom. Prihodnji dnevi bodo prinesli popolno jasnost glede tega zdravstvenega potovanja.**

Dunaj, 2. jan. m. Semkaj je prispel bolgarski ministrski predsednik dr. Filov, ki bo ostal nekaj časa zasebno na Dunaju. Nastanjen je v hotelu »Imperial«. Jutranje dunajsko časopisje njegov prihod sicer omenja, toda ga ne komentira.

V Berlinu trdijo: „Pred odločilnimi dogodki . . .“

Berlin, 2. jan. b. Press. Ass. V Berlinu ne objavljajo nobenih komentarjev na **Stalinov** članek v moskovski »Pravdi« o nevarnosti, ki da preti Rusiji, in o potrebi mobilizacije. V Berlinu pravijo, da jim je poznan Stalinov članek po objavi londonske radijske postaje, dočim prave vsebine še ne poznajo. Nemški radio prinaša v glavnem odlomke iz Hitlerjeve proklamacije v nemščini in v ostalih jezikih. Nekateri sklepajo iz vsega tega, da se Hitler nahaja pred odločno diplomatsko in vojaško akcijo in to izključno in samo v znaku trojnega pakta. Kje pa bo prva etapa, pa nobeden ne ve. **Vsi so prepričani, da bo Hitler zadržal iniciativo in da stojimo pred odločilnimi dogodki.**

Pregled bojev na Kitajskem

Kitajci:
Z veliko protiofenzivo bomo letos pognali Japonce

Čunking, 2. jan. t. Čekisi: Zastopnik kitajske armade je zastopnikom tiska izjavil, da pripravlja kitajska armada veliko ofenzivo, ki ima namen japonskega napadalca vreči ven, iz kitajskega ozemlja. To da je glavna naloga Čankajškove Kitajske v tem letu. Kitajska je imela na koncu l. 1939 samo 2milijona vojakov pod orožjem, medtem ko razpolaga danes z armado **petih** milijonov. Sedanja armada ni samo po številu močnejša, marveč je tudi mnogo bolj opremljena in oborožena. Pred bitko pri Hankavu so Japonci napredovali povprečno 4 km na dan, po bitki pri Nankavu pa komaj 100 m dnevno. V zadnjih mesecih pa nasprotnik sploh ni mogel več napredovati in je moral celo večje število mest izprazniti, na primer Naning, prestolnico pokrajine Kvansi. Japonska armada, ki se nahaja na kitajskih tleh, šteje približno 35 divizij, medtem ko je štela ob bitki pri Hankavu najmanj 40 divizij. Trenutno je na vseh kitajskih frontah mir in so bile ponekod samo manjše operacije često krajevnega značaja. Pri oboroževanju se Kitajska danes oslanja že na domačo industrijo, ki je pod spretnim inozemskim vodstvom. Kitajska je z velikimi napori pripravljala svojo protiofenzivo. Zato je upanje upravičeno, da bo v l. 1941 svojo domovino osvobodila sovražne pehote.

Japonci:
Z novimi napori bomo letos strli kitajski odpor

Tokio, 2. jan. t. DNB. Zastopnik vojnega ministrstva je zastopnikom tiska razdelil pregled vojnih dogodkov na Kitajskem v preteklem letu 1940. Pregled pravi, da so **Japonci** do konca novembra 1940 v vojni na Kitajskem izgubili 13.131 mrtvih, tako da znaša skupno število mrtvih od začetka vojne na Kitajskem do konca novembra 1940 101.899 mrtvih. Kitajci so v istem času, od začetka vojne do konca 1940 imeli 3 in pol milijona mrtvih, od katerih jih 1,800.000 odpade na bojišča, drugi pa so umrli od raznih drugih posledic vojne. Japonsko poročilo navaja dalje, da se kitajska armada maršala Čankajšeka upira samo zaradi tega, ker dobiva podporo od Anglije, Amerike in Sovjetske Rusije. Japonska računa, da bodo te države v l. 1941 maršala Čankajšeka še bolj podpirale. Zaradi tega japonska vlada uvideva, da bo morala svoji armadi na Kitajskem naložiti nove, težke naloge, da čimprej stre odpor vlade v Čungkingu. Poročilo se konča z upanjem, da bo Japonska v letu 1941 na Kitajskem že ustanovila »novi red«.

Komunistična propaganda v Romuniji
Razlog za prihod vedno številnejših nemških čet

Istanbul, 2. jan. t. Associated Press: Iz Romunije prihajajo sedaj že nova poročila v zvezi s premikanjem nemških čet. Po teh novih poročilih so bile prve navedbe o ogromnih množinah nemške armade, da se vale v Romunijo, močno pretirane. Zaenkrat ni prišlo več Nemcev kakor 3 do 4 divizije, to je med 60.000 in 80.000 mož.

Čemu prihajajo nemške čete v Romunijo? Po vsej verjetnosti bolj zaradi notranjepolitičnega reda, odnosno nereda, ki vlada v Romuniji sami, kakor pa iz zunanjepolitičnih razlogov. V Romuniji se namreč zadnje čase razvija zelo obsežna in pa uspešna **komunistična propaganda**, proti kateri hoče s silo nastopiti Železna garda. Komunisti so uprizorili mnogo zelo bolečih sabotažnih dejanj v petrolejski industriji in na raznih prometnih križiščih. Komunistično podtalno delovanje je zelo močno. Komunisti se pri svoji propagandi poslužujejo tudi protinemških gesel, češ, da bi bilo za Romunijo mnogo boljše, če bi jo bili zasedli Sovjeti, kakor pa da je prišla pod nadzorstvo Nemčije. Delovanje Železne garde proti komunistom je zavzelo zelo ostre oblike in umori so na dnevnem redu. Sovjetski poslanik v Bukarešti je moral v posebni noti protestirati proti preganjanju »delavstva, ki je izrazilo svoje simpatije do sosedne Sovjetske Rusije«. V nekem bukareškem časopisu je bila sprožena anketa o komunističnem rovarjenju. Anketa je pokazala, da se je komunizem predvsem na podeželju že močno zagrizel med ljudstvo in da mora Železna garda tamkaj prijeti z večjo silo. Železna garda na podeželsko ljudstvo nima nobenega prijema in se iz mest ne more razširjati.

Iz teh razlogov je razumljivo, da hoče Nemčija imeti v Romuniji svoja lastna jamstva, da tamkaj neredi med železnimi gardisti in komunisti ne bodo povzročili popolnega gospodar. zastoja v Romuniji, odnosno, da ne ustvarijo položaja, ki bi ga mogla kakšna sosedna država izkoristiti, da skuša vzpostaviti mir in red na lastno pest. Nemška armada v Romuniji bo organizirala najbolj tesno sodelovanje z legionarji Železne garde, da preprečijo delovanje komunistov, za katerimi slutijo, da se nahaja skrivnostna roka neke »sosedne države«.

Antonescu roti Romune

Bukarešta, 2. jan. AA. DNB: Voditelj Romunije, general Antonescu je naslovil za novo leto proglas na legionarje, v katerem med drugim pravi: Kdor ne spoštuje življenja svojega bližnjega, ni kristjan, in kdor ne spoštuje dela in imovine svojega bližnjega, ni človek. Kdor se ne podvrže ustvarjalnemu redu in disciplini, ni legionar. Kdor vsega svojega življenja ne stavi v službo boja za dvig države, ni Romun. Obsojam vsako sovraštvo, vsako maščevanje, vsak greh nad življenjem, častjo in premoženjem drugih. Dolžnost mi je, da zagotovim vašo bodočnost in bodočnost države ter da zberem vse delovne moči v državi. Horia Sima, poveljnik legionarskega gibanja, je na moji strani v tem boju organizacije vašega pokreta.

Bukarešta, 2. jan. m. Romunski notranji minister odločno zanika poročila o incidentu, ki ga je baje izvršil bivši notranji minister Popescu. Poročila pravijo, da je general Popescu ustrelil dva legionarja, ki sta ga hotela aretirati.

Sofija, 2. jan. b. Neznani vlomilci so vlomili v prostore argentinskega poslaništva in ukradli tam 50.000 levov. Policijska preiskava je ugotovila, da je pomožni sluga poslanstva Štojanov ukradel ta denar. Del denarja se je našel v skladišču.

Povišanja državnih davščin in dajatev

V novoletni številki smo prinesli nekaj podatkov o novih davčnih zakonih, ki so izšli v »Službenih novinah« z dne 31. decembra in 1. januarja. Glavna določila so naslednja:

Zvišanje prometnega davka

Zvišan je splošni davek na poslovni promet od 2.5 na 3%. Nadalje so povišane stopnje skupnega davka na poslovni promet za 20%, razen za tarifne postavke 272/400 do 369.510, pri katerih znaša zvišanje 25%, t. j. za tekstilije.

Nadalje so zvišane stopnje za zaklano živino in sicer takole (v oklepajih prejšnje stopnje): zaklani debeli prašiči v polkosih 8.2 (6.86), zaklani šunkarji 9.2 (7.7), bakoni za Anglijo 9.2 (7.7), zaklana goveda (sveže goveje meso) 12.3 (10.3), zaklana drobnica 9.9 (8.45), sveže svinjsko meso (odrti špeharji) 8.2 (6.86), sveža slanina 8.2 (6.86), soljena slanina 8.2 (6.86), čista svinjska mast 9.2 (7.7), sušeno meso in slanina, klobasice 9.8 (8.2), zaklana teleta 8.9 (7.46) in zimska salana, salamini 12.3 (10.3)%.

Nadalje so uvedena naslednja zvišanja tarife skupnega davka, kjer navajamo v oklepajih prejšnje stopnje (prva številka pomeni vedno domače blago, druga tuje blago, enako tudi številke v oklepajih): kakao surov —, 20 (0.15) pražen 0, 20 (0, 15), čaj 0, 20 (0, 10), začimbe v zrnu itd. 0, 20 (0, 15), poper 0, 9, (0, 7.5), izdelki iz mesa in slanine, šunke itd. 0, 14 (0, 8.7), mastna olja razen bučnega 6, 12 (5, 7.5), bučno olje 6, 12 (5, 7.5), jake alkoholne pijače 9, 20, (7.5, 8.7), likerji itd. 5, 20 (0, 8.7), denaturirani špirit za gorivo in ind svrhe 6, 10 (4, 7.5), špirit za izdelovanje kisa 11, 16, (8.5, 12.5), pivo 0, 15 (0, 7.5), rastlinske in sadne konzerve 8, 11.4 (5.2, 9.5), ribje konzerve 6, 12 (5, 10), mesne konzerve 4, 14, (0, 8.7), roman cement in hidravlično apno 4.2, 7.2 (3.5, 6), portland cement 4.2, 7.2 (3.5, 6), cement iz žlindre itd. 4.2 7.2 (3.5, 6), surova nafta 8, 15 (5, 11.07), ostanki nafte 3, 25 (5, 11.07), petrolej 3, 25 (2.5, 11.2), plinsko olje 3, 25, (2.5, 11.2), olja za mazanje 3, 25 (2.5, 11.2), olja za kurjavo 3, 25 (2.5, 11.2), komprimirani ali tekoči plini na drugem mestu neomenjeni razen kompr. dušik in dissous-plin 3.9, 6.8 (3.2, 5.7), umetne organske barve 8, 12 (5.7 7.5), predelano ali nepredelano krzno iz navadnih kož 3, 15 (0, 6.5), iz finih kož 3, 24 (0, 10), karton 10.2, 15 (8.5, 12.5), knjige in revije 0, 7 (0, 10), surovo in kovano železo 3, 3.6 (2.5, 3), parni kotli, tudi s priborom 5, 20 (2.5, 8), generatorji za proizvodnjo plina 5, 20 (2.5, 8), lokomotive in tenderji, parna vozila in parne drezine 5, 20 (2.5, 8), parne sesaljke, parne turbine, motorna vozila in motorne drezine 5, 20 (2.5, 8), hidravlični motorji in vodne turbine 5, 20 (2.5, 8), motorna kladiva, motorna dvigala, kompresorji, hladilni stroji 5, 20 (2.5, 8), kmetijski stroji 5, 20 (2.5, 8), stroji za obdelovanje lesa in materij za rezbarijo, za obdelovanje kovin, kamenja in drugih materij 5, 20 (2.5, 8), šivalni in vezalni stroji 5, 14 (2.5, 5.5), pletilni stroji 5, 14 (2.5, 5.5), stroji za tekstilno industrijo: statve, vretena in drugo 5, 20 (2.5, 8), neomenjeni stroji za industrijo 5, 20, (2.5, 8), stiskalnice, razen kmetijske 5, 20 (2.5, 8), sesalke, injektorji in industrijski ventilatorji 5, 20 (2.5, 8), aparati za merjenje teže 5, 20 (2.5, 8), stroji in aparati, na drugem mestu neomenjeni 5, 20 (2.5, 8), električni aparati razen radijskih 5, 17 (3, 10), radijski aparati 5, 40 (3, 24), deli vseh aparatov 5, 17, (3, 10), tasterji in numeratorji za hišne električne zvonce, pokrovi za žepne svetilke, montirana ležišča za električne žarnice, prekinjevalci itd. 6, 15 (4, 10), tovorni avtomobili 3, 4.8 (2.5, 4), ostali avtomobili 3.6 6 (3, 5), stroji za računanje, pisanje in razmnoževanje ter njih deli 7.5, 15 (5, 8.5)%.

Zvišanje luksuznega davka

Luksuzni davek je zvišan od dosedanjih 12 na 20, od dosedanjih 15 na 25 in od dosedanjih 20 na 40%.

Zvišanje državnih trošarin

Zvišane so naslednje državne trošarine: za sladkor v kockah itd. od 755 na 955 din za 100 kg, ja ostali sladkor od 700 na 900 in za razne vrste stvari, ki se namesto sladkorja lahko porabijo za slajenje od 400 na 500 din. Zvišanje za sladkor znaša 2 din pri kilogramu in se bo za toliko zvišala cena sladkorja.

Državna trošarina na kavo je zvišana od 1000 na 1500 din za 100 kg, torej za 5 din pri kg.

Drž. trošarina na pivo je zvišana od 7.50 na 10 din za eno hektolitrsko stopnjo ekstrakta.

Drž. trošarina na vino je zvišana od 100 na 200 din pri 100 litrih, torej za 1 din pri litru, na šampanjec od 10 din na 15 din pri litru ter na fina vina od 300 na 500 din pri hl.

Zvišana je drž. trošarina na ekstrakte, esence in etrska olja z alkoholom od 3000 na 6000 din za 100 kilogramov.

Za električni tok je zvišana drž. trošarina od 0.70 na 1 din od kilovatne ure. Za plin za razsvetljavo se zviša trošarina od 0.20 na 0.30 din od kubičnega metra.

Novo je naslednje določilo: Istotako se ne plačuje trošarina na dehidrirani denaturirani špirit, porabljen za izdelovanje domačih sredstev za pogon motorjev, ki ne vsebuje derivatov surove nafte. Pogoje o tem bo predpisal minister financ Prepovedana je poraba takega špirita za gorivo in druge svrhe. Kdor dela nasprotno, bo kaznovan denarno od 500 do 5000 din.

Za žganje je zvišana trošarina od 10 na 16 din za hektolitrsko stopnjo. Žganje in destilati, ki so podvrženi plačilu trošarin po tej stopnji, se morejo proizvajati samo v navadnih žganjekuhnih kotlih. Brez predhodnega pregleda odobritve ministrstva financ je prepovedano proizvajati žganje in omenjene destilate na bolj kompliciranih kuhalnih napravah (s kolonaimi, deflegmatorji itd.). Kdor dela nasprotno, bo kaznovan denarno od 500 do 5000 din. Distelati, proizvedeni iz navedenih surovin, ki vsebujejo manj kot 50, odn. 55% alkohola kakor tudi destilati z močnejšo vsebino alkohola kotkot 50, odn. 55% pri proizvodnji se bodo smatrali za špirit in bodo glede stopnje in glede vseh predpisov podvrženi istim predpisom kot za špirit. Zato se taki destilati proizvajajo lahko samo v tvornicah špirita, po predpisih, ki veljajo za špirit.

Za ocetno kislino je zvišana stopnja od 4 na 8 din za 1 kg 100% jakosti.

Za bencinsko mešanico s špiritom je zvišana trošarina od 250 na 300 din, od česar pripade drž. blagajni 250 din (doslej 200 din), skladu za javna dela pa 50 din (isto kot doslej).

Za plinsko olje je zvišana drž. trošarina od 40 na 100 din za 100 kg, za olja in tolšče za mazanje od 200 na 250 din za 100 kg, za surovo in neprečiščeno nafto od 40 na 100 din za 100 kg.

Izpremenjeni so tudi predpisi za denaturiranje trošarinskih predmetov, kjer je stopnja za denaturiranje zvišana.

Izpremembe v taksni zakonodaji

Čl. 3 zakona o taksah se razširja na vso državo te se v izpremenjeni obliki glasi sedaj takole:

»Količino takse odreja taksna tarifa, ki je priložena temu zakonu kot njegov sestavni del. V kolikor tarifni predpisi za posamezne taksne predmete še niso izenačeni, veljajo odnosni posebni predpisi.«

Povsod, kjer je v taksnih predpisih določeno plačilo takse za listine ali spise po poli, se smatra, ako ni drugače določeno, za polo papir čigar razprostrta širina cele pole pomnožena z njegovo dolžino (višino) znaša 1750 kvadratnih centimetrov površine ali manj. Če je površina papirja, ki vsebuje listino ali spis manjša kot 1.750 cm², se taksa plača kot od cele pole, če je pa večja, se plača taksa tolikokrat, kolikorkrat je površina 1.750² vsebovana v površini cele dotične listine ali spisa in sicer brez ozira na to, ali je vsa površina popisana ali ne. Začeta pola se smatra kot cela pola.

Ti predpisi se ne nanašajo na površino listov v knjigah, navedenih v tarifni številki 167.

Ukinjen je člen 56 zakona o taksah. Za člen je določal, da kazni zaradi takšnega prestopka ni, če krivec po svoji svobodni volji vpostavi zakonu odgovarjajoče stanje preden je za to doznala oblast na kateri koli način. Ukinitev velja od dne po objavi te uredbe.

Taksa po tarifni postavki 1 za pismene ali protokolarne predstavke, vloge ali prošnje, ki je znašala doslej enotno 5 din, znaša v bodoče 5 din od vsake pole. Tudi je slično izpremenjena taksa po post. št. 6 za pritožbe zoper odločbe oblastva, namenjene višjemu oblastvu, tako da znaša ne kot doslej samo 20 din, temveč 20 din za vsako polo.

Na vso državo je razširjena tar. postavka 7, zahteva, naj se dopusti uradnik, da priča, obenem pa zvišana od 20 na 50 din. Taksa za družitev na skupni posel je zvišana. Po tar. št. 10 je zvišana taksa v točki 1 (če vložita dve ali več oseb svoj trud ali svojo imovino brez koristi posameznika (od 20 na 100 din, če pa vlože svoj trud zaradi koristi (točka 2) pa od 100 na 500 din. Taksa na družbene delnice, ki se glase na ime (točka 3 a), je zvišana od 1.5 na 3% imenske vrednosti. Taksa za delnice, ki glase na prinosnika (točka 3 b), je zvišana od 3 na 6%. o vseh drugih pogodbah, kjer se plača taksa po pogojeni vrednosti imovine, ki se vlaga, (točka 3 c), je zvišana taksa od 1 na 2%. Toda ta taksa ne sme biti nikdar nižja kot 500 din.

Prenosna taksa za kupne in prodajne pogodbe po št. 12, ki je bila že lani zvišana od 4 na 6%, je sedaj ponovno zvišana za višje vrednosti. Kajti taksa za vrednosti do 200.000 din znaša še kot doslej 6%, za vrednosti od 200.000 do 1 milij. din 7%, od 1 do 5 milij din 8% in za nad 5 milij. din 10.% Taksa po višji stopnji vsake od skupin ne more biti višja od takse po najbližji nižji stopnji, povečani z razliko, zaradi katere se uporablja višja stopnja.

Taksa za listino po točki c) post 10 (za listino kupne in prodajne pogodbe) se zviša od 10 na 50 dinarjev.

Nanovo uvedena naslednja taksa pod točko č): Polek takse pod b) točke 1—3 se plačuje še 1% v korist sklada za gradbo, popravilo in opremo sodnih zgradb in za urejevanje zemljiških knjig.

Nova je naslednja: Ako v teku enega leta isti prodajalec prenese na istega kupca nepremičnine ali več delov ene nepremičnine, katerih skupna vrednost prekaša stopnjo vrednosti, ki je izvzeta od enega teh prenosov v evrho, da se odmeri taksa, tedaj je za odmero takse merodajna skupna vrednost, zaradi česar se izgubi nižja odstotna stopnja, ki je eventuelno že bila porabljena glede omenjenega prenosa.

Nadalje je nova določba: Za prenose nepremične imovine od osebe, ki je podvržena plačilu dopolnilne prenosne takse na istotako osebo ali take osebe na osebe, sploh oproščeno od plačila takse za prenos nepremičnin, se plača polovica prenosne takse po tem, ali se prenos vrši ob protidajatvi ali brez protidajatve.

Tarifna post. 13 za sklepe o nakupu in prodaji na borzi se zviša od 1 na 2 din za vsako obveznico, pri zasebni prodaji obveznic, srečk ali drugih vrednostnih papirjev do imenske vrednosti 100 din se zviša taksa od 0.50 na 1 din, odn. pri imenski vrednosti nad 100 din od 1 na 2 din.

Taksna post. 14 za nakupne pogodbe ali listine, s katerimi se dajo kvenu nepotrošne stvari ali pravice v uporabo, se zviša od 1 na 2%.

Doslej so bile najemninske pogodbe za najem zgradb, stanovanj in lokalov do 2.400 din proste takse, odslej se plača 10 din. Za podnajem ni obvezno sklepanje najemninskih pogodb.

Tar. postavka 16 za pogodbe o pooblastitvi za opravljanje tujega posla se izpremeni, da ne velja doslej skupno 20 din, pač pa se bo računala od vsake pole po 30 din.

Taksa za službe pogodbe (po post. 20) je plačati brez ozira na to, ali je bila sklenjena na določen ali določen čas.

Taksa za izvensodne poravnave (pos. 26) se zviša, če se predmet poravnave ne da oceniti, od 20 na 100 din, v vseh ostalih primerih pa od 1 na 2% vrednosti.

Tar. post. 27 je razširjena na vso državo in se izpremenjeno besedilo glasi sedaj takole: Za listine, s katerimi se daje ali prenaša služnostna pravica ali se že pridobljena taka pravica potrjuje po zavezani stranki, se plača taksa: 1. ako se pridobitev služnosti odgodi med živimi brez protidajatve ali ako je služnost dana za primer smrti, po tarifni št. 23, 2. Če pa je služnost pridobljena s protidajatvijo: 2. Za prenos služnosti uživanja plodov ali porabe nepremičnine od vrednosti 2%, za vse ostale služnosti 1%. Za vrednost se jemlje pri pridobitvi s protidajatvijo pogojena naknada, pri pridobitvi brez protidajatve pa vrednost same služnosti.

Taksa po post. 28 se razširja na vso državo in se glasi izpremenjeno besedilo takole: Za listine, s katerimi se ukinja služnost uživanja plodov ali porabe, se plača taksa, kadar gre za ukinitev brez protidajatve kot od darila, če pa je protidajatev, pa 2% od vrednosti naknade.

Taksa za pogodbe o vzdrževanju (št. 29) je zvišana od 1 na 2%.

Tar post. 37 je izpopolnjena tako, da v primeru, če nimajo zavezanci v enem polletju odprtih ali tek. računov, morajo o tem pismeno obvestiti davčno upravo najdalje do 15. jan., odn. do 15. jul. Kazen znaša 500 din.

Taksa po post. 38 (razdelitev skupne imovine) se razširi na vso državo in se je njeno besedilo izpremenilo.

Tar. post. 43 (potrditev ali overovitev vseh listin, odpisov in aktov ter prepisov) znaša odslej 15 din za vsako polo (doslej 10 din za prvo, 5 din za nadaljnje pole).

Tar. post. 46 (nalog ali opomin oblastva, s katerim se pozivlje, da položi kakšno takso, ki jo je bil dolžan položiti tudi brez poziva), se razširi na vso državo. Znaša 10 din.

Pritožbe pri državnem svetu ali upravnem sodišču Taksa za tožbe pri drž. svetu proti odločbam administrativnih oblastev 50 din od pole (doslej 50 din ne glede na število pol) za tožbe pri upravnem sodišču 30 din od pole (doslej 30 din brez ozira na število pol), za pritožbe pri drž. svetu zoper razsodbe in odločbe upr. sodišč 100 din za prvo polo, za vsako nadaljnjo 30 din (doslej 100 din v celoti). za tožbe za obnovo spora pri drž. svetu za prvo polo 400, nadaljnje 30 (doslej v celoti 400 din), za tožbo za obnovo spora pri upr. sodišču od prve pole 300, od vsake nadaljnje 20 (doslej 300 din v celoti), za pritožbe pri drž svetu, da bi izdal odločbo namesto upravnega oblastva od vsake pole 20 din (doslej 20 din v celoti), za predlog drž. svetu, da bi rešil spor o pristojnosti od vsake pole 10 din (doslej 10 din v celoti).

Taksa za tožbe pri upravnem sodišču zaradi povračila škode po § 134 zakona o občem upravnem postopku znaša za prvo polo 50, za vsako nadaljnjo 20 (doslej v celoti 50 din), za enako tožbo drž. svetu za prvo polo 100 din, za nadaljnje po 30 din (doslej 100 din skupno).

Taksa za licitacijo o prodaji ali oddaji v zakup, ki se vrši z javnim draženjem (post. 81), znaša od pole 10 din (doslej 5), za prodajo premičnin ali nepremičnin pa se plača. če je vrednost večja od izkupička, prenosna taksa po št. 12.

Zvišana je taksa za živinske potne liste in sicer za drobnico in prašiče od 20 na 50 par, za enega konja ali eno rogato žival pod 2 leti starosti od 0.50 na 3 din, za konje ali rogato žival v starosti nad 2 leti od 1 na 5 din Taksa za prenos lastništva na kupca se zviša za vsako malo žival od 1 na 3 dan, za vsako veliko žival od 5 na 10 din. Za overovitev prevoda živ. potnega lista kakor tudi za prevode potrdil za živalske surovine, ki jih izdajajo veterinarji na izvoznih železniških postajah se zviša za 1 železn. vagon od 10 na 50 din. Če se živinski potni list izda za žival z mladičem, se plača še dodatna taksa, ki je zvišana od 0.50 na 3 din.

Taksa za pritožbe zoper obsodbe po davčnih carinskih, trošarinskih, taksnih, monopolskih in drugih finančnih zakonih kakor tudi po zakonih o kontroliranju čistine zlata in srebra, o uvozu in proizvajanju smodnika in o razredni loteriji je znašala doslej skupno 50 din odslej pa bo znašal 50 din od pole.

Zvišanje carinskega ažija

Z dnem 30. decembra 1940 se zviša carinski ažijo od dosedanjih 1400 na 1500%; to pomeni da velja 100 zlatih dinarjev po carinski tarifi, oz. njenih stopnjah 1500 papirnih dinarjev. Ta ažija se plačuje za vse blago, za katerega do zaključno 29. decembra 1940 niso bile plačane carinske davščine.

Uveljavljenje izprememb

Izpremembe in dopolnitve v zakonu o davku na poslovni promet, zakona o skupnem davku na poslovni promet, uredbe o predpisu in plačilu davka na luksuz, o povišanju ažije pri plačilu carinskih dajatev, uredbe o skupnem davku na poslovni promet so objavljene v »Službenih novinah« z dne 31. decembra 1940 in so tega dne stopile v veljavo.

Izpremembe zakona o državnih trošarinah ter zakona o taksah pa so objavljene dne 1. januarja 1941 in so torej stopila v veljavo tega dne.

Finančni efekt

Nova povišanja dajatev bodo dala po približni cenitvi letno naslednje zneske:

carinski ažio okoli 70 milijonov din;
davek na poslovni promet 150—200 milij. din;
takse 100 milij. din;
trošarine 200 milij. din.
Skupno torej gotovo nad pol milijarde din.

Postopek pri dodeljevanju moke iz zalog Ban. prehr. zavóda za prvo četrtino januarja

Da bi se dodelila za prvo četrtino meseca januarja potrošnikom pšenična moka iz zalog Banovinskega prehranjevalnega zavoda na najhitrejši način, bo postopal Banovinski prehranjevalni zavod pri tem dodeljevanju takole:

1. Vsa količina moke, ki odpade za območje avtonomnih mest in okrajev glasom razdelilnega načrta za prvo četrtino meseca januarja, se bo stavila v avtonomnih mestih na razpolago občinskim prehranjevalnim uradom teh mest, v okrajih pa okrajnim prehranjevalnim odborom okrajev.

2. Okrajni prehranjevalni odbori dodelijo moko občinskim prehranjevalnim uradom po razdelilnem načrtu, ki jim bo dostavljen in na način, ki je za njihove razmere najprikladnejši, ne da bi šele čakali na naročila. Občinski prehranjevalni uradi pa morajo protivrednost ob prevzemu poravnati.

3. Občinski prehranjevalni uradi razdele moko med trgovce nadrobno, pekarne ter bolnišnice in druge zavode svojega področja.

Pri dodeljevanju kvot za ostale potrošnike je postopati po dobljenih navodilih. Bolnišnicam pa je dodeliti dosedanjo količino.

Pri razdeljevanju moke se morejo poslužiti občinski prehranjevalni odbori tudi trgovskega aparata, vendar morajo izdajati nakazila za moko v vsakem primeru sami.

4. Vsi trgovci z moko nadrobno, pekarne ter bolnišnice in drugi zavodi se obračajo z vlogami za dodelitev pšenične moke izključno na občinske prehranjevalne urade.

5. Vsi veletrgovci s pšenično moko morajo prijaviti svoje zaloge pšenične moke in zdroba po stanju 31. decembra 1940 najkasneje do 5. t. m. Banovinskemu prehranjevalnemu zavodu in smejo staviti te zaloge od 1. januarja 1940 dalje v promet le na osnovi nakazil Banovinskega prehranjevalnega urada.

Podrobnejša in končnoveljavna navodila za promet s pšenično moko bodo izdana kasneje.

Pred znižanjem cen jedilnemu olju

Kot znano je bila za področje vse države nedavno znižana tvorniška cena olja od 20.79 na 19.58 din. Urad za kontrolo cen je izdal sedaj naslednja navodila za izračunavanje cen olja:

Tvorniška cena 19.58 din za olje v sodih po 200 kg, 19.93 din v sodih po 100 kg in 20.16 din v sodih po 50 kg vse franko vsaka razkladalna postaja ekupaj s poslovnim davkom, ki znaša 5%.

Veletrgovci pribijejo lahko k tem cenam efektivne prevozne stroške od postaje do obrata, morebitno trošarino in krajevne dajatve. Na tako izračunano ceno dodajo lahko največ 70 par kot svoj zaslužek. Veletrgovci morajo dobiti za svoje prodajne cene odobritev banske uprave in predložiti izkaze o dejanskih stroških. Banske uprave morajo izdati odobritve v najkasneje 7 dneh.

Pri določanju cen na drobno ostanejo v veljavi dosedanja navodila, spremememba je le v tem, da sme znašati maksimalni bruto zaslužek 15% od efektivne nabavne cene. Prodajno ceno v nadrobni prodaji določi obče upravno oblastvo 1. stopnje.

Za Belgrad je že določena maksimalna prodajna cena pri prodaji na drobno po 22.50 din za liter, v Pančevu po 21 din. Za tvornice, za veletrgovce in detajliste veljajo nove cene od 5. januarja dalje, torej tudi v Sloveniji.

Borze

Dne 2 januarja 1941.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na belgrajski borzi 515.000 din, od tega 15.941 in 3500 v markah, 12.006 din v kliringu z Bolgarijo in 1484 dolarjev. Na zagrebški borzi v devizah ni bilo prometa. V efektih je bilo na belgrajski borzi 540.000 din prometa.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt	174.57— 177.77
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Ženeva 100 frankov	1028.64—1038.64

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt	215.90— 219.10
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Ženeva 100 frankov	1271.10—1281.10

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark	1772.00—1792.00

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	41.65—42.35
Sofija 100 din	54.92—56.38

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 465—468
v Zagrebu 467 blago
v Belgradu 466.50—467.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 101—103, agrarji 57 denar, vojna škoda promptna 465—468, begluške obveznice 84—86, dalm. agrarji 82—83, 8% Blerovo posojilo 106 do 110, 7% Blerovo posojilo 97—100, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar, 7% stab. posojilo 97 denar. — Delnice: Narodna banka 7000—7100, Trboveljska 365—375, Kranjska industrijska družba 142 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 100 denar, agrarji 56 denar, vojna škoda promptna 467 blago, begluške obveznice 83 denar, dalm. agrarji 81 denar, 6% šumske obveznice 80 denar, 4% severni agrarji 55 denar, 8% Blerovo posojilo 106.50 denar, 7% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 103 denar, 7% stab. posojilo 96 denar. — Delnice: Narodna banka 7.000 denar, Priv. agrarna banka 198 denar, Trboveljska 355—360.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 101 denar, agrarji 59 denar, vojna škoda promptna 466.50—467.50 (466.50), agrarji 59 denar, vojna škoda promptna 466.50—467.50 (466.50), begluške obveznice 82.50—84, dalm. agrarji 80—81 (81), 6% šumske obveznice 78—79, 4% severni agrarji 54—55, 7% Blerovo posojilo (99). — Delnice: Narodna banka 7.025—7.100 (7.050), Priv. agrarna banka 200 denar.

Žitni trg

Novi Sad. Koruza v smislu uredbe od 28. 11. 1940 s 25% vlage 212, s 14% vlage 250 din. — Ostalo neizpremenjeno.

Cene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Dravograd dne 1. januarja 1941: voli I. vrste 8.50, II. vrste 7.50, III. vrste 6.50 din, telice I. vrste 8, II. vrste 7, III. vrste 6 din, krave I. vrste 7, II. vrste 6, III. vrste 5 din, teleta I. vrste 9, II. vrste 8 din, prašiči špeharji 15, prašiči pršutarji 13 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 17, II. vrste 16 din, svinjina 22 din, slanina 25, svinjska mast 28, čisti med 38 din, neoprana volna 35, oprana volna 45, goveje surove kože 26, telečje surove kože 28, svinjske surove kože 8 din za 1 kg. — Pšenica 400, ječmen 300, rž 350, oves 250, koruza 390, fižol 700, krompir 200, lucerna 150, seno 120, slama 55, hruške I. vrste 600, II. vrste 500, III. vrste 400, pšenična moka 500—900, koruzna moka 425, ajdova moka 850—900 za kg. — Trda drva 110—140 za kub. m, jajca 2 din za komad, mleko 2.50—3 din za liter, surovo maslo 48 din za kg.

Živinski sejem v Kranju dne 30. decembra 1940. Dogon: 35 volov, 15 krav, 2 teleti, 1 junc, 50 svinj in 58 prašičev. Prodanih je bilo: 17 volov, 15 krav, 2 teleti, 1 junc, 20 svinj in 58 prašičev. Cene naslednje: voli I. vrste 9.50, II. vrste 8.75, III. vrste 7.75 din, telice I. vrste 9.50, telice II. vrste 8.75, III. vrste 7.75 din, krave I. vrste 8.75, II. vrste 7.50, III. vrste 6.25 din, teleta I. vrste 13, II. vrste 12 din, prašiči špeharji 17.50 do 18, prašiči pršutarji 16.50—17 din za 1 kg žive teže. Mladi prašički 7 do 8 tednov stari 300 din do 450 din za glavo. — Goveje meso I. vrste prednji del 16, zadnji del 18 din, goveje meso II. vrste prednji del 15, zadnji del 17 din, svinjina 24, slanina 26, svinjska mast 28—30, čisti med 36—40, neoprana volna 88—92, oprana volna 100—104, goveje surove kože 26 din, telečje surove kože 32 din, svinjske surove kože 18 do 20 dinarjev za 1 kg. — Pšenica 4.50, ječmen 4.25, rž 4.25, oves 3.75, koruza 3.75, fižol 7—10, krompir 2.25, lucerna 1.25—1.50, seno 1.50—1.75, slama 0.75, jabolka I. vrste 14, II. vrste 12, III. vrste 8 din, pšenična moka 5.50—9, koruzna moka 6.50, ajdova moka 7.50—10, ržena moka 6.50, koruzni zdrob 6.50 din za 1 kg. — Trda drva 150—160 din za 1 kub. m, jajca 2.50—2.75 din za 1 komad, mleko 2.25—3 za liter, surovo maslo 48—52 za kg.

BORZA

Živinski sejmi

Mariborski živinski sejem 31. decembra. Prignanih je bilo: 3 konji, 6 bikov, 60 volov, 300 krav in 8 telet, skupaj 386 komadov. Cene so bile sledeče: Debeli voli 8.25—9, poldebeli voli 7—8, plemenski voli 8—10, biki za klanje 6.50—8, molzne krave debele 6.75—7.75, plemenske krave 7—8, krave za klobasarje 4.50—6.50, molzne krave 8—9.50, breje krave 7—9, mlada živina 7—8.50, teleta 9—12 din za kg žive teže. Prodanih je bilo 216 komadov. Mesne cene so v Mariboru sledeče: volovsko meso I. vrste 14—18, II. vrste 13—18, meso bikov, krav, telic 13—18, telečje meso I. vrste 16—18, II. 14—16. Svinjsko meso sveže 18 do 22 din.

Naše šolstvo v letu 1940

Skrb za naše osnovno šolstvo mora biti temelj vsemu našemu prosvetnemu in izobraževalnemu delu med našim ljudstvom. Zato se mora vsakdo prav posebej zanimati za vse, kar naše upravne in prosvetne oblasti store za pospeševanje in razmah našega osnovnega šolstva med našim narodom. Glavni delež vsega tega dela pada vsako leto prav na bansko upravo in na njen prosvetni oddelek, ki nekako vodi in ureja vse delovanje po pravem in za dolgo dobo predvidenem načrtu. Kakor v preteklih letih, tako je banska uprava tudi v tem letu 1940 storila vse, kar je v teh razmerah le mogla, zlasti pa je rada podpirala in bodrila naše krajevne šolske oblasti, ki morajo gledati na ves razmah šolstva in podrobnega prosvetno-vzgojnega dela v posameznih okrajih.

Lani sta bili zgrajeni dve novi šoli

Lansko leto smo pri dozidavanju ljudskih šol bili nekoliko bolj srečni, kakor pa je to bilo letošnje leto. Lansko leto je bilo v Sloveniji dograjenih in predanih svojemu namenu dvoje. To je pripisovati predvsem čudnim razmeram, ki vladajo danes po svetu in ki vplivajo tudi na razvoj vse delavnosti pri nas doma. Naši ljudje konec lanskega leta in ob začetku letošnjega leta niso prav dobro vedeli, kako se bo razvijal položaj okoli nas. Vsakdo je računal na izredne dogodke in kadar se razpravlja največ o takih zadevah, ki urejajo usodo sveta drugod še z vso težjo roko kakor pri nas, tedaj je pač razumljivo, da ostaja za zadeve duhovnega značaja le malo časa na razpolago.

Nekoliko so najbrž vplivale vse te razmere in smo tako letošnje leto dobili dve novi šolski poslopji, in sicer šolsko poslopje z eno učilnico pri Sv. Treh kraljih v Marenbergu. Šola je veljala 240 tisoč dinarjev, zgradila pa jo je Ciril-Metodova družba. Drugo novo šolsk oposlopje je bilo zgrajeno v Skopičah pri Krškem. V poslopju sta dve učilnici in dve stanovanji in so znašali stroški 280 tisoč dinarjev.

Poleg tega pa je bilo več šolskih poslopij prenovljenih oziroma prezidanih ter dozidanih. Pri Rimskih Toplicah je bilo dozidano šolsko poslopje v Turjah, prav tako pa sta bili prezidani in obnovljeni šolski poslopji v Andrejevcih pri Murski Soboti in v Štangi pri Litiji.

Podjetnost pri obnovi in zidavi novh ljudskih šol pa se je zopet zelo razmahnila v drugi polovici letošnjega leta. Ljudje so že nekoliko opazili, da se dogodki drugod skušajo omejiti na svoja sporna območja in so zato začeli z novimi večjimi deli. Tudi denarja je začelo več krožiti med ljudmi in strah pred tem, kako bo mogoče plačevati z davki vsa nova dela, je nekoliko popustil. Krajevni šolski odbori so po raznih delih Slovenije sklenili začeti zidati nove šole ali pa stare obnavljati. Tako bo v novem letu dograjenih 18 novih šolskih poslopij v Sloveniji. Nekatera od teh poslopij so bila v surovem stanju že letos dograjena in bodo na pomlad z deli nadaljevali. Med temi bo največja nova velika šola v Selnici ob Dravi, ki bo imela 12 učilnic in vse druge udobne pritikline. Novo šolsko poslopje bo nadvse reprezentativno in bo veljalo 6 milijonov dinarjev. Prav tako grade v Murski Soboti novo šolsko poslopje z 8 učilnicami in bo veljalo štiri milijone dinarjev. Novo prostorno šolsko poslopje grade tudi na Koroški Beli in bo v poslopju osem učilnic. Poleg tega pa se gradi po Sloveniji še več eno- in dvorazrednic.

Najbolj potrebna pa so nova šolska poslopja na območju Kozjaka nad Dravo in okoli Gornjega grada. Tod so otroci še zmerom prisiljeni opravljati dnevno po več ur hoda v šolo in iz šole domov.

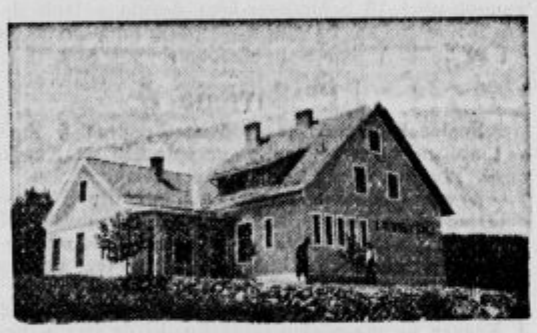

Nova šola v Turjah.

Nova šola v Skopičah.

Slovenija potrebuje še 250 učiteljev

Značilno za vse prejšnje režime je bilo to, da je bilo več let izredno mnogo abiturientov učiteljskih šol brez službe. Na službe je čakalo nad 700 učiteljskih abiturientov in nekateri so morali čakati na zaposlitve že po več let. Pred leti se je stalno pisalo o vprašanju brezposelnih učiteljev in je bilo to eno izmed najbolj bolečih socialnih vprašanj med nami.

Toda v zadnjih letih se je položaj v tem oziru izredno izpremenil. Nastavljenih je bilo zlasti v zadnjih letih toliko učiteljev in učiteljic, da je brezposelnost izginila in ugotovljeno je bilo celo, da primanjkuje v Sloveniji še 250 učiteljev in učiteljic. Ker pa je na učiteljskih šolah po zadnjih omejitvah pri sprejemanju na šole bilo premalo kandidatov, je bil letos razpisan tečaj za gimnazijske abituriente, ki bi se hoteli prijaviti v učiteljsko službo. Na ljubljanskem učiteljišču je sedaj 40 gimnazijskih abiturientov in abiturientkinj, ki bodo po končanem tečaju dobili službo, v Mariboru pa je na učiteljišču 29 gimnazijskih abiturientov. Prav tako pa se bo letošnji peti letnik na učiteljiščih zaključil že v januarju 1941 in bo tako nekaj novih mest zasedenih. Toda najbrž bo pomanjkanje učiteljev v Sloveniji trajalo še kaki dve leti.

Velika želja pok. ministra za prosveto dr. Korošca

Za letošnjo zimo je pokojni prosvetni minister dr. Anton Korošec odredil akcijo, da naj se poskrbi, da v letošnji zimi noben ljudskošolski otrok ne bi bil lačen. Zlasti v delavskih in industrijskih središčih naj bi se po vseh šolah odprle in ustanovile šolske kuhinje, ki bi vsaj enkrat na dan otrokom lahko delile toplo hrano.

Po raznih šolah je ta velika in lepa misel pokojnega voditelja slovenskega naroda že izpeljana in te šolske kuhinje že lepo poslujejo. Drugod se bo pa gotovo še vse storilo, da se lahko deli pomoč zlasti v teh hudih zimskih mesecih.

Poleg tega pa je za obnovo in modernizacijo našega ljudskega šolstva pokojni minister za prosveto pripravljal nov zakon za ljudske šole. Po raznih oddelkih in načelstvih odsekov so že pripravljali vse potrebno gradivo, da bi ga lahko pravočasno pregledali in predložili v odobritev.

Toda smrt je prehitela velikega pokojnika v najvišjem razmahu njegovega dela za naše ljudsko šolstvo in tako za vso našo prosveto. Nam ostaja pa zato tem večja dolžnost, da nadaljujemo z vso ljubeznijo in z vso skrbjo veliko delo za prospeh našega šolstva, ljubezen pa, ki nas veže vse skupaj pri tem delu, pa skušajmo razširiti z veliko socialno akcijo, s skrbjo za šolske kuhinje in za revne šolske otroke, ki so lačni in ki prezebajo.

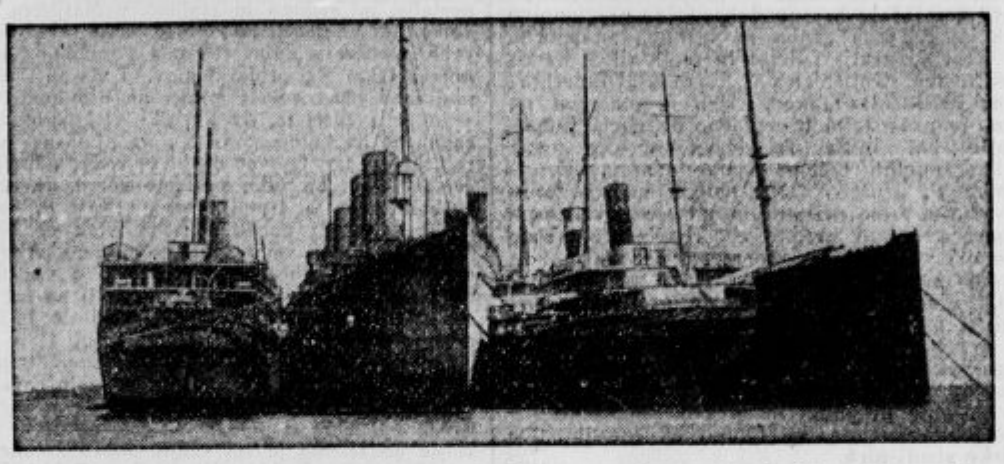

Štirje ameriški rušilci v angleški vojni službi Od leve proti desni: »Monticello«, »Mount Vernon«, »America«, »George Washington«.

Skrbi papeža Pija XII.

Marius Besson, švicarski škof v Lausanni, Ženevi in Friebourgu je v svojem škofijskem listu objavil nekaj zanimivih misli iz pogovora s svetim očetom, ki ga je obiskal v decembru lanskega leta.

Obiskovalec ima pri obisku sv. očeta danes še bolj mil in poduhovljen vtis tega moža, kakor prej. Žalosten toda miren smehljaj mu leži na ustnah. Grozne izkušnje današnjih dni ga še tesneje združujejo z našim Gospodom in Odrešenikom, ki ga na zemlji zastopa in od katerega edinega nam lahko pride pomoč. Razgovor se suče seveda okrog groznega trpljenja sedanjega človeštva in velikih grozot, ki se še skrivajo za obzorji. Sv. oče je bil dobro poučen o položaju francoskih vojakov in poljskih, ki so internirani v Švici, pa je vendar še hotel, naj mu poročam vse do podrobnosti, piše škof Besson. Zelo se je vzradostil, ko je slišal, da so švicarska vojaška oblastva zelo uvidevna in so uredila za študente posebno taborišče. Zlasti se je zanimal za ujete semeniščnike. Veliko veselje mu je sijalo iz oči, ko je slišal, da bogoslovski ujetniki lahko v Švici nadaljujejo svoje bogoslovne študije. Taka organizacija nas veseli. To je zares dobro poročilo. Švica je zopet dokazala, na kako inteligenten način ve izkazovati svojo ljubezen.«

Nato se je sveti oče zanimal še zato in ono v Švici. Nas je zanimalo, kakšne načrte ima sveti oče za pomoč vojnim beguncem. Bilo nam je dovoljeno, da smo se lahko na hitro seznanili z organizacijo papeških pomožnih akcij v prid najrevnejših in največjih vojnih žrtev, ki si same ne morejo pomagati, od drugod pa pomoči ne dobe, ker so daleč od svojih. To papeževo delo je tiho, nepoznano, zasluži pa, da tudi javnost kaj več zve o njem. Po izbruhu vojne je sveti oče v prvi vrsti skrbel za s krulo usodo prizadeto Poljsko. Nažalost se še do zdaj ni mogla spolniti njegova vroča želja, da bi lahko poslal v te kraje svojega posebnega apostolskega delegata, ki bi se lahko na licu mesta prepričal o nastalem položaju ter o tem, kakšna pomoč je ljudstvu najbolj potrebna. Papeževa karitas si je poiskala druga pota, po katerih je dospela do cilja. V velikem obsegu skrbi sedaj za Poljake, ki bivajo v Nemčiji, Italiji, Portugalski, Madžarski, Letoniji, Litvi, Estoniji, na Švedskem, v Alžiru in v Romuniji. Pri tem delu je priskočila sveti stolici na pomoč zlasti Argentina s prostovoljnimi zbirkami, ki jih je prirejala v ta namen.

Zlasti je lahko sveta stolica priskočila na pomoč tistim Poljakom, ki žive v Italiji. Apostolska nuncijatura na italijanskem dvoru je središče tega dela. Papež je ustanovil v Italiji velik azil za mlade poljske begunce in je izdal poseben molitvenik za poljske vojne ujetnike, naj se nahajajo kjer koli. Poljskim škofom je odstopil ves Petrov novčič, ki so ga nabrali še pred izbruhom vojne, za podpiranje vojnih žrtev. Papeška pomožna akcija se razteza prav tako na potrebne Francoze, Nizozemce in Belgijce. Nizozemskim ujetnikom in drugim vojnim žrtvam je papež prav tako odstopil ves nabrani Petrov novčič, ki je bil določen za zidanje novih misijonskih postaj. Kakor skrbi sveti oče za francoske, belgijske, nizozemske in angleške ujetnike v Nemčiji in Italiji, prav tako se papežev apostolski delegat v Angliji stalno zavzema za ujete Nemce in Italijane in apostolski delegat v Avstriji lahko obiskuje tamkajšnje nemške in italijanske ujetnike. Zadnje dni pred božičem je naročil sveti oče tudi svojim zastopnikom v Indiji, Egiptu, Palestini in na Madagaskarju, naj izposlujejo tamkajšnjim vojnim ujetnikom vsaj skromna božična darila. V tem pogledu je papež Pij XII. podoben Benediktu XV., ki je velikodušno pomagal žrtvam svetovne vojne brez ozira na njihovo narodnost in pripadnost temu ali onemu taboru.

Poleg tega je v Vatikanu posebna informativna pisarna, ki sprejema in daje obvestila o vojnih ujetnikih, preganjanih in pogrešanih. Več sto pisem prihaja dnevno na ta urad. Mnoge družine mu že izkazujejo veliko hvaležnost za pomoč. Sveta stolica je tudi v stalnih stikih s katoliško švicarsko organizacijo, ki skrbi za vojne žrtve ter znatno podpira mednarodni ženevski Rdeči križ. Po zvezah, ki jih ima vatikanski radio z apostolskimi delegaturami po najoddaljenejših državah, lahko dobiva važna poročila o usodi vojnih žrtev tudi iz tistih držav, ki so preko morja in s katerimi ni nobenih drugih zvez.

Na žalost je naletela papeževa pomoč danes na mnogo večje zapreke, kakor v prejšnji svetovni vojni. Takrat je vse podpiralo Vatikan, »danes pa so okolnosti popolnoma drugačne in vse se je zaklelo, ovirati ga«. Pomanjkanje blaga in življenjskih potrebščin, težave pri pošiljanju denarja, zaprte meje, blokada na morjih in končno ravnodušnost, s katero nekatere države sprejemajo papeževe pobude za pomoč, papežu zelo zavirajo njegovo vse hvale vredno delo za tiste, ki so najbolj pozabljeni. Vendar pa pravi škof Besson, da papežu tudi upanja ne manjka. »Ta avdienca je bila prava učna ura za optimizem«, je izjavil. Tudi danes daje božja previdnost rast dobroti in dobremu v najrazličnejših krajih in področjih. Marsikje je opaziti nove cvetove globokega notranjega verskega življenja sredi sveta, ki je zapadel v moderni paganizem. Mnoge dobre duše postajajo ravno v težavah sedanjosti še bolj prekaljene, boljše in plemenitejše.

Ugleden Francoz o dr. Korošcu

Msgr. Beaupin, zelo ugledna osebnost v francoski javnosti tudi izven katoliških krogov, velik prijatelj Slovencev in velik dobrotnik mnogih naših, ki so študirali v Franciji, je pisal prijateljem v Sloveniji, brž ko je zvedel za nenadno smrt dr. Antona Korošca:

Današnja »La Croix« naznanja, da je umrl msgr. Korošec, ki sem ga dobro poznal in ki sem ga obiskal v Ženevi leta 1918. Iz celega srca se pridružujem z molitvijo in s sočustvovanjem žalosti, ki je zagrnila Slovenijo in Jugoslavijo. Vaša dežela izgublja enega izmed državnikov, ki ji je bil v največjo čast po svoji bistroumnosti in po svojem pogumu, enega izmed tistih, ki so vedno ubirali najpravilnejšo in narodnim ter katoliškim interesom najbolj ustrezajočo politično pot.

Imel je veliko vlogo v vašem prerodu ob strani mož, kakršni so bili Jeglič, Bauer in drugi.

Povejte našim slovenskim prijateljem, da sem v teh težkih dneh v duhu z njimi.

Če bi mogli poslati dovolj veliko gradiva o msgr. Korošcu, bi mu napisal članek v Bulletinu (list, ki ga izdaja msgr. Beaupin). Samo ne smete pošiljatve preveč odlašati...

Lepo pozdravljam! E. Beaupin.

Mučilnica za železničarje

Konjiška železnica (Poljčane—Slov. Konjice—Zreče) ima za železničarje zavirače posebno mučilnico, ki sliči onim iz srednjega veka. To se sliši precej nenavadno in marsikdo bo zmajeval z glavo. Pa je vendar res.

Vsak konjiški vlak je mešanec in vleče s seboj nekoliko tovornih vagonov, za katere je potreben po en poseben — človek za zaviranje. Kdor je kdaj z avtom ali kolesom spremljal iz Poljčan proti Ločam ta mali vlak, je gotovo opazil na tovornem vagonu na vzvišenem prostoru železničarja. Slika se mu je zdela zabavna. Morda je še celo moža zavidal za hladen vetrič, če je sonce pripekalo in pritiskalo v osebne vozove, in za neoviran razgled na Boč in Pohorje.

Toda kdor je te može videl ob dežju in snegu, mrazu in vetru, ga je gotovo zazeblo ob pogledu nanje. Kajti »prijetna« in »zabavna« vožnja na vzvišenem prostoru s »prostim« razgledom ni prav nič drugega kakor navadno trpinčenje in mučenje nižjega železniškega osebja. Le predstavljajte si sedajle v zimskem času tako 47 minut trajajočo zračno vožnjo ob 5 zjutraj ali ob jesenskem dežju! Menda razlage ni treba nobene.

Vsi zavirači se pritožujejo nad pretirano težavnostjo svoje službe. Toda doslej že leta zaman. Nihče od poklicanih na sedežu ljubljanskega ravnateljstva ne zaide v Slov. Konjice, da bi videl vso težo te službe ali pa jo poizkusil občutiti na samem sebi. Prošnje in predlogi za odpomoč so zastonj. Nihče od merodajnih v ljubljanskem ravnateljstvu se ne potrudi, da bi se našel kredit v znesku nekaj sto dinarjev, da bi se okrog teh sedežev naredile utice, kakršne vidimo na tovornih vagonih normalnotirnih vlakov. Na tisoče ton lesa zvozi konjiški vlakec v svet, ni pa pet desk za utico, ki bi trpinčenega zavirača-človeka varovala pred vetrom dežjem in burjo.

Naj tele vrste vzbudijo vest in srce tistim, ki so zato poklicani, da store svojo dolžnost. Če se že misli, da mrtva črka predpisov takojšnje rešitve ne dopušča, je pa mogoča odpomoč po redni proračunski poti. Kajti sedaj se sestavlja proračunski načrt Seveda vagonov zato ni treba prepeljavati v delavnice v Maribor, sicer bo zadeva predraga prišla. Take hišice zna narediti vsak konjiški ali poljčanski mizar. Le potrebni krediti naj se preskrbijo. In nekaj čuta za — človeka je treba.

Njeno življenje

Povest o veliki ljubezni

Bila sta sama, kakor sta si to vedno želela, ali med njima je lebdela senca človeka, kateri se je v dunajski bolnišnici boril s smrtjo. Ta senca ju je razdvajala.

Tako sta trpela, da ju nobena stvar ni mogla razveseliti: niti svež planinski zrak, kateri je osveževal in pomlajeval, ne temnozeleni hribi, ne srebrni potoki v dolini, zraven katerih so se razprostirale svetlo zelene livade. Preveč sta klonila v temen prepad svoje misli.

Tako je prešlo potovanje z železnico, tako je minila vožnja z vozom do gostilne Seethaler, tako se je tudi nadaljevalo njihovo življenje v gostilni. Ona je očitala, jokala, se zaklinjala, a on je vse to samo gledal.

»Kaj bi iskala pri njem?« je dejala Liza o svojem možu.

»On je še pred dvobojem s teboj zahteval ločitev zakona! Nisem kriva jaz, če si ga zadel!«

Niti sedaj ni baron Gallas odgovoril. Brez besede je hodil po prostrani sobi, s katere se je videl prekrasen razgled na gorski kraj. Gostilna se je nahajala na mostu. Globoko pod njo je šumel Enns.

V gostilni sta se prijavila kakor brat in sestra Meidlinger. Vzela sta tudi dve sobi, ali bila sta samo v eni, ker sta morala njun novi položaj, to sta čutila oba — razčistiti.

»Ako me ne ljubiš več, mi povej!« je zavpila Liza.

Ona je bila krasna v svoji mladosti. Krasili so jo bujni črni lasje in lep snežnobel obraz je še bolj prišel do izraza. Gledala ga je z globokimi črnimi očmi, v katerih so se blestele solze.

»Zakaj me mučiš, Hans?«

Ker mu je bilo pretežko, da bi ji povedal resnico, je zato raje molčal.

Toda mučil je s tem sebe in njo. Sedaj ga je pa izzvala s svojim vprašanjem in moral ji je reči usodne besede:

»Po vsem tem, kar se je zgodilo, je med nama končano.«

Mlada žena je zakrila obraz z rokami in pričela ihteti. Če se ne bi naslonila na steno, bi padla.

Baron Gallas je bil jezen nase in nanjo. Ni je več pogledal, brezobzirno je stekel iz sobe in telefoniral svojemu prijatelju Karliju.

»Ali je mogoče dobiti zvezo z Dunajem? Telefoniral bi rad,« je vprašal lastnico gostilne.

»Zdaj je nemogoče. Pošta je zaprta.« — Se boste vsedli, naj kaj postrežem?«

Odklonil je.

»Tudi gospodična sestra ne?«

Odgovoril je, da tudi ta ne bo večerjala.

»Ob šestih zjutraj potrebujem vozˇ«, je dejal z mrkim glasom. »Odpeljal se bom v lovsko kočo.«

Noč sta preživela vsak v svoji sobi. Ločila so ju samo vrata in ta niso bila zaklenjena. Vendar mu še na misel ni prišlo, da bi jih odprl in stopil k njej. Ljubezen do nje, ki je še do včeraj gorela v njegovem srcu, je ugasnila v tistem trenutku, ko je padel njen mož, zadet od njegove krogle. Kesanje, globoko, toda še nejasno in še ne oblikovano kesanje ga je mučilo. Liza je to razumela, vendar je hrepenela po njegovem objemu, ko še nikdar...

Naslednjega dne se je sonce dvignilo iznad hribov in vsa okolica se je razvedrila? Tudi z njunih duš je padla težka mora.

Vstala sta zgodaj in baron Gallas je takoj zahteval telefonsko zvezo z Dunajem.

Zajtrkovala n'sta, samo on je izpil kozarček konjaka.

Njuno obnašanje se je zdelo gostilničarki in njeni hčeri Agnes kaj nenavadno. Mnogo ljudi sta že videli, mnogo jih je stanovalo v njuni hiši, toda take dvojice še nista videli...

Ko je mlada Agnes, noseč konjak, vstopila v Lizino sobo, jo je pozdravilo neprijazno vprašanje: »Kaj želite?«

»Prinesla sem konjak«, je odgovorila naivno, kot bi ničesar ne opazila.

Zahteval je račun. Agnes je pričela računati, in med računanjem se ji nenadoma nekaj oglasilo v vesti: opozorila je Gallasa, v kakšnem stanju se nahaja njegova »sestra«. Dejala mu je:

»Dami ni dobro.« On ni pogledal niti nje, niti Lize.

»Pošljite damin kovčeg na postajo,« je naročil in nato vprašal:

»Kdaj odpelje zjutraj vlak proti Linzu?«

»Pogledala bom v vozni red,« je dejala Agnes in opazovala samo Lizo.

Liza je prenehala ihteti. Na njenem lepem obrazu, ki je kljub velikem izrazu bolečine bil nadvsem simpatičen, se je naenkrat pokazala velika odločnost. Še enkrat je pogledala Gallasa, nato stekla iz sobe.

»Ali ne pojdete za njo?« je vprašala Agnes.

»Vozni red iščem...« ji je nevljudno odgovoril.

»Oprostite, rekla sem zato, ker se bojim za damo.«

Komaj je to izgovorila, so se vdprla vrata in v sobo je pritekla Agnesina mati.

»Gospodična sestra je skočila v reko... z mostu...«

Gallas se niti za trenutek ni obotavljal. Stekel je k reki, slekel suknjič in v hlačah in čevljih skočil v reko.

Reka Enns je deroča, vrtinčasta voda. Mož se je na vse načine trudil, da bi obdržal na površini sebe in žensko.

Na visokem, lesenem mostu se je zbrala množica ljudi, ki je razburjeno opazovala borbo dveh ljudi z nadmočnimi prirodnimi silami. Toda nobenemu od njih ni prišlo na misel, da bi jima pomagal.

Vedno v večji nevarnosti sta bila; že so jima pojemale moči. V tistem usodnem trenutku se je nenadoma pojavil na reki čoln in se naglo bližal mestu, kjer sta se z zadnjimi močmi borila moški in ženska: izginjala sta pod vodo in se spet prikazovala na površini. Spretno je skakal čez brzice in valove, v njem je sedela Agnes Seethaler. Mlada gostilničarska hči je od vseh edina pohitela na pomoč. V poslednjem trenutku je prispela do njiju in ju povsem izčrpana potegnila v čoln. Reka je zamolklo šumela, razjarjena, ker ji je ušel plen.

*

Agnes se je tega dne mnogo, mnogo prej vrnila s trga

»Gospodična Agnes se je že vrnila z Lisena,« je dejala služkinja Poldi. Mati se je začudila: »Tako hitro si se vrnila?«

Agnes je postavila na tla težko košaro in vprašala:

»Kako je z našim bolnikom?« Mati jo je samo pogledala.

Srečno novo leto želi cenjenim odjemalcem

LUKAN FILIP, mesar

KOROŠKA BELA

Drobne novice

Koledar

Petek, 3. januarja: Anter, papež in mučenec; Genoveta, devica.

Sobota, 4. januarja: Tit, škof; Angela, vdova; Hermes, mučenec.

Letopis

3. januarja 1795. leta se je izvršila po Kosciuskovem porazu pri Maciejovicah tretja delitev Poljske. Poljska ljudovlada je prenehala; od 12 in pol milijona prebivalcev jih je prišlo polovico pod Rusijo, ostali pa deloma pod Avstrijo, deloma pod Prusijo, le Krakov je kot samostojna republika ostal svoboden do leta 1846.

3. januarja 1821. leta se je rodil v Idriji Dežman Karel, politik in znastvenik († 11. avg. 1889. v Ljubljani). Pod vplivom slov. romantike se je vnel za slovenščino, v 50. letih je močno vplival na mladino, ki ga je smatrala za svojega voditelja, toda že čez nekaj let se je preorientiral in prešel v nemškutarski tabor, postal je narodni odpadnik in brezobziren nasprotnik vseh slov. zahtev. Postal je tip renegata, stalna tarča slov. polit.-satiričnih listov, njegov atribut pa proklete grablje. Kot znanstvenik in sodelavec v muzej. društvu pa ima kljub temu precejšen pomen za slov. kulturni razvoj.

Novi grobovi

† **V Radovljici** so na novega leta dan položili k zadnjemu zemeljskemu počitku Mlakarjevega očeta, **Janeza Berceta,** v starosti 70 let. Ponedeljek zvečer se mu je utrgala kri in izkrvavitev mu je hipno ugasnila življenje. Rajni je bil razumen kmetski gospodar in skrbni oče 11. otrok, od katerih jih 7 živi. Med njimi služita 2 sinova svoj redni vojaški rok. Hudo preizkušeni družini, stalni naročnici našega lista, izrekamo toplo sožalje. Rajni naj počiva v miru!

† **V Ljubljani** je mirno v Gospodu zaspala **Marija Sajovic** roj. Rebolj. Pogreb bo v soboto, 4. januarja ob 2 popoldne z Žal, kapela sv. Nikolaja.

† **Na Dobrovi** je umrla gospa **Marija Suhadolc.** Pogreb bo v soboto ob 10 dopoldne na župnijsko pokopališče na Dobrovi.

† **V Trbovljah** je umrl gospod **Josip Hauck,** podjetnik in posestnik. Pokopali ga bodo danes ob pol štirih popoldne na pokopališče v Trbovljah.

Naj jim sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Osebne novice

= **Poročila sta se** g. **Lipoglavšek Franc,** suplent drž. gimnazije v Ptuju in gdč. **Budnar Anica,** asistentka muzeja v Ljubljani. Poročil ju je p. Jožef Prean, za priči sta bila g. Kovač Alojzij, trgovec v Mariboru in g. prof. Rakovec Josip, prof. v Ljubljani. Obilo sreče!

= **Poroka.** Na Novega leta dan sta se v farni cerkvi na Ježici poročila g. Mirko **Čamernik,** mehanikarski mojster, iz ugledne Čamernikove družine v Stožicah in gdč. Olga **Vrolih,** uradnica OUZD, hči orožniškega narednika. Novoporočencema iskreno čestitamo in jima želimo prav mnogo božjega blagoslova na njuni življenski poti.

Gibanje prebivalstva v l. 1940

Župnija Sv. Križ pri Ljutomeru. V preteklem letu je bilo rojenih 76 otrok, in sicer 42 moških in 34 ženskih. Od teh je bilo mrtvorojenih, oziroma jih je umrlo v prvem letu življenja 9 otrok. Umrlo je 72 župljanov (37 moških in 35 ženskih). Poročenih je bilo 32 parov, od teh 3 pari izven domače župnije.

Ormož. V preteklem letu je bilo v naši fari rojenih 90, umrlo jih je pa 46.

•

— **Namesto venca** na grob dr. Antona Korošca je darovala za revne akademike znesek 200 dinarjev gdč. Marija Mele z Rakeka št. 142. — Iskrena hvala.

— **V spomin blagopokojnega slovenskega voditelja in svojega častnega člana dr. Antona Korošca** je občina Luče ob Savinji darovala za božičnico revnih šolarjev 500 din. Šolsko upraviteljstvo v Lučah se je za to lepo gesto iskreno zahvaljuje.

— **V počastitev spomina** dr. Antona Korošca je daroval g. Lenart Počnik na Ljubnem ob Savinji za župnijske uboge 100 din. Prisrčna hvala!

— **Še nekaj izvodov »Slovenčevega koledarja« s poslovnim delom imamo.** Poslovni del je prirejen tako, da sta vsakemu mesecu pridejana še dva lista, sčrtana po dnevih in določena za zapiske. Ta dva uvezana lista sta iz boljšega papirja. Opozarjamo vse poslovne ljudi, zlasti advokate, notarje, trgovce itd., da si ta koledar takoj omislijo. — Stane le 6 din več kot navaden »Slovenčev koledar«, ki stane za naročnike »Slovenca«, Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« 18 din, za nenaročnike pa 28 din. — »Slov. Koledar«, Kopitarjeva 6, Ljubljana.

— **Sanatorij Leonišče v Ljubljani** razpisuje honorarno službo zdravnika. Prošnje z običajnimi prilogami naj se do 31. januarja 1941 pošljejo na upravo Leonišča, kjer se dobe tudi podrobnejši pogoji službe. Zdravniki splošne prakse, ki imajo poleg staža še nekaj porodniške in kirurgične prakse v bolnicah, imajo prednost.

— **Dolenjska sirotišnica — Šmihel pri Novem mestu.** Bridko nas je zadela smrt našega predobrega očeta sirot — g. dr. Ant. Korošca, saj je naše društvo prvi med častnimi člani pooprl s krasno podporo in pozneje, ko nismo smele povedati njegovega imena, smo objavljale v časopisju »neimenovani dobrotnike«... Ljudje niso slutili, ne beležili kapitala, ne obresti, somo Bog je vedel in pisal. In danes je že pri Njem on, ki je oblačil gole, nasičeval lačne..? Nam pa je tako nepopisno hudo. V imenu vsega našega društva in v imenu sirotk je pokropila blagoslovljeno vodo njegovo svečeniško truplo naša tajnica v Belgradu, pa tudi na pogreb v Ljubljani je društvo poslalo svoje zastopstvo. Počivaj v miru blagi naš očka sirot!

Za božične praznike je društvo za zgradbo sirotišnice izdalo krasne dobrodelne razglednice Šmihela, Božjega groba in vaškega znamenja, kar nam je gratis izdelal in poklonil v korist nameravane sirotišnice naš novomeški umetnik-slikar g. Božidar Jakac. Tisk in material pa ndam je prav tako brezplačno oskrbela in poklonila kot bivša šmihelska učenka gospa Pavla Prepeluh. Obema velikodušnima dobrotnikoma se društvo tem potom najprisrčneje zahvaljuje, vsem prijateljem našega pokreta pa priporoča nakup umetniških razglednic, ki se dobe pri vseh naših odbornicah v Ljubljani in Novem mestu, v Ljubljani zlasti pri gospej Irmi Stupica, v Novem mestu predvsem pri predsednici mag. pharm. Bergmannovi in v trafiki Jereb. Vsem bivšim šmihelskim učenkam in gojenkam kakor tudi vsem nosedanjim in bodočim dobrotnikom sirotišnice želi prav vesele božične praznike in zdravo, srečno in zadovoljno novo leto. — Odbor za zgradbo dolenjske sirotišnice.

— **Sestanek učiteljstva strokovno nadaljevalnih šol.** Učiteljsko udruženje, sekcija za dravsko banovino v Ljubljani sporoča, da je sestanek učiteljstva strokovno nadaljevalnih šol sklican za soboto dne 4. januarja 1941 **preložen na soboto dne 11. januarja 1941.** Dnevni red isti. Zaradi važnosti sestanka vabimo učiteljstvo k obilni udeležbi.

— **Zimska pomoč v Soboti.** Poročali smo že o velikopotezni akciji soboške občine za zimsko pomoč, ki je že pri prvem sestanku premožnejših občanov zbrala vsoto 11.000 din. Z novimi prispevki se je vsota dvignila že na 90.000 din. Prispevali so lastniki mlina Pavel Šiftar in Prekmurska banka po 3000 din, Kreditna banka 2500 din, Občinska hranilnica, lekarnar Josip Andersch, trgovec Josip Nadej in odvetnika dr. Pinter in pa dr. Fleck po 2000 din, po 1000 din pa trgovci Josip Heklič, Janez Nemec, Josip Kardoš, Josip Vilagoš, gradbenik Štefan Sraka, dentist Oskar Heiner, odvetnik dr. Tone Brumen in notar Vladimir Jezovšek. Naši gostilničarji so se obvezali, da bodo skozi 4 mesece dajali brezplačen obed siromakom in sicer Ludvik Bac in Alojz Faflik štirim siromakom, Rudolf Flisar trem, Josip Turk in Janez Benkič dvema, Kemeny Marko in Ana Horvat pa enemu.

— **Članstvu Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič«** sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj 6., 7., 8. in 9. januarja 1941 v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek 6. januarja ob 10 dopoldne. Tečaj je obvezen za vse članstvo zbora. UPZ bo priredil meseca aprila prihodnjega leta v proslavo 15-letnice svoje ustanovitve koncert v Ljubljani. Upravni odbor pevskega zbora je zaradi nujne odsotnosti dirigenta prof. P. Šivica poveril študij in izvedbo tega nastopa dirigentu D. M. Šijancu. — Tajnik.

— **Na naslov železniške direkcije v Ljubljani.** V »Slovencu« z dne 29. decembra se pritožuje 18 potnikov iz Ljubljane in Zagreba, da jim je ušel koroški vlak v Mariboru dne 24. dec., predno so prišli z veliko zamudo v Maribor. Njihova želja je, naj koroški vlak vedno čaka na ljubljanskega, ki pride v Maribor redno ob 5.11, koroški vlak pa odhaja redno ob 5.35. — Naj posluša cenjeno ravnateljstvo še drugo plat zvona, to smo mi potniki iz Dravske doline, ki se redno vozimo s koroškim vlakom. Naš pa ni samo 18, nas je 200, 300 in še več. Mi se močno hudujemo nad večnimi zamudami ljubljanskega, zlasti pa ptujskega vlaka, ki bi moral priti zvečer ob 18.31, pa ima redno zamudo 30, 45 minut in še več. In koroški vlak mora nanj potrpežljivo čakati, da se mu zljubi priti z veliko zamudo. Doma pa čaka delo, večerja, družina, topla postelja; mi sedimo in stojimo v Mariboru in ne vemo, kaj bi počeli od dolgega časa. Med nami je veliko šolske mladine, ki ima popoldne pouk in komaj čaka, da pride domov. Toda ta šmentani ptujčanec nima smisla zanje, ne usmiljenja. Naša prva želja torej je, da koroški vlak sploh ne bi čakal, ne na ljubljančana, ne na ptujčana, ne zjutraj, ne zvečer, temveč da bi se redno odpeljal ob svojem času. Le tako pridemo zopet do reda in ne bodo nedolžni trpeli za druge. Naša druga želja je, da se zopet uvede opuščeni vlak ob 10.40 iz Maribora, ki ga vsi bridko pogrešamo. Ako imaš opravke v Mariboru, opraviš gotovo vse do 11. Potem pa moraš v Mariboru postajati na trgu, posedati po gostilnah in denar tratiti do 14.37, ko odpelje popoldanski vlak. Z vlakom ob 11 bi se pa lahko peljali tudi potniki, ki so zamudili jutranji vlak, in bi bilo tako pomagano njim in nam. Prosimo torej cenjeno ravnateljstvo, da nam zopet uvede naš ljubi dopoldanski vlak ob 10.40 ali še boljše ob 11. Saj je bil vedno dobro zaseden. Če pa ni mogoče, da bi vozil do Prevalj kot dozdaj, pa naj vozi vsaj do Sv. Lovrenca ali Brezna ali Vuhreda. Če pa vsakdanja vožnja ni mogoča, naj vozi vsaj ob sobotah, ko je velik semenj v Mariboru in na vseh uradih uradni dan. Nekaj pač pričakujemo, da bomo dobili za novo leto. Prosimo lepo. **Dravska dolina.**

— **V Službenem listu** Kraljevske banske uprave draveske banovine od 1. t. m. je objavljena »Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o upravnih taksah za policijsko nadzorovalno službo pri javnih prireditvah« dalje »Naredba o ustanovitvi, področju in organizaciji izpostave direkcije za zunanjo trgovino v Ljubljani«, »Pravilnik za tečaje ministrstva za telesno vzgojo ljudstva radi izobrazovanja učiteljev obvezne telesne vzgoje«, »Odločba o ustanovitvi nove katastrske uprave v Gornjem gradu«, »Odredba o pobiranju državnih in samoupravnih taks pri prodaji drv«, »Odobritev odstopka pri določanju količin proizvodnje, prometa in zalog kontroliranega blaga«, »Odredba o mletju in kruhu v dravski banovini«, Odredba o oskrbovanju s pšenično moko« in »Odredba o peki in prodaji kruha in peciva«.

— **Obsojen kolesarski tat.** Franc Horvat od Sv. Jurija ob Ščavnici je bil že pogosto v zaporih zaradi raznih tatvin in vlomov. Stroge kazni pa ga niso izučile, da bi se lotil poštenega dela. Zadnje čase je najraje kradel kolesa po Slovenskih goricah in po Prekmurju in jih prodajal naprej v Mariboru. Končno je prišel v roke pravici in pred okrožnim sodiščem v Soboti je bil obsojen na poldrugo leto strogega zapora in izgubo častnih pravic za dobo dveh let.

Naročite „Slovenčev koledar"

Za naročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba« in »Bogoljuba« velja le 18 dinarjev — in ga lahko takoj dobe!

Za nenaročnike teh listov velja 28 dinarjev. Za koledar s poslovnim delom je doplačati 6 dinarjev.

Poslovni del je prirejen tako, da sta k vsakemu mesecu uvezana dva lista, sčrtana po dnevih. Za vsak dan je določenih po 6 vrstic čez vso širino koledarja!

Ljubljana, 3. januarja

Gledališče

Drama: Petek 3. jan.: Revizor. Red Torek. — Sobota 4. jan.: Krog s kredo. Izv. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja 5. jan.: ob 15. Sneguljčica. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. ob 20. Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek 6. jan.: ob 15. Princeska in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene od 20 din navzdol. ob 20. uri Cigani. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Petek 3. jan. Zaprto (generalka). — Sobota 4. jan.: Sabska kraljica. Red Premierski. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča, člana zagrebške Opere. — Nedelja 5. jan.: ob 15 Angel z avtom Mladinska opereta. Predstava na korist Zimske pomoči. Cene od 30 din navzdol. ob 20. Traviata. Izv. Gostovanje sopranistinje Zlate Gjungjenčeve, članice beograjske Opere. — Ponedeljek ob 15. Madame Butterfly. Izven. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve. ob 20. Vesele žene windsorske. Izven.

Radio Ljubljana

Petek, 3. januarja: 7.00 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12.00 Preljubo veselje (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13.00 Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. 14.00 Poročila. 14.10 Tujsko-prometna poročila: Zimsko zdravljenje v Rogaški Slatini. 17.30 Orglice in harmonika (gg. Fr. Petan, A. Stanko). 18.10 Ženska ura: O slovenski visokošolki (ga. M. Tomšič). 18.30 Plošče. 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben). 19.00 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura. 19.50 O izseljencih. 20.00 Kvartet pihal (flavta, klarinet, rog, fagot). 20.45 Večerni koncert (Rad. ork.). 22.00 Napovedi, poročila. — Konec ob 22.20.

Drugi programi

Petek, 3. januarja: Belgrad: 20.20 Simf. konc. — **Zagreb:** 20 Plesna glasba — **Beromünster:** 19.25: Švicarski skladatelji — **Budimpešta:** 18.05 Cig. ork. — **Praga:** 19.25 Ork. konc. — **Sofija:** 20.30 Massenetova opera »Manon« — **Sottens:** 20 Stare pesmi — **Stockholm:** 21.30 Zbor.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

V frančiškanski dvorani ponovi Prosvetno društvo Zelena jama na praznik sv. Treh kraljev ob 8 zv. božični misterij »Henrik, gobavi vitez«. Želite videti nekaj lepega? Pridite?

Strašna žalolgra na vasi. Povzročil jo je poizkus kolektivizacije kmečke zemlje v Rusiji. Kdor je to igro videl, ta šele v pravi luči vidi in razume ruske probleme. Nikar ne opustite prilike! Ne bo vam žal! V nedeljo zvečer ob 8 jo bodo v frančiškanski dvorani zaigrali priznani rakovniški mladinci.

Igralska družina Prosvetnega društva Trnovo ponovi na praznik sv. Treh kraljev, dne 6. januarja ob 8 zvečer na odru društvenega doma v Karunovi ulici 13 Schönherr-jevo dramo v treh dejanjih: »Otroška tragedija«. Predprodaja vstopnic od 10 do 12 v društvenem domu.

Predavanja

Sestanek »Vrtnarskega odseka« podruž. S. V. D. v Ljubljani bo drevi ob 8 pri »Mraku« na Rimski cesti. Predava g. J. Kregar o gladiolah.

Zveza katoliških nameščenk ima drevi kakor običajno vsak petek, predavanje pri uršulinkah. Ob ½8 je blagoslov v samostanski kapeli, nato pa predavanje v risalnici. Udeležba je za vse članice obvezna.

»O lončnicah, ki cveto pozimi« bo predaval g. J. Kregar na mesečnem sestanku, ki ga ima v petek, dne 3. januarja 1941 ob 20 v salonu restavracije »Mrak« na Rimski cesti. Vrtnarski odsek podružnice SVD Ljubljana. Vstop prost.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Našel se je bel kocast psiček. Vprašati Sal. zavod Rakovnik (pri vratarju).

Na novo leto ob 13.30 je bila na kolodvoru Ljubljana-Šiška izgubljena **listnica z večjo vsoto denarja.** Ker denar ni bil last prizadetega, temveč njemu le poverjen za poravnavo računov, se pošteni najditelj nujno naproša, da sporoči svoj naslov na ime, ki je navedeno v listnici.

Po državi

* **Vihar prevrnil 12 vagonov.** Nenavadno hud vihar je divjal v ponedeljek zvečer okrog desetih na odseku liške železniške proge med postajama Vrhovina—Plaški, ko je po progi vozil tovorni vlak. Veter je bil tako hud, da je prevrnil 12 vagonov, ki so padli v 15 metrov globok prepad. Vagoni so bili naloženi z raznim blagom, ki se je razsulo po prepadu. K sreči ni bilo človeških žrtev. Zaradi te nesreče je bil železniški promet na liški progi prekinjen. Železniška uprava je takoj ukrenila vse potrebno, da se proga očisti. Na novega leta zvečer so vlaki spet začeli redno voziti.

* **Roparski umor na otoku Krku.** Preteklo nedeljo zvečer so neznani zločinci umorili posestnico Marijo Božanič v Vrbniku na otoku Krku in izropali njeno stanovanje. Roparji so vdrli v hišo skozi dimnik. Orožniki so takoj začeli preiskovati in so že zaprli nekaj sumljivih oseb.

* **Z lastno smrtjo rešila moža.** V Kovačičih pri Kninu je bila s samokresom ustreljena žena Nika Gjujiča. Niko se je v krčmi sprl z Ilijo Gjujičem. Oba sta hitela domov po orožje, da bi med seboj obračunala. Ko je šel Niko s puško proti hiši Ilije, ga je žena skušala odvrniti, končno je pa šla z njim. Ko je bil Niko pred hišo Ilije, je stopil iz hiše Ilija s samokresom v roki in ga je nameril proti Niku. Da bi obranila svojega moža, je žena stopila predenj. Strel je zadel ženo, ki se je mrtva zgrudila na tla.

Anekdota

Ameriški komik Tobias Thomson ni bil znan samo po svojih duhovitostih, temveč tudi po velikih dolgovih. Nekoč ga sreča v gostilni prijatelj in mu pravi: »Dragi Tom, šest mesecev je že poteklo od takrat, ko sem ti posodil 10 dolarjev. Povej mi, če ni res.«

»Ni, ni, kajti poteklo je že 7 mesecev...«

»Prav, prav, glavno je, da priznaš svoj dolg. In ali se ne spominjaš svoje obljube, da mi boš vrnil posojilo čez 8 dni?«

»O seveda,« pravi žalostno Thomson in izvleče svoje stare zapiske iz žepa. »Vidiš, tvoj desetdolarski bankovec je imel številko 354.679, serija V, izdan je bil l. 1919. Vse sem si točno zapisal, bankovec na sem na žalost moral izdati. Od takrat stalno čakam, da bi mi prišel zopet v roke, da bi ti ga lahko vrnil.«

»Toda za božjo voljo, vrni mi drugi bankovec.«

»Ne, ne. Jaz vedno držim besedo. Ko si mi bankovec posodil, sem ti obljubil, da ti ga bom vrnil. Čim mi pride v roke, ga dobiš takoj nazaj. Jaz hočem ostati mož beseda!«

Ameriški dovtip.

»Meni zastonj govorite. Sem popolnoma gluh.«

»Oprostite, jaz ne govorim, ampak žvečim gumi.«

Seja okrajne JRZ Smarje pri Jelšah

Za nedeljo dne 22. decembra je bila sklicana okrajna seja JRZ za šmarski okraj v Katoliškem domu, katere so se odborniki kljub hudem mrazu v lepem številu udeležili skupaj z zastopniki MJRZ.

Predsednik dr. Ogrizek se je takoj po otvoritvi seje spomnil predvsem prerano umrlega predsednika vlade in prosvetnega ministra dr. Antona Korošca. Podčrtal je njegove zasluge za slovenski narod in za vso državo, ki bodo tudi Šmarčanom nalagale trajne dolžnosti globoke hvaležnosti in spoštovanja.

Ker je bil pokojni predsednik svoj čas tudi poslanec šmarskega okraja, se ga bodo Šmarčani še veliko hvaležneje spominjali in s spoštovanjem izgovarjali njegovo ime.

Ker so udeleženci prišli tudi iz oddaljenih krajev šmarskega okraja, so to priliko porabili, da povedo svoje želje, ki naj bodo predložene na merodajna mesta.

Posebno so poudarjali, da se naj razni socialni davki, določeni za socialno šibke sloje in pasivne kraje, uporabljajo v večji meri za pasivno podeželje, ker se s tem dviga kulturni in gospodarski napredek podeželja na eni strani, na drugi strani pa siromakom po deželi nudi obstoj in kruh in preprečuje beg kmečkih delavcev z dežele.

Udeleženci so opozarjali, da se naj posebno sedaj v teh težkih časih pomanjkanja in draginje taki davki, kot n. pr. bednostni fond ali kake nove uvedene socialne davke porabi v prvi vrsti za pasivno podeželje, kakor je to skoraj ves šmarski okraj.

Pri tem pa se naj podpre le v najnujnejših primerih, medtem ko se naj v glavnem porabijo tudi davki le za javna dela v pasivnih krajih podeželja.

Glede življenjskih potrebščin, katerih je začelo zadnji čas že marsikje primanjkovati, se je izrazilo obče mnenje, da se naj take potrebščine rajši racionirajo in izdajo na karte, da jih bodo deležni tudi reveži, ako se jih ne more v zadostni meri brez racioniranja in kart oskrbeti.

V pretežni večini občin šmarskega okraja se je še posebno zaradi lanske slabe letine bati, da bo revnejše prebivalstvo dobesedno v najkrajšem času stradalo. Udeleženci zato apelirajo na banovino in državo, da oskrbi nujno tudi s posojili sredstva za javna dela v teh pasivnih krajih, kjer brez javnih del vedno manjka zaposlitve in kruha.

Glede lovskega zakona udeleženci ponovno izrazijo pritožbe zaradi zajcev, ki so še vedno preveč zaščiteni na račun in škodo naših sadjarjev. Lovski zakup naj bi se skrajšal na tri, vsaj pa na šest let.

Zamrznjene hranilne vloge naj bi se na vsak način čim prej otalile. V ta namen bi naj država posegla vmes s primernim prispevkom in garancijo. Gotove zneske pa bi si naj vlagatelji sami pustili rajši odpisati, samo da bi ostanek bil likviden, kar je glede na sedanje spremenljive čase še posebne važnosti.

Pospeši naj se čimbolj elektrifikacija šmarskega okraja, ki je doslej v tem oziru najbolj zaostal. V kolikor je treba za to najeti posojilo, naj bi se isto čimprej izposlovalo, dokler se ne bodo tozadevne potrebščine še bolj podražile. Elektrifikacija šmarskega okraja je pogoj brez katerega ni mogoče misliti na industrijski razvoj šmarskega okraja. Udeleženci pozivajo vodstvo deželnih elektrarn, da pospešijo to delo.

Ker se bližajo sedaj zopet novi državni, banovinske, cestni proračuni, apelirajo udeleženci na merodajne činitelje, da se pri sestavi teh proračunov ozirajo kar mogoče na upravičene predloge in želje, iznesene po zastopnikih naše politične organizacije, saj je ta organizacija s svojimi zastopniki edina politična činiteljica našega ljudstva, po kateri edino lahko trenutno izraža svoje želje in predloge, ko ne deluje niti redno banovinsko, niti redno državno ljudsko zastopstvo.

Ko je načelnik cestnega odbora Turk še pojasnil nekatere cestne zadeve šmarskega okraja, so se obravnavale še druge manjše slučajnosti, nakar je predsednik dr. Ogrizek lepo uspelo sejo zaključil.

LJUBLJANA

Posledice brezmesnih dni v Ljubljani

Brezmesni dnevi, ki so bili vpeljani letos zato, da se omeji preveliko klanje živine in zagotovi na ta način redna preskrba vsega prebivalstva z mesom, so povsod spočetka ustvarili malo nerazpoloženja. Ta nevolja pa je razmeroma hitro popustila, ker so si vsi tisti, ki so zmogli in hoteli vsak dan jesti meso, kaj hitro našli nadomestke. O tem ve povedati marsikaj tudi statistika ljubljanske mestne klavnice, ki ima izredno veliko kapaciteto, v njej bi namreč lahko zaklali in v hladilnici ohladili na dan do 200 goved, 400 prašičev in prav toliko telet in drobnice. V knjižici »Pet let dela za Ljubljano« je izšla tudi zanimiva statistika, ki kaže, kako je rastel promet ljubljanske klavnice po desetletjih od začetka naprej in kako zadnja leta. Ta statistika nam pove dalje, da se je okus Ljubljančanov hudo spreminjal, posebno veliko spremembo opazimo za zadnje leto, prav kot posledico brezmesnih dni.

Ko je bila l. 1881 zgrajena nova klavnica na sedanjem prostoru, so to leto v njej zaklali le 532 goved, 2800 prašičev, 1035 telet, 580 ovc in koz in 112 jagnjet in kozličkov. Samo tedaj je bilo še tako, da so Ljubljančani pojedli več ovc in koz kot govedi. V naslednjih desetletjih je promet v klavnici hitro naraščal in l. 1930 so pojedli Ljubljančani že 7185 goved, 15.510 prašičev, 9053 telet, 1980 ovc in koz, 640 jagnjet in kozličkov in 189 konj. Skupaj 34.557 glav. L. 1935 je klavnica dobila nov odsek in je zato delo v klavnici hudo poskočilo. Zanimivo pa je, da so to leto zaklali le še 478 ovc in koz. Število ovc in koz ni nato vsa naslednja leta nikdar doseglo 1000 glav, pač pa je nekoliko naraščalo število zaklanih jagnjet in kozličkov. Tako je bilo l. 1939 v ljubljanski klavnici zaklanih 9132 goved, 28.254 prašičev, 18.321 telet, 713 ovc in koz, 2174 jagnjet in kozličkov in 131 konj. Statistika l. 1940 je sicer zaključena za 11 mesecev, vendar je precej drugačna. Pokaže nam, da je bilo v 11 mesecih zaklanih več goved kakor l. 1939, to se pravi 9747. Brezmesni dnevi so se hudo poznali pri zakolju prašičev in telet. Prašičev je bilo zaklanih le 23.154, telet pa 12.582. Brezmesni dnevi in draginja prašičjega in telečjega mesa sta povzročili precej manjšo porabo. Nasprotno pa je bilo v 11 mesecih zaklanih več kot še enkrat toliko ovc in koz v prejšnjem letu. Vsega skupaj so zaklali 1643 ovc in koz ter 2033 jagnjet in kozličkov. Nastopili so tudi ljubitelji konjskega mesa in pridno hodili k mesarjem, ki so morali zaklati še enkrat več konj kot lani, namreč 261. V celoti sledi torej za Ljubljano zanimiv rezultat, da so Ljubljančani lani posegali bolj po cenenem mesu, medtem ko se količina porabljenega mesa ni mnogo zmanjšala.

Dr. Igor Tavčar
ordinira
samo popoldne
od 3. do 5. ure Breg št. 8

l **Mesečna rekolekcija ljubljanskih gg. duhovnikov** bo v Domu duhovnih vaj na prvi petek, 3. januarja. Začetek točno ob 5. uri popoldne. Zbirališče v hišni kapelici. Vsi ljubljanski gg. duhovniki vljudno vabljeni. — Vodstvo.
ZFO

l **Praznovanje Silvestra** je bilo v Ljubljani precej mirno. Človek bi sicer pričakoval, da bodo že zarad: draginje ljudje ostali povečini doma, vendar so bili lokali prav povsod lepo napolnjeni. Opazili smo, da so ljudje sicer dobre volje čakali na začetek novega leta, vendar ne tako razposajeni kakor sicer. Pri pijačah so skoraj vsi gledali na ceno, kar ni tudi nič čudnega, saj so se vina že precej podražila. Pri voščilih ob nastopu novega leta je bil povsod stereotipen dostavek, naj novo leto ne bo vsaj slabše od minulega.

l **Jug pobira sneg.** Že na Silvestra je nastopilo izrazito južno vreme, tako da je na večer že začelo deževati. Iz hudega mraza smo nenadno padli nazaj v znosno zimsko vreme, ki so ga premnogi po pravici veseli. Saj v sedanji draginji ni mala stvar, če požrejo štedilniki čez dan toliko drv in premoga, kolikor lahko sproti nanosimo, pa se kljub temu kuhinje niti dosti ne segrejejo. Da bi pa kurili še peči, le malokomu pride na misel. Edina mala neprijetnost, ki jo je prineslo južno vreme, je morda poledica, ki pa tudi ni več posebno nevarna. Dež, ki po malem rosi, hitro pobira zadnje ostanke snežene ali ledene odeje in čez dva dni tudi zadnjih ostankov snega ne bo več.

Kino Kodeljevo tel. 41-64
Danes in v soboto ob 20
Ljubka Deana Durbin v prekrasnem filmu
Pesem sreče
Herbert Marshal. Film, ki bo svojil vaša srca
Alarm na Sredozemlju
Pestro življenje mornarjev in tovarištvo zvesto do smrti. — Rolf Wanka, Pierre Frsnay.

l **Pri »Bobenčku«** vsak petek namočena polenovka!

l **Nakaznice za petrolej** bo mestni aprovizacijski oddelek, Krekov trg št. 10, pritličje, razdeljeval za mesec januar 1941 onim meščanom, ki nimajo električne razsvetljave. Nakaznice bodo prejeli le oni, ki potrebujejo petrolej za razsvetljavo stanovanjskih prostorov. Petroleja za kuho ni na razpolago. Stranke naj prinesó s seboj listine (družinska knjižica, rodbinska pola, rojstni listi ali izpiski, delavske knjižice, službene izkaznice, itd.) s katerimi bodo dokazale koliko članov šteje družina. Najemniki in podnajemniki tvorijo družino, — stranko zase, ako vodijo lastno gospodinjstvo oziroma imajo svoje ločene stanovanjske prostore. Za sostanovalce naj se predlože na vpogled policijske zglasnice. Strankam, ki se ne bodo izkazale s potrebnimi listinami se nakaznice ne bo mogle izročiti.

l **Pri zaprtju motnji v prebavi** — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOŠEF« grenčice.

l **Celo zbirko orodja so ukradli.** Iz lesene barake mestnega cestnega nadzorstva na Dolenjski cesti ob sokolskem telovadišču so te dni neznani tatovi odnesli 17 lopat, 12 krampov, 3 krampe s sekirami, 1 sekiro, 2 dolgi ročni žagi in 10 kg težko železno kladivo, vse v skupni vrednosti 1500 dinarjev.

Domžale

Novo cesto, ki bo vodila iz Ljubljane do Domžal, tudi v zimskem času ne nehajo graditi. Delavci sicer sedaj še vedno le kopljejo in dovažajo gramoz na novo cestišče. Težave pa imajo zlasti s tem, ker je zemlja zmrznjena. Veliki stroj za kopanje peska zato ne more doseči vsega svojega uspeha. Tu bi že skoraj morali imeti pravi vrtalni stroj, ki bi zemljo do dobra zmehčal. Vendar delo tudi sedaj ne počiva, ampak kljub velikemu mrazu delavci delajo pridno v gramozni jami. Upamo, da bo šlo spomladi vse bolj gladko in hitro izpod rok.

Glede šolske kuhinje na osnovni šoli smo naknadno zvedeli še to, da dobiva sedaj že nekaj nad 100 otrok brezplačno toplo mleko in kruh. Tudi nekaj drugih otrok je, ki dobe tako malico proti majhnemu plačilu 1 din. Hvalevredna in vsega posnemanja je vredna misel, preskrbeti otrokom, ki prihajajo premraženi in lačni v šolo, tako dobro malico. Naj bi veselje revnih otročičev in zgled usmiljenih krščanskih src odprla še mnogo, mnogo src dobrotnikov, da bi res šolska kuhinja v vsakem oziru ustrezala in zadoščevala.

Najboljši liričnì tenor, simpatični **GIUSEPPE LUGO** navdušuje vse s svojim krasnim petjem v pevskem velefilmu **POMLADNA PESEM**
KINO MATICA, tel. 22-41 Predstave ob 16., 19. in 21.

Brez pretiravanja povedano: **Najlepši film sezone!**
BALALAJKA
Kino Union
Tel. 22-21
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Samo še danes zabavna in prav vesela cirkuška komedija
Cirkus bratov Marx
Graucho — Chico — Harpo Marx, Kenny Baker, Florence Rice
KINO SLOGA
tel. 27-30
Predstave ob 16., 19. in 21. uri

MARIBOR

Lavantinska duhovščina čestita za novo leto svojemu škofu

Maribor, 2. januarja.

Kakor vsako leto, se je tudi včeraj, na Novega leta dan poklonila lavantinska duhovščina po svojih zastopnikih svojemu prevzvišenemu škofu dr. Ivanu Jožefu Tomažiču. V škofijskem dvorcu na Slomškovem trgu so se dopoldne zbrali člani stolnega kapitlja, rektor visoke bogoslovne šole dr. Josip Hohnjec, predstavniki cerkvenih redov ter posvetne duhovščine ter so bili sprejeti pri škofu k novoletnemu častitanju. V imenu duhovščine je izrekel te častitke gospod stolni prošt dr. Maksimiljan Vraber. V svojem nagovoru se je spominjal veselih in žalostnih dogodkov v preteklem letu in je posebej omenjal za našo škofijo izredno težko izgubo častnega kanonika dr. Antona Korošca, duhovnika lavantinske škofije. V imenu vse duhovščine in vseh vernikov lavantinske škofije je želel prevzvišenemu za novo leto, da bi ga Bog varoval in blagoslovil vse njegovo delo.

Na njegova voščila je odgovoril gospod škof: da bo letos bolj kakor druga leta potrebno, da smo vsi duhovniki in verniki res pravi katoličani. Naša vera pa naj se ne kaže samo v tem, da opravljamo za sebe svoje verske dolžnosti in molitve, pač pa posebno še v tem, da bomo izkazovali bližnjemu svojo ljubezen v dobrih delih. **Ne prikrivajmo si, da bo v tem letu velika stiska za reveže in zato je potrebno, da s pravim prvokrščanskim usmiljenjem tudi mi vsi lajšamo gorje ubogih. Nikomur naj ne bo odtegnjeno usmiljenje in dobrota. Zato poziva vse duhovnike in vernike k izrednim delom dobrodelnosti ter želi, da bi bila naš narod in naša država srečna v tem letu, ko nastopa novi vladar Jugoslavije.**

Soboslikar in p'eskar
Jugovič Franc, Maribor
Vojašniški trg 2, želi srečno in veselo Novo leto!

m **Mariborčani, storite svojo dolžnost!** Na poziv, ki ga je izdal g. župan dne 15. oktobra 1940, je darovalo za Pomožno akcijo za siromašne sloje mesta Maribora oziroma za zimsko pomoč doslej skupno 170 oseb. Nabrani znesek 263.562 din je sicer lep, toda iz števila darovalcev se vidi, da niso niti imovitejši sloji vsi storili svoje dolžnosti, kajti v mestu, ki šteje blizu 40.000 prebivalcev, bi moralo biti število darovalcev za to plemenito patriotično akcijo pač večje. Iz tega pa se tudi vidi, kako potrebna je bila zbirka za zimsko pomoč, ki se vrši ta teden po vsej državi na pobudo centralnega odbora, ki mu predseduje Nj. Vis. kneginja Olga. Pri tej zbirki ima sedaj vsak, ki doslej še ni ničesar prispeval, priložnost, da zamujeno popravi. Zbirka po hišah se bo vršila z nabiralnimi polami. Ob koncu pa bo zbirka po ulicah. Živimo v težkih časih, pa je dolžan vsakdo po svojih močeh prispevati za omiljenje bede. Ne odklanjajte nabiralcev, ki iz požrtvovalnosti vršijo neprijeten in težak posel. Poskrbimo, da bo tudi Maribor pri tej zbirki pokazal, da ima čuteče srce za reveže.

m **Prihod novega leta** so pričakali Mariborčani dosti solidneje kakor druga leta. V tem pogledu se je odredba banske uprave o skrajšani policijski uri pokazala kot prav uspešna. Ljudje so prihajali s treznejšimi glavami v postelje, kakor če bi imeli priložnost ostati do jutra v lokalih. Mariborčani so se poslovili od starega leta v stolnici na Silvestrovo ob 7 zvečer, kjer je bila lepa sklepna pobožnost ter je imel pridigo škof dr. Ivan Tomažič. Izredno veliko vernikov je prišlo na to pobožnost. — Zvečer se je potem pričela vrsta silvestrovanj po vseh mariborskih dvoranah in po lokalih. Zelo lepo je bilo spet silvestrovanje »Maribora« v dvorani na Aleksandrovi cesti 6, kjer so pričakovali prihod novega leta udeleženci pri lepi, dostojni, pa vendar veselo razigrani prireditvi. Omembe vredna je tudi otvoritev Grajske kleti, ki se je izvršila na Silvestrovo. Obiskovalci, ki so ta krasno prenovljeni lokal napolnili, se niso mogli dovolj načuditi izrednemu okusu graditelja in umetnika, ki sta se tukaj združila ter sta ustvarila Mariboru lokal, kakor ga nima nobeno mesto v državi. Na splošno so bile vse letošnje silvestrove proslave zelo solidne ter je bilo videti v zgodnjih jutranjih urah na mestnih ulicah dosti manj vinjenih ljudi kakor prejšnje čase.

m **Odlikovan je bil** z redom Jugoslovanske krone V. reda načelnik socialnopolitičnega odseka mestnega sveta v Mariboru g. Lambert Aljančič. Čestitamo!

m **Iz sodne službe.** Od mariborskega okrožnega sodišča sta se poslovila višja sodna svetnika gg. dr. Alojzij Lečnik in Avgust Habermut, ki sta bila imenovana za apelacijska sodnika pri apelacijskem sodišču v Ljubljani. Oba sta uživala v Mariboru ugled izvrstnih, objektivnih pravnikov ter sta bila tudi v družabnem pogledu v Mariboru zelo priljubljena.

m **Smrtna kosa.** V Smetanovi ulici 54 je umrl v visoki starosti 79 let vpokojeni nadpreglednik fin. kontrole Valentin Verlič. — V Tyrševi ulici je umrl v starosti 53 let lastnik gradu Vinarje pri Konjicah, generalni ravnatelj dr. Oskar Schweickhardt. — Naj počivata v miru.

m **Poročila** sta se v Beltincih profesor in pesnik Branko Rudolf iz Maribora ter Mara Gumilarjeva, abiturientka, hči šolskega upravitelja iz Beltincev.

m **Predavanje o pridelovanju zelenjave** bo na Kralјevo, dne 6. januarja ob 9 dopoldne na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Predaval bo banovinski višji kmet. svetnik inž. C. Jeglič.

m **Namesto venca** na grob dr. Antona Korošca je daroval g. Josip Vračko, Cankarjeva ulica 36, za mestne reveže 200 din.

m **Učiteljski diplomski izpiti** na drž. učiteljišču v Mariboru se začnejo v ponedeljek, dne 13. januarja, popravni izpiti za V. letnik pa bodo v soboto, dne 11. januarja ob osmih.

m **Gostovanje članov zagrebške drame** bo jutri, v soboto v gledališču. Gostujeta odlična gosta zagrebške drame ga. Ervina Dragman in g. Mato Grkovič v veseli in fini komediji »Ljubim te«, ki jo je zrežiral naš rojak Ferdo Delak ter je žela v Zagrebu velik uspeh.

m **Mestne ulice — veliko drsališče.** Včeraj zjutraj je nekaj časa rosil rahel dežek, ki se je na zmrzlih tleh takoj pretvoril v led. Mestne ulice so se naenkrat izpremenile v drsališča, ki so bila prav nevarna ter je bilo na njih izredno število padcev, pa k sreči nobeden usoden.

m **Lani — 104 ločitve.** Pri mariborskem okrožnem — civilnem sodišču so bile lani vložene 104 tožbe za ločitev zakona.

m **Davčne zadeve.** Davčna uprava za mesto Maribor razglaša, da je treba plačevati specialni doprinos od 1. decembra dalje z naloženimi znamkami, sicer bodo morali delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v gotovini, plačevati tudi specialni doprinos v znamkah. Ostali delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v gotovini, bodo plačevali ta davek še naprej v gotovini. Posebne znamke za specialni doprinos se prodajajo v trafikah. Opozarjajo se obenem vsi delodajalci, da morajo do 31. januarja predložiti vse knjižice za uslužbenski davek na pregled.

m **Dve ovci so ukradli.** Na ograjenem travniku v Einspielerjevi ulici je bilo v noči od 1. na 2. januarja par sto ovac, ki so jih pripeljali iz Južne Srbije ter so bile namenjene v Nemčijo. Na ovce je pazil poseben čuvaj spediterske tvrdke Tončič. Ponoči pa so mu neznanci ukradli dve ovci ter ju odpeljali na garah, ki so jih tudi ukradli. Ovci pa je policija včeraj izsledila — še živi. Ena je bila v Mlinski ulici, druga pa v hlevu na Meljski cesti. Obenem je prijela štiri osebe, ki so zapletene v te tatvine ter jih zaprla.

m **Na zapleten način so prijeli nevarno žeparico.** Mariborske gospodinje so imele že več mesecev strah pred žeparico, ki je nenavadno spretno opravljala svoj tatinski posel, zlasti na trgu in pa na sejmišču. To žeparico je sedaj dobila policija v roke na precej zapleten način. Aretirali so 26-letno Alojzijo Juder iz Gradišča pri Sv. Kungoti, ker je prodajala po mestu strankam meso domače krave, ki je pri otelitvi poginila. Meso je prodajala po 8 din kilogram ter je našla precej kupcev. Ob priliki aretacije so ugotovili, da je neki stranki na Pobrežju ob priliki prodaje mesa ukradla zavoj kave. Našli so pa pri njej tudi znesek 700 din, ki je bil istega dne ukraden na trgu neki mariborski gospodinji. Alojzija Juder je dolgo tajila, da bi bila to tatvino na trgu izvršila, nazadnje pa je le priznala.

m **Štirje zabodeni v mariborski bolnišnici.** Iz Podvelke so pripeljali v mariborsko bolnišnico dve žrtvi poboja, ki se je v Silvestrovi noči odigral na cesti med veliko skupino vinjenih ljudi. Pri tem spopadu sta jo skupila 36 letni drvar Lakner Martin, ki je dobil več zabodljajev v glavo, hrbet in roko, ter 30 letni vojnik Alojz Petrovič, ki je bil zaboden v prsi. — V Košakih je v isti noči zabodel neznanec 20 letnega Ivana Avguština na cesti v Dol. Počehovo v prsi. — V Hočah si je v samomorilnem namenu zasadila nož v prsi 20-letna delavčeva žena Ana Kancler.

m **Dva vloma v Silvestrovi noči.** Med 22. in 23. uro je bil izvršen v Silvestrovi noči vlom v stanovanje Marije Rižner v Pipuševi ulici 2. Storilcu so morale biti razmere dobro poznane, ker je vedel, da hrani Rižnerjeva denar v skrinji. Odnesel ji je 1500 din. Na kredenci pa ji je pustil v denarnici 100 din drobiža. — Na novega leta zjutraj ob pol šestih je bil izvršen vlom v stanovanje branjevke Uršule Močnik na Pristanu št. 6. Vlomilec ji je odnesel 1100 din gotovine ter hranilno knjižico za 700 din.

Gledališče

Petek, 3. januarja: Zaprto.
Sobota, 4. januarja, ob 20: »Ljubim te.« Red B. Gostovanje članov zagrebškega gledališča.
Nedelja, 5. januarja, ob 15: »Habakuk.« — Ob 20: »Cigan baron.« (Za zimsko pomoč.)

Limbuš

Dne 5. januarja t. l. uprizorijo limbuški šolarji ob 3 popoldne v šolski telovadnici Kunčičevo mladinsko igro s petjem »Triglavsko rožo«. Igra bo uprizorjena v prid božičnice revnih šolarjev. Socialno čuteči, podprite s svojim obiskom plemenito stremljenje naših malih umetnikov!

Najlepšo knjigo novega leta
»SLOVENČEV KOLEDAR«
dobite v vseh knjigarnah in trafikah!
Velja le 28 din.
V koledarju je prelepa tribarvna bakrotiskna slika »Goriške Marije« slikarja Rika Debenjaka.

CELJE

c **Poziv prebivalstvu!** Mestni prehranjevalni urad je dostavil vsem hišnim posestnikom v območju mesta Celja zbirne in vprašalne pole za popis vsega prebivalstva. Hišni lastniki, oziroma hišni upravitelji prejmejo za vsako stavbo eno zbirno polo in toliko vprašalnih pol, kolikor strank in podnajemnikov stanuje v stavbi. Hišni lastnik mora izročiti vsaki stranki po eno vprašalno polo in ako ima najemnik podnajemnika, mora izročiti za vsakega podnajemnika še eno vprašalno polo. Vprašalne pole je izpolniti v smislu navodil na vrhnji strani pole s stanjem l. 1941. Hišni lastnik, oziroma upravitelj hiše mora tudi za sebe izpolniti vprašalno polo, če stanuje v dotični stavbi. Izpolnjene vprašalne pole morajo najemniki oz. podnajemniki vrniti takoj hišnemu lastniku ali upravitelju, ki jih vpiše v zbirno polo in odda vse skupaj najkasneje do 4. januarja 1941 do 12 dopoldne pri mestnem poglavarstvu v Celju. V kolikor hišni lastniki za najemnike oz. podnajemnike omejenih vprašalnih pol po dostavljalcih ne bi bili prejeli, jih naj zahtevajo na mestnem poglavarstvu pri mestnem tajniku. Prebivalstvo se opozarja, da se vrši ta popis zaradi razdelitve pšenične moke in je zato temu posvetiti vso pozornost.

c **Zastrupljenje s plinom.** Na Silvestrovo sta spala v svoji sobi na Mariborski cesti št. 26 52-letni pekovski pomočnik Mihael Cestnik in 17 letni pekovski vajenec Miran Kovač. Preden sta šla v posteljo, sta zakurila železno peč z ogljem. Ponoči pa je zaradi pokvarjene dimniške cevi začel uhajati ogljikov dvokis. Ko ob 3 zjutraj pomočnika in vajenca ni bilo na delo, ju je šel mojster budit. Našel pa je oba nezavestna v postelji. Takoj so obvestili rešilno postajo in oba prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer sta kmalu prišla k zavesti. Dodajamo, da se je v isti sobi pred enim letom zgodila slična nesreča, pri kateri je zaradi zastrupljenja z ogljikovim dvokisom en pomočnik umrl, drugemu pa so še pravočasno rešili življenje.

c **Davčna uprava v Celju razglaša:** V smislu čl. 95. zakona o neposrednih davkih morajo do konca januarja, oziroma v teku 15 dni po prejemu v službo, vsi delodajalci nabaviti davčne pole za hišno služinčad. Delodajalec, ki davčne pole ne nabavi, oziroma je ne nabavi pravočasno, se kaznuje s petkratno vrednostjo davčne pole. Da se izognejo določeni kazni, pozivamo vse delodajalce, da si do 31. januarja t. l. nabavijo davčne pole za hišno služinčad.

c **Podružnica Slovenskega čebelarskega društva** v Celju ima svoj redni letni občni zbor dne 5. januarja ob 9 dopoldne v pisarniških prostorih zadruge drž. uslužbencev v Samostanski ulici.

c **Tečaji obvezne telesne vzgoje.** Mestno poglavarstvo v Celju sporoča, da se bodo tečaji obvezne telesne vzgoje začeli šele 13. januarja 1941 in ne 7. januarja.

c **Surov napad sredi noči.** Ko se je na Silvestrovo ponoči vračal 36 letni delavec Kolar Konrad proti domu, ga je opolnoči na cesti napadel neki moški in ga zabodel z nožem dvakrat v levo roko, štirikrat v hrbet in dvakrat v levo nogo. Kolarja so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Zaradi pomanjkanja bencina so zopet v modi stara vozila v nekoliko spremenjeni obliki. Največ jih je videti v Parizu. Slika, ki jo vidimo, pa je posneta na milanskih ulicah.

KULTURNI OBZORNIK

Pregled slovenskega knjižnega trga v letu 1940*

Kakšno je bilo obličje knjižnega trga v letu 1940?

Ne mislimo podrobnejše analizirati vsega knjižnega dogajanja, zlasti še ne revijalnega in dnevnega, temveč bežno bi radi karakterizirali samo glavne knjižne dogodke tega leta ter po njih videli plodovitost tega področja slovenskega duhovnega ustvarjanja. Morda se nam na koncu odpre vsaj bežen pogled v pot slovenske knjige in njih vsebino ter v smer, v kateri se nam po nujnosti razvoja obeta odkriti vsaj medel obris razvoja v l. 1941, kamor stopamo s tako željnimi pogledi, v upu in strahu?

Pesništvo.

Leto 1940 je bilo v slovenskem pesništvu gotovo zelo plodno, ne samo plodno, temveč tudi pomembno, saj je izšlo več pesniških zbirk, ki bodo ostale v slovenski knjižni zgodovini kot dokumenti novega doživljanja sveta. V temu letu so izdali svoje nove pesmi že starejša pesnika kakor sta **Silvin Sardenko** (Trojno klasje, Mlajši sin) in **Alojzij Gradnik** (Zlate lestve), dalje pesnik povojne dobe **Miran Jarc** (Lirika), mlajši **Jože Kastelic** (Prve podobe) ter najmlajša **Severin Šali** (Slap tišine) in **Dušan Ludvik** (S potepuško palico).

Že iz tega se vidi, da je sodobna lirika imela razmeroma veliko knjižno žetev, ki pa je tudi pomembna. Silvin Sardenko je ostal kakor ga poznamo; pesnik čustveno-retoričnih ciklov o materi, domu in polju, svetopisemske parafraze o Izgubljenem sinu ob tekst Fürichovih slik in je ostal pesnik lepih misli, podanih v tekočih, pa ne vedno na novo izbranih stihih, sicer pa premalo prežetih z notranjim pesniškim žarom. **Gradnik** se je s svojo božično zbirko Zlate lestve sicer zelo odmaknil od svoje prvotne poti in zašel v tvarni realizem, v opis zemlje, kjer je našel epični izraz v Večeru v Medani. Njegova lirika je na prehodu v epiko Aškerčeve smeri ter je tako izredno zgovorna priča preokrenitve slovenske lirike, ki iz subjektivnosti skuša priti v realizem ljudskega kolektiva, v objektivnost zemlje in neba, dveh stalnih vrednot, ob katerih se inspirira sedaj Gradnikova poezija. Toda opaziti je lahko opadanje kril pesniškega poleta in nazadovanje od prejšnje zbirke, kjer je bila ta pesniška pot že nakazana, ni pa še tako podlegla snovi. Tudi **Miran Jarc** se je s svojo Liriko odvrnil od svoje modne proletarske poezije Novembrskih pesmi ter se vrnil k svoji vrtajoči liriki, ki je značilna za njegovo razmišljajoče dojemanje razpoloženj, kar daje njegovi pesmi hladnost in izbrušenost, ne pa čutnega opoja. Misel je njegova glavna moč, kritika časa in razumevanje sebe. Glavni znak pa je pravi odmik od modnega hlastanja po socialni revoluciji k človeku in samemu sebi ter kritiki časa iz sebe ven.

Zanimivejšo poezijo kažejo mlajši pesniki. Tako **Jože Kastelic**, ki je dobil tudi literarno nagrado;s svojimi Prvimi podobami je ostal sicer še zelo v območju subjektivističnega izražanja polpreteklega časa, toda ustvaril je svojo poezijo, pravo poezijo, ki požene vsa iz srca in oblikuje v ritem in svojevrstno prispodobo živo notranje čustvo. Kakor je Kastelčeva zbirka prvenec, tako sta tudi **Ludvikova** in **Šalijeva**. Vse tri pa predstavljajo gotovo najzanimivejšo poezijo leta 1940. Če Kastelic zaključuje starejšo ekspresionistično izražanje, sta Ludvik in Šali že vsa v realistični pesmi, ki pa ji dajeta poleta vsak z drugimi prvinami: Šali s svojo tiho besedo, polno čustvenosti in melodije tihih lepot in globokih doživetij, resnično pesniških doživetij. Dušan Ludvik pa s svojo bohotno razsipnostjo primer in metafor, s svojevrstno opisnostjo predmetov in dotikom s sodobno časovnostjo. V teh dveh zbirkah vidim zarodek in napoved novih poti slovenske pesmi: pri enem v pravo lirično uglašenost, ko ne bo pelo srce po diktatu kakršnihkoli gesel, temveč iz svojih lastnih utripov, pri drugem pa sproščenost izraza, razmah in širokost navdiha, ki ni sicer toliko zgoščen kakor slikovit in dinamičen in je že na poti v polepično opisovanje. Če je v Šaliju Gregorčičevska melodija in plahost, je v Ludviku Župančičevska gesta in drznost poleta: obe ti dve prvini pa sta najbolj značilni znamenji nove poezije, ki se že vije iz povojev.

Če bi vzeli v poštev še revijalno pesem, bi videli, da je letošnje leto rodilo mnogo pesnikov, seveda precej tudi povprečnih, toda tudi nekaj izrazitih talentov, izmed katerih so nekateri bolj subjektivno oglašeni in zato bolj lirični, drugi pa so bolj stvarni, glosirajoči sodobne razmere ter zato z večjim vplivom na občinstvo, s katerim dobiva prav ta poezija zopet tesnejši stik, kakor v času realizma pri nas (Gregorčič, Aškerc); sicer pa se izgublja deloma tudi v kolektivu ter ne kaže toliko pristno pesniških individualnosti. To pa zato, ker se kult velikih osebnosti umika kultu objektivnih vrednot, ki sta jih najbolj programatično postavila najstarejša pesnika- Sardenko s pojmi: mati, dom, polje, Gradnik pa: življenje, zemlja, nebo. Kult zemlje in njenih sprememb se je kazal sedaj najbolj v liriki, kjer so n. pr. mesecem posvečali pesmi Ludvik, Stanek, Gradnik in Žitnik. Poezija je dobila stik z zemljo, sedaj pa čakamo, da bo na tem pridobljenem trdnem temelju dvignila še velikega človeka.

Letošnja pesniška žetev pa je bogata predvsem na izdajah **slovenskih klasikov**, med katerimi stoji na prvem mestu **Koblarjeva** izdaja **Dragotina Ketteja**, s katero se ta klasik slovenske moderne dostojno uvršča poleg Cankarja in Župančiča. Sedaj šele smo dobili pravo podobo tega odličnega lirika, ki ga je Koblar postavil tudi v čas in zemljo (Naša založba). Tudi njegov drug **Aleksandrov-Murn** je dobil izbor v zbirki klasikov v žepni obliki pri Akademski založbi (Pirjevec) ter se tako uvrstil k Prešernu, Gregorčiču, Aškercu in S. Jenku. Izmed starejših klasikov so doživeli nove izdaje **Prešeren** (pesmi Strunam, Dekletam) v Bibliofilski založbi z ilustracijami najrazličnejših slikarjev (urednik M. Maleš) ter **Vodnik** (v bibliofilski izdaji grafika Gladnika). Slovenske narodne popevke pa je že v drugem zvezku — v žepni obliki — zbral dr. Joža Glonar pod naslovom **Slovenska pesmarica.**

K tem izvirnim prvotiskom in ponatiskom pa lahko prištejemo še **prevode v verzih**, v »vezani besedi«, pod kakršnim naslovom je tovrstno zbirko Slovenske matice začel resnično klasičen **Župančičev** prevod **Shakespearjeve** tragedije **Romeo in Julija**, ki je gotovo najlepši, najsočnejši in najpopolnejši prevod v naši književnosti. Iz poljskega pesništva je prevedel **Tine Debeljak Slowackega** pesnitev **Oče okuženih**, ki je izšla v lepi izdaji in z ilustracijami Bare Remčeve. Isti je tudi prelil v verze **Novakov** prevod madžarske dramatične pesnitve **Tragedija človeka** pesnika **Imre Madácha**, kar je našlo odmev tudi v madžarski kritiki ter je prevod dosegel odlikovanje Pen kluba v Budapešti.

Po vsem tem vidimo, da je bilo pesništvo to leto zelo plodno in doseglo lepe uspehe, kakor že davno ne. Opaziti je bilo, da je manj vrednih del izšlo na tem področju zelo malo, dočim je druga leta bilo prav takih zbirk na pretek.

Pripovedništvo.

Tudi v pripovedništvu moramo zabeležiti veselo resnico, da je letos izšlo razmeroma mnogo dobrih slovenskih izvirnih del, da pa so tudi prevodi bili povečini prvovrstna dela tujih književnosti, vredna, da jih bere tudi naš človek. Med izvirnimi romani in knjižnimi zbirkami moramo imenovati zbirko novel **Juša Kozaka** Maske, kjer je na svoj miselni način podal prereze različnih duševnosti in jih podal v taki globoki življenjski problematiki, da pomeni ta knjiga zanimivo svojevrstnost v naši književnosti tudi kot literarna zvrst. **Bevk** je ob svoji 50 letnici zbral in izdal svoje prve novele iz let 1914—1926 Mlada njiva, kjer pa so njegove najbolj sveže in najboljše črtice in novele. **Prežihov Voranc** je izdal zbirko novel Samorastniki, ki bi bile gotovo po svojem pripovedovanju vredne priporočila, toda po svoji tendenci in golem naturalizmu pa nikakor ne. Isti je napisal tudi vojni roman Doberdob, ki ga pa še nismo dobili v roke in ne moremo izreči o njem nobene besede. **Janez Jalen**, ki je letos pisal dve uvodni povesti, je izdal zbirko idiličnih novel Previs, v katerih je zbral svoje krajše črtice, polne pokrajinske lepote (Gorenjska, Barje itd.) ter čustvene dobrote, v katerih nam prikazuje kleno in nazorno grčave ljudi, pa z dobrim srcem. **Stanko Cajnkar** nam je v mohorski knjigi Na planinah podal svojevrstno filozofsko meditacijo na planinah v obliki novele; toda misli same in globine, ki jih odkriva, so tako lepo povedane, globoko slutene in nežno podane, da človek odmisli pomanjkljivi literarni okvir ter uživa misel samo, ki pa je vendarle včasih kljub vsemu malce premehkobna. Drugačne ljudi riše njegov tovariš **Anton Ingolič** v povesti Na splavih, kjer je odkril svojevrstno življenje slovenskih splavarjev, Podravcev in Savinjčanov, ter je predvsem zaradi opisa tega življenja dobila njegova povest prvo banovinsko nagrado. **Magajna Bogomir** je svoje zdravniške in bolestno erotične novele zbral v zbirki Zaznamovani, ki jo je lepo ilustriral Riko Debenjak. **Rudolf Kresal** se je z Vejico španskega bezga bolj uveljavil kakor s Študentovskim Štefanom, dasi je v teh novelah še ves v besednem in čustvenem ekspresionizmu. Kot talent se je pokazal tudi **France Novšak** s knjigo Hudobni angeli, toda snovno jo moramo z njeno čudno problematiko odkloniti kljub temu, da kaže tudi v tem pogledu od prve knjige Dečki napredek in zboljšanje. **Ivan Čampa** je napisal v krepkem jeziku lepo notranjsko idilo Mlin v grapi, ki je značilna za pojmovanje novih vrednot življenja, v katere veruje novi rod: v dobroto in preprostost; ilustriral jo je Debenjak. Preprostim dobrim ljudem je zapel — na čudo literarnih kritikov — himno tudi **Miško Kranjec** v svojem matičnem romanu Povest dobrih ljudi; čeprav pojmuje svoje prekmurske samotarce in preproste ljudi bolj kot zastarele in nesodobne, je tu toliko lepote, kot jo je dajal samo še v prvih knjigah. Njegov drugi roman Do zadnjih mej je že nima več v tej meri ter se po problematiki približuje drugim njegovim povestim, ki mu niso najboljše. Svojevrstnost je postavila s svojo povestjo tudi **Štefa Strojnikova** s povestjo iz tržaškega življenja Jastreb kroži. Z njo je napisala meščansko povest iz slovensko-italijanskega okolja v Trstu ter rešuje v njej problematiko žene s petorico otrok, ki se odmika od moža, pa vendar po notranji sili etičnih načel ne razbije zakona. S to povestjo v slogu Kvedrove in Bevka se je vendar mnogo bolj uveljavila kot s povestmi Cvetanove, ki je bil njen prejšnji psevdonim. Svoje spomine je napisal v mogočni knjigi **Janko Mlakar**, v katerih je dovršen kos Ljubljane in ljubljanskih šol. S svojo avtobiografijo je podal v literarni obliki tudi **Ivo Šorli** (Moj roman), ki je dobil posebno nagrado svojega založništva. **Pahor Jože** je napisal morda edini letošnji zgodovinski roman za Matico Matija Gorjan, kjer je na široko zajel slovenske kmečke upore in podal z mogočno slikovitostjo toda manjšo psihologijo slovenske razmere iz 16. veka. Lovske dogodivščine sta opisala Herfort (Zelena bratovščina) in Lapuh (Črni svatje). Še nekaj knjig slovenskega pripovedništva je izšlo, ki pa so manjšega pomena, kakor Vaštetova Rožna devica, Lavtižar: Lipniški grad pri Radovljici, Deržaj Pod Špiki, Albreht Žarjavica v krvi, Kolenc Otrokova molitev ter zbirka mariborskih maturantov Majolika kar pa bi bilo tudi skoraj vse. Pa tudi to je dovolj. Saj vidimo, da je izšlo v tem letu mnogo dobrih in tudi pomembnih knjig, ki niso samo enodnevnice, temveč bodo ostale v slovenskem slovstvu kot resni dokumenti slovenskega pripovedništva, v katerem prihajamo do prave epike in katerega obzorje se vedno bolj širi, bodisi z ozirom na vedno nove pokrajine, pa tudi nove probleme.

Prevodi.

Razveseljivo je, da je izvirno slovstvo letos imelo daleč nadvladajoč položaj nad prevodi, česar druga leta ni bilo. Tudi številčno je izšlo več domačih del kot prevodov, kar pa je bilo prevodov, je bilo dobrih. Med pesnitvami smo imenovali že Shakespeareja in Madacha, ki sta gotovo pomembni inozemski pesnitvi reprezentantki angleškega in madžarskega genija. Med posrečene prevode moramo šteti tudi Hichensov Alahov vrt kot veliko katoliško umetnino, kakor tudi Bernanosov Dnevnik vaškega župnika, ki prinaša nadvse globoko problematiko duhovniškega življenja. Zanimivo in lepo čtivo je tudi ameriška zgodba boja za svobodo zemljo in moža, V vrtincu I. in II. del, ki jo je spisala Michell Margaret ter predstavlja velik in lep roman, vreden branja, dasi je njegova etika precej naturalistična. Med uspele prevode moramo šteti tudi na pol slovenski zgodovinski roman o Celjskih grofih naše rojakinje Wambrechtsamerjeve Danes grofje celjski in nikdar več! Zanimiv je tudi Werflov roman o Verdiju ali Pelipenkova obsodba komunizma v ukrajinki povesti Ukrajina joka, ki je šla v desettisočih med slovensko ljudstvo v založbi Za resnico. Papinijeve zgodbe o trpljenju so svojevrstne svetopisemske zgodbe, polne duhovite filozofije. Jakovljevičeva Srbska trilogija, katere 3. del še ni objavljen, kaže dramatično borbo srbskega naroda za svojo svobodo v zadnji svetovni vojski: njihovo Golgoto in tudi zmagoslavje. K tem prevodom bi imenoval še prevod Šenoinega Berača Luke, Rawlings Kiman: V pomladi življenja itd.

(Dalje.)

* Članek je bil namenjen za novoletno številko, pa je zaradi pomanjkanja prostora izpadel.

Cankarjeva risba Brezjanske Marije

V zadnji, to je drugi številki časopisa »Močilnik«, ki pa je več kot oljaški časopis, pravi zbornik, katerega izdajajo in tudi pišejo **vrhniški dijaki** pod uredništvom bogoslovca-pisatelja Franceta Kunstlja, je napisal **inž. dr. I. Grampovčan** zanimiv donesek k Cankarjevi mladosti pod naslovom **Iz Cankarjeve mladostne dobe.** Tam je narisano »pesniško« okolje tedanjega vrhniškega Klanca, kamor je zahajal tako rad tudi Cankar in že v tretji šoli zapel dr. Grampovčanovi materi, tedaj dekletu, pesmico, ki jo v tem časopisu pisatelj podaja v faksimilu s Cankarjevim podpisom:

Življenje naj bode Vam srečno
Naj téče Vam v radosti véčno,
A »pamet« naj bode Vam gêslo
V življenju mornarjenji véslo.

Ko ure tekó Vam veséle,
In ptičice bodo Vam péle,
Naj vstája spomin Vam na dneve
Pretékle, nekdánje napéve.

Ta mati dr. Grampovčana, tedaj Uršika Steržinar (Čempuhova), pa je bila nekoč prej zbolela in ozdravela na priprošnjo Marije z Brezij. In mladi **Ivan Cankar, tretješolec,** se je sam ponudil, da nariše votivno poobo, ki jo podajamo v reprodukciji z njegovim lastnim podpisom ter besedilom: »Neka dekle z Vrhnike je zadobila zdravje po priprošnji Marije Pomagaj v letu 1885.« Narisal pa jo je leta 1895, kakor pove letnica zraven imena. Votivna slika se nahaja še zdaj pri Mariji Brezjanski za oltarjem Matere božje na evangeljski strani ter je velika 33 × 22 cm.

Podajamo to reprodukcijo podobe Marije Pomagaj z Brezij, ki jo je risala mladostna roka največjega našega pisatelja Ivana Cankarja, na ta način poklonivši se Kraljici Slovencev, slovenski javnosti s prošnjo, naj nam tudi v letu 1941 varuje zdravje in mir, mir, ki smo ga tako potrebni!

ŠPORT

Proti velikim skakalnicam

G. Carl Graf Norman je napisal v B. L. A. članek o smuških skokih, o katerih pravi med drugim, da zahtevajo 100 meterski skoki izredno veliko korajžo; kljub temu ne rabijo (Nemci namreč) mamutskih skakalnic in tudi ni treba drveti pri smuku s hitrostjo 100 km v dolino. Nemško strokovno vodstvo za smučarski šport je proti gradnji velikih ali mamutskih skakalnic. — Potem se pa omenjeni pisec dotakne tudi naše odlične športne naprave v Planici, kjer je Nemec Bradl postavil svetovni rekord s skokom 107 m in pravi med drugim tudi tole: Smučarska skakalnica v jugoslovanskem kraju Rateče-Planica sicer dopušča skoke 100 in več metrov toda — kakor so interesantni tovrstni uspehi — imajo s športnega stališča prav majhno vrednost. Gotovo je, da zahtevajo 100 meterski skoki velikanski pogum in samo najdrznejši in najsposobnejši morejo kaj takega napraviti. Smučarski skoki ne smejo postati privilegij majhne elitne skupine, temveč morajo biti namenjeni predvsem mladini, kateri je treba dati priložnost, da se vežba v borbi, pogumu in sposobnosti. Zato so pa male in srednje skakalnice mnogo bolj primerne in to tem bolj, ker dolžina skoka ni nobeno absolutno merilo za uspeh. In tako piše naprej glede vrednosti skokov na malih in velikih skakalnicah, pri čemur se sklicuje tudi na svetovnega prvaka Bradla, ki je ponovno svaril pred treningom na prevelikih skakalnicah. **Sicer ne zaradi nevarnosti, ker ta na pravilno zgrajeni skakalnici ni večja kakor na majhni,** temveč zato, ker je Bradl mnenja, da si s treningom na preveliki skakalnici ob pričetku sezone lahko pokvarimo uspeh za celo sezono. Potem se pa sklicuje na uspehe norveških skakalcev, katerih skrivnost tiči samo v vežbanju na malih skakalnicah, na katerih izvršijo izredno veliko skokov. V istem smislu piše omenjeni pisec glede smuških prog in brzine na njih. Tako imenovani »peklenski tempo« je pri Nemcih izključen, ker se proge kontrolirajo po strokovnem smučarskem vodstvu. Skratka: pisec hoče dosti malih skakalnic in dosti primernih smuških prog, da se lahko vsa mladina posveti skokom in smuku.

Kar se tiče smuškega športa velikih množic je povsem pravilno, da se ta šport tako uredi, da se bo lahko vsak mlad fant posvetil skokom ali smuku. V tem pogledu je popolnoma pravilno, da se forsira gradnja malih in srednjih skakalnic in dovolj lahkih in srednje težkih prog za smuk. Šport je namenjen najširšim plastem naroda in zato ga ne smemo zapreti s pretiranimi zahtevami v tekmovanju.

Na drugi strani pa moramo dati možnost oni majhni in izbrani eliti, da razvija svoje sposobnosti do najvišje mere in da pokaže višek svojih sposobnosti na napravah, ki splošnosti niso dostopne. Vedno je bilo in bo najbrž vedno tudi tako ostalo, da bomo med športnimi množicami našli nekaj takih, ki bodo tvorili razred zase, do katerega so prišli po svoji naravni sposobnosti ali pa s svojo pridnostjo pri treningu. Iz velikih športnih mas bomo vedno dobili nekaj vrhunskih športnikov, ne glede na to, če smo se zanje specialno brigali ali ne. In slovenski športniki, ki so zgradili edinstvene naprave v Planici, so imeli predvsem ta namen, da se vzgoji velik kader dobrih skakačev; zato imamo tam kar štiri skakalnice na katerih se vežbajo naši skakalci, in sicer počenši na najmanjši ali začetniški skakalnici, pa do srednje in končno velike skakalnice. Pot, katero so začeli hoditi naši vodilni športniki v Planici, je edino pravilna.

Kongres FIS-e v Cortini d'Ampezzo

Že delj časa ni bilo slišati o mednarodni smučarski tekmi, o takozvani FIS-i (Federation Internationale de Ski), ki je imela svoj sedež v Oslu in katere predsednik je bil major N. R. Oestgaard. Major Oestgaard, ki je po napadu na Norveško brez sledu izginil iz Norveške, je bil adjutant norveškega prestolonaslednika. Najprej se je govorilo, da je v Angliji, pozneje so trdili, da je odšel v Ameriko, drugi pa zopet pravijo, da ni več živ. Naj si bo že kakor koli, nihče že dalj časa ni slišal ničesar niti o Oestgaardu niti o FIS-i. Pred nekoliko tedni je glede na to prevzel Šved, polkovnik Hamilton, kot podpredsednik FIS-e, upravo te organizacije ter je prenesel njen sedež v Oestersund na Švedsko. Sedaj pa poročajo iz Helsinkijev, da bo Finska predlagala, da se v Cortino d'Ampezo sestane smučarski kongres, kjer bo prihodnji mesec tekmovanje za svetovno smučarsko prvenstvo. Ta kongres — tako pravijo poznavalci razmer — bo potem sklepal o usodi smučarskega športa celega sveta za nekoliko let naprej.

—::—

V Cortina d'Ampezo je tako malo snega, da so morale biti vse skakalne tekme odpovedane, ki bi se morale vršiti o božiču.

Vsem kolesarskim podzvezam in klubom v vednost

Upravni odbor Slovenske kolesarske zveze je takoj po svojem ustanovnem občnem zboru poslal okrožnice vsem podrejenim podzvezam in klubom, da z ozirom na pravilno administracijo pošljejo:

1. zapisnike svojih rednih občnih zborov še za leto 1939,
2. točne naslove za pošiljanje raznih dopisov in podatke o ustanovitvi kluba, odnosno sekcije,
3. zapisnike vseh tekom leta izvršenih kolesarskih prireditev,
4. verifikacije odbornikov in vozačev.

V pričakovanju, da bodo podrejene organizacije to skromno željo svojeg.. višjega foruma izpolnile, ni razen nekaj primerov prejel nobenih zahtevanih podatkov. Zato je upravni odbor SKZ še nekajkrat urgiral, da omenjene organizacije izpolnijo svojo dolžnost — pa dozdaj še zaman.

Ker stoji upravni odbor SKZ pred končnim obračunom svojega enoletnega delovanja, t. j. pred svojim rednim občnim zborom, upravni odbor SKZ opozarja še enkrat vse podrejene organizacije, da čimprej pošljejo zahtevane podatke.

Naslov za pošiljanje pošte:
Otrin Ivo, kontrolor direkcije drž. žel., Ljubljana, Herbersteinova 3.

Razpis

I. velikega table-tenis turnirja za prvenstvo Gorenjske

Propozicije: Turnir se igra v nedeljo dne 5. januarja 1941 v veliki dvorani Sokolskega doma na Jesenicah. Igra se od pol 9 do 12 in od pol 14 do zaključka turnirja. Prijave se sprejemajo do 5. januarja do 8 zjutraj, nakar se bo vršilo žrebanje ob prisotnosti kapetanov sodelujočih klubov. Igra se po pravilih STTZ s Hanno ali Olimpia žogicami. Pravico nastopa imajo vsi klubi in igralci, ki so včlanjeni v JTTS. Vse partije se odigrajo po čistem coup-sistemu na best of three. Moštvo tvorita dva igralca za single in en double par po Davis coup-sistemu. — Zaradi gladkega parketa je dovoljeno igranje samo v copatah.

Discipline: a) moštva 20 din, b) single gospodov 15 din, c) novinci 7 din.

Pod c) smejo nastopiti samo novinci in neverificirani igralci. Finalisti v vseh disciplinah prejmejo lepa praktična darila in diplome.

Protesti se uvažujejo le v pismeni obliki najpozneje pol ure po odigrani partiji s priložno kavcijo 30 din, ki se vrne, če se protestu ugodi. Igralci morajo biti vodstvu turnirja na razpolago. Prireditelj si pridržuje pravico event. izpremembe.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

2. S. K. Hermes. Seja centralnega odbora, ki bi morala biti danes, bo prihodnji petek, t. j. 10. t. m. ob 20 v palači Grafike. — Predsedstvo.

Snežne razmere

Poročilo Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru ter SPD od dne 2. januarja 1941:

Radovljica 470 m: +3, dežuje.
Jezersko 890 m: +5, oblačno, 13 cm snega, južen.
Položevo 620 m: —1, oblačno, 5 cm snega, južen.
Sodražica 550 m: +6, oblačno, 5 cm snega, južen.
Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: +4, oblačno, odjuga.
Rimski vrelec 530 m: —2, jano, 20 cm snega, seren.
Peca 1654 m: +3, oblačno, 35 cm snega, južen.
Rog. Slatina 238 m: —2, oblačno, 10 cm snega, južen.

ZFO

Barjansko okrožje ZFO sporoča vsem odsekom, da so smuške tekme, ki bi se morale vršiti na Kureščku dne 5. in 6. t. m., zaradi neugodnih snežnih razmer preložene na kasnejši čas. Kdaj se bodo tekme vršile, bomo pravočasno obvestili vse odseke. Odbor.

*

Krekovo fantovsko okrožje v Škofji Loki prireja tudi letos svoje II. tekme za okrožno prvenstvo v alpski kombinaciji za člane in mladce. V nedeljo, dne 12. januarja, se bodo pomerili naši fantje na Stenu na Mertancovi planini v teh smuških panogah. Vabimo vse člane-tekmovalce, da čimprej prijavijo po odsekovem tajniku svojo udeležbo. Tudi članom sosednjih okrožij priporočamo udeležbo, ker bo na teh progah tudi Zvezino alpsko prvenstvo. Natančna navodila bomo še pravočasno objavili.

Iz Julijske krajine

Nikljasti kovanci po 50 stotink. Kovanci iz niklja po 50 centesimov so z 31. decembrom prenehali biti v prometu in so zgubili veljavo.

Okrepčevalnice za vojaštvo. Od pričetka vojne so fašistične organizacije ustanovile na večjih železniških postajah okrepčevalnice za potujoče vojaštvo. Vojaki in vpoklicanci dobe pri teh okrepčevalnicah brezplačno vino, čaj, pecivo, cigarete, sadje, razglednice in slične male potrebščine. V Gorici sta taki okrepčevalnici na severni in južni postaji. V treh mesecih so dobili vojaki pri teh dveh dobrodelnih postojankah za 80 tisoč lir okrepčil in potrebščin. Postrežbo vršijo članice strankine ženske organizacije, ki so tudi večji del potrošenega denarja nabrale med občinstvom.

Goriški prefekt v Kobaridu. Prejšnji teden je obiskal ponosni kobariški trg goriški prefekt ekscelenca Cavani v spremstvu g. kvestorja in drugih odličnikov. Pri prihodu ga je pozdravil župan Conti na čelu zastopnikov raznih uradov. Nato je g. prefekt najprej obiskal kostnico pri cerkvi sv. Antona, kjer počivajo zemski ostanki padlih vojakov, potem pa občinsko hišo in sedež fašja. Pregledal je poslovanje raznih občinskih ustanov in prisostvoval slovesni otvoritvi ljudske kuhinje. Ob koncu je posetil še novozgrajeno stavbo za vališe in ribogojstvo, ki naj pospeši ribarstvo v Soči in njenih dotokih. O vseh napravah se je prav pohvalno izrazil in se ves zadovoljen poslovil od lepot Zgornje Soške doline.

Dve nesrečni smrti v enem dnevu. V petek 27. decembra sta se pripetila v Gorici dva nesrečna smrtna primera. V zgodnjih jutranjih urah je strežnik stolne cerkve naletel na trgu sv. Hilarija pred stolnico na človeka, ki je polnezavesten ležal na tleh. V naglici je prihitel duhovnik, ki je umirajočemu podelil zadnjo pomoč, nakar je nesrečnež, neki 53 letni tapetnik, katerega je bila v ostrem mrazu napadla huda notranja slabost, mirno izdihnil. — Popoldne okrog petih je mestni stražnik, 50 letni Al. Ziani šel po neki ulici po svojih poslih. Nenadoma mu je postalo slabo in se je zgrudil na tla. Preden je dospel »Zeleni križ«, je bil nesrečni mož, ki ga je zadela srčna kap, že mrtev.

Oberdankova zaročenka obhaja osemdesetletnico. V Trstu živi gospa Ema Reschigg, ki je pred kratkim obhajala svojo osemdesetletnico. Častitljiva starka je bila zaročenka proslavljenega italijanskega heroja Viljema Oberdanka, ki je l. 1882 izvedel v Trstu ponesrečeni bombni atentat na avstrijskega cesarja Franca Jožefa. S svojim zaročencem se je spoznala že v otroških letih in je v njegovi soseščini preživela skoro vsa mladostna leta. Ko so Oberdanka prijeli v Ronkih in zaprli, ga je malo pred njegovo smrtjo v družbi njegovih bratov in sester še obiskala v celici. Ostala mu je zvesta vse življenje in se ni poročila.

Št. Vid pri Vipavi je dobil novega občinskega predstojnika. Za začasnega prefekturnega komisarja v Št. Vidu pri Vipavi je imenovan g. Jos. Caligaris, didaktični ravnatelj v Vipavi. To je v kratkem roku dobrega tedna že drugi didaktični ravnatelj (šolski nadzornik), ki je postal načelnik naših občin.

V vojaško službo. V času od 3. do 14. januarja 1941 bodo morali odriniti v redno vojaško službovanje pripadniki letnika 1921, ki so bili pred nekaj meseci pri naboru potrjeni.

Profesorju Fr. Omerzi ob svežem grobu

Kakor železo v ognju, tako se naše duše čistijo v trpljenju. Gospod profesor, ko sem stal pred dnevi ob Vaši bolniški postelji, sem opazoval Vaše neizmerno trpljenje ,o katerem niste hoteli ne slišati ne govoriti in sem videl, kako se je Vaše strašno trpljenje odražalo na vsej Vaši zunanjosti, kako je borna posoda Vaše duše začela razpadati. Ko sem nekaj dni zatem stal ob Vaši mrtvaški postelji, se nikakor nisem mogel nagledati Vašega lepega obraza. Ko se je Vaša duša ločila od telesa, je prenehalo trpljenje in tedaj se je na Vaš obraz razlil lahen smehljaj, čudovita lepota, večni mir in pokoj, ki ga je Gospod Bog razgrnil preko Vašega obraza. Trpljenje Vas je izkristaliziralo v čudovito lep kristal. Zdelo se mi je, da so Vam ustnice pripravljene, da bi spregovorile in ponovile za svojim Učenikom: »Dopolnjeno je«. — Če se mi v temnih urah včasih trpljenje zazdi nesmisel, mi je spet ob Vašem mrtvem obrazu dobilo globok smisel. Vodi nas v poveličanje, v novo življenje, v večni smehljaj.

*

Dolga leta ste se tudi Vi kot profesor tako veselili božičnih počitnic kakor mi dijaki. In vedno ste že z istim vlakom odhiteli domov kakor mi dijaki. Tako Vas je srce vleklo v rojstno vas tam ob zeleni Krki, ob vznožju Vam tako dragih Gorjancev. Tako ste bili srečni in pomlajeni sredi svojih Dolenjcev, ki so Vas tako visoko spoštovali in ljubili, ker ste jim pač tako radi pomagali, kjer ste le mogli. Kako je bilo lepo v cerkljanski cerkvi, ko ste s svojim lepim baritonom pomagali poveličevati svetonočno službo božjo. Letos pa ste za božič peli v nebesih glorijo. V Cerkljah pa je bilo pusto in prazno. Teden pred svetim večerom so žalostno oznanjali cerkljanski zvonovi, da ste Vi odšli na večne počitnice, v svojo pravo domačijo, odkoder se več ne vrnete.

Bili ste profesor, pa ne navaden, povprečen profesor. Bili ste profesor z umom in srcem. Bili ste oče svojim dijakom, ki so Vas zaradi Vašega odličnega znanja tako visoko cenili in ljubili. Ko ste razlagali zavisno vprašalne stavke, akuzativ cum infinitivo, ablativus absolutus, takrat so Vaši dijaki morali zapreti knjige in celo uro poslušati samo Vas. In na koncu ure je moral vsakdo razumeti to težko učenost. Vi pa ste bili neizmerno veseli, češ, razumeli so me. Sedaj pa je konec teh Vaših razlag — dijaki smo pozaprli svoje knjige in samo gledamo na lepo sliko profesorja latinščine in grščine ki nam iz onostranstva razlaga večnostno modrost: per aspera ad astra, per crucem ad lucem, po trpljenju k vstajenju. Gospod profesor, prosite Boga, da bi tudi mi znali trpeti kot Vi in izpiti kelih Gospodov do dna. S. L.

Elektrika v Bevkah

V soboto 21. decembra 1940 se je izpolnila dolgoletna želja naše vasi: zagorela je elektrika v cerkvi, šoli, gasilskem domu in mnogih zasebnih hišah. Veliko zahvalo za elektrifikacijo dolgujemo banovini, gospodu županu Ignaciju Hrenu na Vrhniki, elektr. odboru v Blokah, zlasti pa tudi vsem podjetnikom in njihovim uslužbencem, ki so vso letošnjo jesen in vso zimo ob najhujšem mrazu hiteli z delom, da so do božiča postavili transformator na Drenovem griču, daljnovodne naprave, hišne instalacije in priključke na omrežje banovinskih elektrarn. Za napeljavo elektrike v naši cerkvi dolgujemo veliko zahvalo elektroinstalacijskemu podjetju gospoda župana Gabriela Oblaka v Logatcu, zlasti pa trudu cerkvenega predstojništva in gmotni podpori vdove Marjane Gantar iz Bevk in Občinske hranilnice na Vrhniki.

Kamnik

Med dijaki kamniške meščanske šole jih je približno ena četrtina, ki nimajo zimske obleke, plašča in čevljev. Nekateri morajo v tenki letni obleki prehoditi v tem mrazu po poldrugo uro do dve in pol ure dolgo pot v šolo. Zato se obrača Podmladek Rdečega križa na meščanski šoli v Kamniku na vsa dobra srca, ki bi hotela pomagati tem dijakom. Gotovo imate doma kakšne stare plašče in obnošeno obutev — prosimo najlepše, da nam jih darujete! Prosimo, da oddaste darove — hvaležni bomo za vsako, še tako obnošeno stvar — dopoldne v ravnateljstvu meščanske šole v Kamniku, ali pa nam sporočite, da pošljemo koga k Vam na dom! Usmilite se revnih dijakov! Podmladek Rdečega križa na državni meščanski šoli v Kamniku.

Cerklje na Gorenjskem

Na drugem prosvetnem večeru, ki bo v torek 7. januarja ob 7 zvečer, bo govoril g. ravnatelj Gabrovšek iz Ljubljane. K udeležbi vabljeni!

Škofja Loka

Nesreča. Na novega leta dan dopoldne je šel maševat na Bukovico, selško podružnico, kapucin p. Rafael Bogataj. Odpeljal se je z rednim avtobusom, ki pa zaradi poledenele ceste v Praprotnem ni mogel naprej. Ker se že mudilo, je g. pater izstopil in šel peš. Kmalu nato pa mu je spodrsnilo na spolzki cesti in padel je tako nesrečno, da si je zlomil levo roko v rami. Imel je še toliko moči, da je šel ljudem v cerkev povedat, da ne bo sv. maše. Medtem so cesto posuli z žaganjem in je avtobus mogel tako nadaljevati svojo pot. Doma je nudil g. patru prvo pomoč zdravnik g. dr. Hubad, ki je takoj odredil prevoz bolnika v bolnišnico. G. p. Rafaelu želimo skorajšnjega okrevanja.

Okrajno glavarstvo v Škofji Loki razglaša, da bo pregledovanje in žigosanje sodov pri postaji za kontrolo sodov v Škofji Loki dne 23. januarja 1941, 26. februarja in 20. marca. t. l.

Videm ob Savi

Po zgledu drugih je tudi naša občina uvedla zimsko nabiralno akcijo za revne otroke. Do sedaj je bilo iz prispevkov te akcije že obdarovanih veliko število otrok in družin s čevlji, obleko in drvami. Obdarovani so bili samo otroci in družine brezposelnih delavcev in viničarjev, katere je v največji meri zadela današnja draginja. — Občina ni imela v ta namen angažiranega kredita, zato se je pismeno obrnila do vseh premožnejših občanov in onih, ki imajo v tej občini posestva, da po svoji možnosti prispevajo k tej nad vse potrebni ustanovi. Veliko naprošenih se je odzvalo ter prispevalo tudi večje zneske. Za njihovo velikodušnost se tem potom najlepše zahvalimo in prosimo, da se tudi v bodoče s svojimi darovi spomnimo na nas. Vse priznanje, da je bila ta človekoljubna akcija ustanovljena tudi v videmski občini, gre občinskemu tajniku g. Jeniču Francu, ki je brez vsake pristranosti in s pravo krščansko ljubeznijo do bližnjega žrtvoval ves svoj prosti čas za zbiranje in pravično delil darove našim revnim otrokom. Za vso njegovo požrtvovalnost in dobrote mu tisočkrat hvala! — Obdarovanci.

Žalna slovesnost po dr. Korošcu je bila v tukajšnjem Društvenem domu pri polni dvorani dne 22. decembra. Žalnemu govoru župnika V. Čadeža je sledila poklonitev zastopnikov raznih organizacij pred sliko velikega narodnega borivca. In prav v njegovem duhu je takoj nato ljudska šola izvedla lepo božičnico, pri kateri je bilo obdarovanih 36 otrok, kakor je imel dr. Korošec vedno odprte roke za trpečega brata.

Z Murskega polja

Križevci pri Ljutomeru. Upravni odbor križevske hranilnice in posojilnice je v svoji redni seji dne 28. dec. preteklega leta počastil spomin pokojnega dr. A. Korošca s tem, da je na predlog načelnika dr. Lebarja ustanovil sklad 1000 din letno kot podporo staršem križevske župnije, ki študirajo svoje sinove v srednjih šolah. S tem dobrodelnim skladom bo omogočeno marsikateremu nadarjenemu fantu domače župnije študiranje v srednjih šolah, v katerih je vedno manj podeželskega naraščaja.

Kmetijska blagovna zadruga Sv. Križ pri Ljutomeru je pred par tedni kupila od g. Ferd. Hartnerja iz Murske Sobote bivšo opekarno in mlin v Ključarovcih, zemljišče in stanovanjsko poslopje v skupni izmeri ca 7 oralov za 470.000 din. Mlinsko poslopje je v dobrem stanju in solidno zgrajeno, zato ga hoče zadruga zopet uporabiti za mlin. Ostali deli opekarne pa bodo služili po ureditvi za shranjevanje sadja in krompirja in za sortiranje. V etažah poslopja pa bo prostor za shranjevanje žita vrazsutem stanju. Na tem posestvu ima zadruga namen, da bi po primerni preureditvi uporabila lopo za svinjake, in s tem napravila umno svinisko rejno središče za pitanje dobrih pasemskih svinj. Ker je ob poslopju velika mlaka, bi bilo umestno, da bi se še na tem posestvu ustanovila postaja za rejo vodne perutnine in pur. Postaja bi bila nujno potrebna, ker se v okolišu redi veliko te perutnine, take in podobne postaje pa še nimamo. Da se bo vsa stavba dala ekonomično izrabiti, so potrebne nekatere nujne preureditve in pa elektrificiranje celotne stavbe. Vse to bo možno, ker je v bližini izpeljan električni daljnovod s transformatorsko postajo.

Runeč v Prekiji

Malokdo ve za naš kraj, ki spada v območje Jeruzalema, znanega po svoji žlahni kapljici. Nadležni smo pa vendar, ker zbiramo denar za novo cerkvico sv. Družine; v tem času pa smo zbirali tudi za božičnico, da smo vsaj nekaj otrok iz naše petrazrednice obdarovali. S pomočjo dobrotnikov smo oblekli 110 otrok z obleko, perilom in obutvijo. Vrednost darov je okrog 10.000 din. Zahvaliti se moramo kr. banski upravi, Slovenski straži v Mariboru, prevzv. škofoma ljubljanskemu in mariborskemu, gremiju trgovcev v Ormožu, kraj. šol. odboru, občinskima upravama Velika Nedelja in Sv. Tomaž ter še mnogim drugim darovalcem, ki so prispevali v ta namen. Pohvaliti moramo trud učiteljstva, ki je darove nabralo in pripravilo božično igro. Marsikateri je obut in oblečen po njihovi in dobrotnikov zaslugi — zato vsem: Bog plačaj!

Velik mraz v severnih pokrajinah

V severnih pokrajinah, na Norveškem, Švidskem, Finskem itd. vlada zadnje dni zelo hud mraz. Tako je bilo v Stockholmu stalno 48 stopinj pod ničlo.

Pri 30 letih stara- Pri 40 mlada!

30 letna: brazde, gube po obrazu in okrog oči, vele obrazne mišice — vse same strašne posledice po izgubi hranljivih življenjskih elementov iz kože.

40 letna: srednja leta ne plašijo žene, ki te prirodne življenjske elemente nadomešča v svoji koži. Čitajte spodaj o presenetljivi iznajdbi slovečega zdravnika, kako boste hranili svojo kožo, da jo boste še pri 40 letih ohranili mlado.

Ta novi dragoceni ekstrakt kožnih celic je enak življenjskim elementom v koži zdravega, mladega dekleta. Iznašel ga je neki dermatolog svetovnega slovesa. Imenuje se »Biocel«, vsebovan pa je zdaj v rožnati hrani za kožo Tokalon. Uporabljajte jo vsako noč. Sleherno sekundo, medtem ko spite, Vam koža vpija te življenjske elemente. Vsako jutro, ko se zbudite, Vam je koža bolj sveža, bolj gladka, čistejša — MLAJŠA. Čez dan uporabljajte belo kremo Tokalon (ne mastno). Ta krema v nekaj dneh napravi tudi najbolj temno, najbolj hrapavo kožo mehko, čisto in velurno-gladko.

Čitajte naslednje pismo ge. M. D.: »Moj mož ni mogel verjeti svojim očem. Pravi, da se mu je zdelo to kakor živo čudo. Imela sem gube na čelu, okrog oči in ust. Dejansko sem izgledala kakor žena »srednjih let«. Danes pa se vse moje prijateljice divijo moji čisti, dekliški polti. Vsem priporočam, naj uporabljajo dve kremi za hrano kože Tokalon, kakor sem to storila jaz.«

S to enostavno dnevno nego lahko vsaka žena doseže, da izgleda mnogo let mlajša, in lahko dobi divno polt, s kakršno bi se ponašalo vsako mlado dekle. Nabavite si še danes lonček ali tubo vsake hrane za kožo Tokalon — bele za čez dan, rožnate za noč. Uspešni rezultati so vsakomur zajamčeni, sicer vrnemo denar.

Kako drevesa osvajajo tla

Znano je, da nekatera drevesa, posebno pa še grmičevje, širijo zelo naglo in zavzemajo nove prostore. Najlepše se vidi to v pragozdu, ki stalno prodira v obdelano zemljo, če ga ne »odganjajo«. Pripetilo se je večkrat, da se je pragozd razbohotil v priprosta naselja in so se ljudje, ki niso imeli potrebnih sredstev, da bi ga zaustavili, morali preseliti drugam.

Tudi naše drevje zahteva svoj »življenjski prostor«. Hitrost, s katero si posamezne vrste dreves pridobivajo nov prostor je zelo različna. Najbolj len in brezskrben je v tem pogledu hrast. Če prepustimo hrastov gozd samemu sebi, bo potrebnih več sto let, da se bo pomaknil za 100 metrov v polje. Druga skrajnost pa je leska. Ta se širi najhitreje. V 20 ali 30 letih zaraste leska velike prostore in jo morajo vedno iztrebljati, da se preveč ne šopiri naokrog.

V delavnici novih podmornic.

Tudi črnci imajo svoj tisk

Angleške »Times« so prinesle odgovor na vprašanje, ali obstoje posebni listi, ki jih pišejo in izdajajo črnci, oziroma, ali obstajajo samo taki listi, ki jih pišejo beli ljudje s posebnim ozirom na črnce. Odgovor se glasi, da imajo črnci svoje liste in sploh svoj tisk. Vsega so zasledili 600 »črnih« listov. Njihova naklada se suče med 7 in 200.000 izvodov. Najmočnejši črnski list je »The Crisis«, ki izhaja v Newyorku v 190.000 izvodih. Bostonski »Quadrian« se tiska v 80.000 izvodih. V uredništvih so večinoma sami črnci, ponekod pa tudi belokožci. Neki črnski list izdajajo sami kuharji, pristaniški delavci, šoferji, nosači in podobno. Najvplivnejši novinar med črnci je William Monrey Troter, k mu ameriške oblasti l. 1919 niso hotele dati dovoljenja za potovanje v Evropo, ker niso hotele, da bi se kot časnikar udeležil pariške mirovne konference. Mož pa je le pokazal, da je pravi časnikar in da je zato tudi primerno iznajdljiv. Vkrcal se je kot kuhar na neko ladjo, ki je vozila v Evropo. V prostem času je marljivo pisal za svoje liste. V svojstvu kuharja je šel tudi v Pariz in je tako le prisostvoval mirovnim konferencam.

Darujte za Jegličev akademski dom!

Pošiljajte na Hranilnico dravske banovine — čekovni račun 10.680.

Skrb za Marconijevo jahto „Eletra"

Na zahtevo italijanske akademije znanosti bodo spravili Marconijevo jahto »Eletra« v neko varno pristanišče na Jadranskem morju. Na krovu te jahte je namreč Marconi proučeval Herzove žarke in prišel do mnogih odkritij, ki so bila nato uporabljena v radiofoniji. Ker ima ta jahta za Italijane in za razvoj italijanske znanosti zgodovinsko vrednost, so zahtevali, naj jo zavarujejo pred angleškimi letalskimi napadi.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(217) Najprej se ne zgodi nič. Mihec kar naprej še želi svobodo in drgne po piščalki. In res, od nekod prileti velik ptič. Ali naj on pomeni prostost?

(218) Ptič sede na tla čisto poleg Mihca in plapola s krili, kot bi hotel Mihcu dopovedati, naj mu usede na hrbet. Mihec se res spravi ptiču na hrbet in se trdno oprime njegovega perja.

Kranj za gluhonemo mladino

O Gorenjcih smo navajeni misliti, da so (kakor njihove planine) najbolj hladni in najmanj pristopni za pomoč svojemu bližnjemu. Kadar pa govorimo o Gorenjcih, mislimo seveda predvsem na Kranjčane, ki jih imamo še za posebno trdovratne stiskače.

Kako krivične so take obdolžitve, nam more kaj prepričljivo pokazati Podporno društvo za gluhonemo mladino, ki že nekaj let najde za svojo zimsko pomoč največ odziva baš v Kranju. Tudi v preteklem letu mu je omogočilo uspešno Miklavževo obdarovanje siromašnih gojencev gluhonemnice v najizdatnejši meri ravnateljstvo tekstilne tovarne »Intex«, da ne pozabimo omeniti tudi vsakoletnega prispevka »Jugočeške«.

Posebno zanimivo pa je, da ima Podporno društvo za gluhonemo mladino v malem Kranju osemkrat več članov, kakor v Mariboru, ki je tudi osemkrat večji od Kranja. Medtem, ko je v Kranju gluhonem otrok skoraj neznan pojav, pa prihaja iz Maribora vsako leto cela kopica teh siromakov v našo gluhonemnico in so med njimi mnogi največjega usmiljenja vredni. Niti eno tekstilno podjetje v Mariboru se ne odzove prošnjam te karitativne ustanove! To je vse zato, ker nam v Mariboru in še v marsikaterem večjem kraju manjka človeka takega kova, kakor je kranjska županja ga. Slava Česnjeva. Da bi društvu prihranila stroške za drago poštnino in pisarije, ki itak dosti ne zaležejo, je šla lani z nabiralno polo od hiše do hiše. Kdor je kaj takega že poizkusil, bi vedel marsikaj zanimivega povedati. Menda se ljudje samo še smrti bolj boje, kakor nabiralne pole. Tudi gospa županja je morala marsikje po dvakrat ali trikrat potrkati, včasih pa tudi kako trdo pogoltniti, odnehala pa le ni, dokler ni napolnila pole. Od 70 članov v prejšnjem letu ji ni niti eden umanjkal, ampak je pridobila še skoraj 100 novih tako, da šteje zdaj društvo v Kranju 163 članov, od katerih so premnogi primaknili mnogo več nego samo skromno članarino. Vsega skupaj je prinesla nabiralna pola 4851 din, kar daje prekrasen zgled požrtvovalnosti ge. županje in dobrosrčnosti darovalcev.

Naše gluhoneme sirote se s hvaležnostjo spominjajo danes teh svojih dobrotnikov v gorenjski metropoli in prosijo Boga, da bi jim naklonil srečno in zdravo novo leto!

Zahtevajte v vseh lokalih »Slovenca«

Mali oglasi

Službe iščejo

18-letno dekle

pošteno, izučeno v trgovini z mešanim blagom, želi zaposlitve. - Vajeno tudi gostilne. Cenj. ponudbe na upr. »Slovenca« pod šifro: »Pridne roke« 20279. (a)

Mesarski pomočnik

želi službe. Nastopi takoj. Naslov v upravi »Slov.« pod štev. 20143.

19-letno dekle

želi premeniti službo. — Vajeno vseh hišnih del in samostojne kuhe. Cenjene ponudbe na upr. »Slov.« pod šifro: »Pridna in poštena« 20280. (a)

Prodamo

»Portabel« pisalni stroj

poceni takoj prodam. Jeklena konstrukcija še popolnoma nova, najnovejši model. Kovačič, Cigaletova št. 11.

Premog

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Zaslužek

Dijak

strojne tehnike, ki more sodelovati s konstruiranjem že izvršenih priprav, naj »sporoči svoj naslov na: J. Zupančič, Ribnica na Dolenjskem.

Kupimo

VSAKOVRSTNO
ZLATO
SREBRO - PLATINO
BRILJANTE
SMARAGDE SAFIRJE RUBINE
BISERE I.T.D. STARINSKE
NAKITE TER UMETNINE
PO NAJVIŠJIH CENAH
STARA TVRDKA
Jos. EBERLE
LJUBLJANA, TYRŠEVA 2
HOTEL SLON

Stiskalnico

za seno in slamo, novo ali dobro ohranjeno, kupim. J. Lavrič, Ljubljana, Cankarjevo nabr. 1.

Svinjske kože

kupuje po najvišjih dnevnih cenah J. Lavrič — Ljubljana, — Cankarjevo nabrežje 1, Rudnik 24 in usnjarna v Št. Vidu pri Stični.

Stanovanja

Enosobno stanovanje

s kabinetom in kopalnico se takoj odda. Lavrič — Bežigrad 1.

SOBE

Prazno sobo

lepo, s souporabo kopalnice oddam s 15. januarjem. Dvorakova 6 pritl.

Posestva

»REALITETA«

zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadstr. Telefon 44-20.

Denar

Posojila

dajemo našim članom in varčevalcem. Ugodni pogoji. Vloge obrestujemo po 5%. — Vsi varčevalci brezplačno zavarovani. - Zadruga »Moj dom« Ljubljana, Dvoržakova št. 8. Iščemo poverjenike!

Natečaj

Štab mornarice v Zemunu razpisuje natečaj za sprejem

3 zdravnikov

doktorjev splošnega zdravilstva in

2 lekarnarjev

magistrov farmacije

iz civila v aktivne sanitetne ozir. apotekarske poročnike ali kot pogodbene uslužbence.

Prednost imajo mlajši specializirani zdravniki in rezervni častniki. Podrobnejša obvestila in pogoji se lahko dobe vsak dan osebno ali po pošti v adjutantskem oddelku mornariškega štaba v Zemunu.

Iz pisarne
adjutantskega oddelka mornariškega štaba, Zemun, M. A. štev. 43320.

Rezkarje in kovinostrugarje
(dreerje)
sprejme
„IKARUS“ A. D. tovarna letal, Zemun

Potrtega srca sporočamo žalostno vest, da me je za vedno zapustila moja dobra žena, mati, stara mati, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Suhadolc

Pogreb drage pokojnice bo v soboto, dne 4. januarja ob 10 dopoldne iz hiše žalosti Dobrova št. 5 na farno pokopališče Dobrova.

Dobrova, dne 2. januarja 1941.

Žalujoči:
soprog, sinovi, hčere
in ostalo sorodstvo.

Upravni in nadzorni odbor Zadružne elektrarne sporoča žalostno vest, da je nenadoma umrl predsednik upravnega odbora, gospod

Jože Hauck

Zvestega sodelavca ohranimo v trajnem spominu!

Trbovlje, dne 3. januarja 1941.

Za upravni odbor:
Alojzij Germ

Zahvala

Vsem, ki so spremili našo ljubljeno soprogo, mamo, staro mamo in taščo

Albino Wölfing roj. Košir

na njeni zadnji poti. Zlasti g. dr. Branstetterju za nadvse požrtvovalno nego za časa njene dolge bolezni, vodstvu in uradništvu Pivovarne Union, vsem, ki so jo počastili s cvetjem, vsem, ki so izrazili ustmeno ali pismeno tolažilno sožalje, naša najiskrenejša zahvala. Sv. maša za dušo pokojne se bo darovala v frančiškanski cerkvi v Ljubljani, 4. januarja 1941 ob 7 zjutraj.

Ljubljana, dne 3. januarja 1941. *Žalujoča rodbina in ostalo sorodstvo.*

V svojem imenu in v imenu sorodstva sporočam žalostno vest, da nam je predobra mama, stara mama, gospa

Marija Sajovic roj. Rebolj

na novega leta dan mirno v Gospodu zaspala.

Na zadnji poti jo bomo spremili v soboto, dne 4. januarja 1941 ob 2 popoldne z Žal — kapela sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Predragi mami, ki je živela za Boga in svoje otroke, priporočamo v blag spomin in molitev.

Ljubljana, Beograd, dne 2. januarja 1941.

Marija, dr. Rudolf, Vinko Sajovic, otroci.

Nenadno je umrl naš srčno dobri, ljubljeni mož, oče, stari oče, tast, gospod

Josip Hauck

podjetnik in posestnik

Pogreb blagega pokojnika bo v petek, dne 3. januarja 1941, ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Trbovlje, dne 1. januarja 1941

Žalujoča žena z otroki

Edgar Wallace: 2

Zagonetna grofica

(Roman iz londonskega življenja.)

Segel je po violini, ležeči na nizki omarici, ter jo nežno in oprezno vzel v roke.

»Godba je zelo lepa stvar,« je rekel. »Zato pa je gledališče nekaj strašnega. Nikar se ne posvetite gledališču, draga gospodična. Komedijanti so čudni in neiskreni ljudje.« Pri tem starček zamišljeno prikima sam sebi. »Nekoč sem mirno in prikrito sedel v globini orkestra in samo gledal, kako se njene male, krasne noge gibajo na odru... Bila je lepo dekle, mislim, da ni bila dosti starejša od vas. A bila je zelo ponosna, kakor so sploh ponavadi igralke... Sam ne vem, kako sem mogel biti tako drzen, da sem nekega dne stopil pred njo in jo vprašal, ali me hoče: še danes ne morem razumeti tega.« Starec globoko vzdihne. »Ah, da, ampak vseeno sem bil takrat ko v raju in življenje z njo mi je bilo lepše od samote, četudi me je varala in izkoriščala. Celi dve leti... Da, celi dve leti je bila zame milo, božje bitje, toda... bila je zločinske narave. Kaj bočemo, če so nekatera mlada dekleta takšna! Ne poznajo ne vesti ne kesanja; kdor pa tega ne pozna, je onstran vsega hudega in dobrega — in ničesar nei, česar ne bi mogel napraviti.«

Loisa ga je že večkrat slišala obtoževati to čudno žensko in je zato imela že jasno sliko o njej. Toda danes je prvič omenil njeno zločinsko naravo.

»Eh, ženske so za vas čudna bitja, Mr. Mackenzie,« reče dekle za šalo.

»Da, zares so čudne,« odvrne starec prostodušno. A so bolj premetene od večine moških. Najlepša vam hvala za čaj, Miss Reddle.«

Loisa odide spet. Lizy si je pravkar oblačila plašč.

»Ali te je spet svaril pred gledališčem?« je vprašala, stopila pred zrcalo in se začela pudrati. »Lahko se stavim, da je spet govoril o tem.... Včeraj sem mu rekla, da bi rada postala slavna in lepa igralka. Skoraj bi bil padel v nezavest.«

»Ne smeš tako razburjati tega starega, dobrega človeka!«

»No, on bi pač moral imeti nekoliko več možgan,« reče Lizy. »Kako pa naj postanem jaz ‚l e p a‘ igralka? Kje le ima oči?«

II.

Dekleti sta odšli skupaj iz hiše in se napotili proti uradu, kjer sta bili uslužbeni. Loisa se je med potjo mimogrede ozrla, ali ni kje njenega nezaželjenega kavalirja, a ga na srečo ni bilo v bližini.

»Vem za razmeroma poceni salon za polepšavanje v South Moulton Streetu,« je rekla Lizy, ko sta šli čez Theobald Road. »Tam ti lahko odstranijo ono brazgotino z roke. Že jaz sem mislila iti tja zaradi te svoje odvratne rdečice na obrazu... in pomisli... to mi je svetoval prvi pisar našega urada! Ta cepec je res predrzen. Pa jaz mu bom že pokazala. Že osem in štirideset let ima in odrasle otroke!«

Dve uri pozneje vzame Mr. Oliver Shaddles nekoliko spisov z mize, jih naglo preleti in se zagleda na Bedford Row, nervozno gladeč svojo neobrito, ščetinasto brado.

Potem se okrene proti malemu električnemu zvoncu na mizi. Za hip okleva, potem pa pritisne na gumb.

»Naj pride Miss Reddle!« reče na kratko pisarju, ki je naglo prihitel.

Nato je zopet vzel papirje in jih čital, dokler se vrata niso odprla in je vstopila Loisa.

Bila je srednje rasti, toda vitkost jo je delala višjo. Na sebi je imela enostaven črn delovni plašč, ki ga je firma »Shaddles et Soan« predpisovala svojim ženskim nameščenkam. Sam Mr. Shaddles je že bil toliko star, da se ni več navduševal za nobeno žensko lepoto. Za advokata je bila Loisa samo navadna nameščenka, ki je prejemala znesek pet in trideset šilingov na teden, od katerega so bili že odšteti stroški zavarovanja za primer nesreče in bolniška blagajna — in nič drugega.

»Šli boste v Telsbury!« reče Shaddles z nizkim glasom. »V poldrugi uri ste tam. Vzemite te papirje in jih odnesite gospe Desmondovi, naj jih podpiše. Avto čaka spodaj...«

»Mislim, da se je Mr. Morling odpeljal z avtom,« začne Loisa.

»Avto je pred vrati,« odvrne šef kratko. »To bo lepa vožnja in lahko ste srečni, da se boste nadihali svežega zraka.« Ko je Loisa že hotela oditi s spisi, zakliče za njo: »Ne pozabite tega!« Molel ji je neki listič. »Pozabili ste prepustnico. Ne bodite tako raztreseni. Kako bi mogli drugače priti v kaznilnico?... Da, še to recite Desmondovi — eh, pojdite že enkrat!«

Loisa zapusti sobo in polagoma zapre vrata za seboj. Štirje bledi, že priletni pisarji so sedeli na visokih stolih in nepremično zrli v svoj posel. Samo neko okroglolično dekle, ki je tipkalo na pisalnem stroju, se je okrenilo k njej.

»Greš v Telsbury na njegovem tako imenovanem avtomobilu?« je vprašala. »Slutila sem, da te bo poslal tja. Ta stari zlodej je tako skop, da ne bi plačal niti vožnje v nebesa.«

Firma »Shaddles et Soan« je imela prastar avto, ki je bil pred vojno še lep in moderen. Shranjevali so ga v sosedni garaži, kjer ni bilo treba plačati nobene najemnine, ker je bil Mr. Sheddles oskrbnih dotičnega zemljišča. Voz je bil kupljen na neki dražbi za smešno majhno ceno. Bil je znamke Ford in se je na njem lahko vozil vsak nameščenec.

Z njim se je vozil Mr. Shaddles na sodnijske seje, pa tudi njegovi pisarji so se vedno vozili z njim po poslih, in te vožnje je moral klijent še dobro plačati. Tako je bil ta avto za firmo še zelo donosen artikl.

»Ali nisi vesela, da lahko greš?« vpraša Lizy malo zavistno. »O, ko bi jaz mogla kdaj ven iz te zaprašene luknje! Mogoče se boš na t e j poti srečala s svojo usodo!«

Loisa naguba čelo. »Kaj hočeš reči s tem?«

»S svojo usodo,« odgovori Elizabeta, ne da bi jo Loisino vprašanje kaj motilo. »Ko sem danes zjutraj pogledala skozi okno, sem ga videla... res, če ta ni v tebe zaljubljen, pa tudi nihče ni.«

Loisa jo hladno pogleda.

»Pa to še ni nič,« nadaljuje Lizy. »Kaj ni ta ubogi mladenič ure in ure čakal v dežju name, samo da bi lahko kaj izvedel o tebi? Mislim, da mu v glavi ni vse v redu.«

Loisa se nasmehne, ki ovije okrog vratu svetlobarven šal in natakne rokavice. Namah se zresni.

»Sovražim ta Telsbury; sovražim sploh vse jetnišnice. Jeza se me loteva, če le pomislim nanje. A spet se veselim ob misli, da ne bom več dolgo delala pri Mr. Shaddlesu.«

»Ne imenuj ga ‚Mistra‘... on ne zasluži tega komplimenta.«

Stari avtomobil je stal pred vrati, kakor je bil dejal Mr. Shaddles. Dan je bil zelo lep; topel, blag vetrc je vel. Čim je Loisa privozila iz bučnih londonskih ulic, je izginilo nerazpoloženje, ki jo je tiščalo dotlej. Med potjo se je instinktivno ozrla za človekom, o katerem je Lizy malo prej tako laskavo govorila. A ni ga mogla nikjer ugledati in je zato kmalu pozabila vse to. Komaj je bila izven Londona, je krenila z glave ceste na neko pot, ki je tekla vzporedno s cesto.

Sedem milj pred Telsburyjem je zopet krenila z veliko brzino na asfaltirano glavno cesto.

Ravno ko je dospela do neke visoke žive meje, sliši hupanje nekega avtomobila in takoj potegne za zavoro. Kljub temu je podrsel njen mali voz na glavno cesto in Loisa ugleda velik, črn avto, kako dirja proti njej. Brž zopet spusti zavore, da se ogne trčenju, toda... bolj je začutila krik vozača, kakor pa ga čula. Karambol!

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič